

Iste'mol narxlari indeksini hisoblash bo'yicha uslubiy nizom

Iste'mol narxlari indeksini shakllantirish bo'yicha uslubiy nizom (keyingi o'rinlarda – Uslubiy nizom) O'zbekiston Respublikasida iste'mol narxlari (tariflari)ni statistik kuzatish mexanizmini belgilash hamda iste'mol narxlari indekslarini (keyingi o'rinlarda — INI deb yuritiladi) shakllantirish tartibi va usullarini o'rnatish maqsadida ishlab chiqilgan.

Uslubiy nizom “Statistik ma'lumotlarni ishlab chiqish jarayonlarining namunaviy modeli” (Generic Statistical Business Process Model (keyingi o'rinlarda – GSBPM) va “Statistik ma'lumotlarni taqdim etishning universal modeli” (Generic Statistical Information Model (keyingi o'rinlarda – GSIM) talablari asosida ishlab chiqilgan.

Ushbu Uslubiy nizomni ishlab chiqishda “Iste'mol narxlari indeksi bo'yicha qo'llanma: Nazariya va amaliyot” (XVJ, XMT, Yevrostat, BMT EIK, IHTT, Jahon banki, 2020) asos bo'lib xizmat qildi. XVJ va boshqa xalqaro tashkilotlar tomonidan o'tkaziladigan texnik missiyalar ekspertlarining tavsiyalari ham inobatga olindi.

INI butun mamlakat hamda hududlar bo'yicha iste'mol bozoridagi narxlar dinamikasini aniqlash uchun shakllantiriladi.

INI inflyatsiyaning umum e'tirof etilgan ko'rsatkichi sifatida iqtisodiyotdagi narx jarayonlarini tahlil qilish va prognoz qilishda, shuningdek, davlat moliya, pul-kredit, budjet, soliq va ijtimoiy siyosatini amalga oshirishda qo'llanilishi mumkin

1-bob. Umumiy qoidalar

1. Uslubiy nizomda quyidagi asosiy tushuncha va ta'riflardan foydalaniladi:

narx – tovar birligi miqdori uchun ma'lum bir valyuta (milliy yoki xalqaro) pul birligida ifodalangan tovar qiymatining ifodasi;

ro'yxatga olish narxi – sifati, sotish shartlari va vaqt davri aniq belgilangan muayyan tovar, mahsulot yoki xizmat turi uchun to'langan pul birligi miqdoridir. Ro'yxatga olish narxi milliy valyutada ko'rsatiladi. Agar preyskurantlar yoki boshqa narx ma'lumotlari manbalarida ma'lumotlar shartli birliklar yoki har qanday chet el valyutasida taqdim etilgan bo'lsa, u holda narx qayd etilgan paytda

O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining kursi bo'yicha milliy valyutaga qayta hisob-kitob qilinadi;

narxlarni ro'yxatga olish – iste'mol sektorining namunasi sifatidagi tovar (xizmatlar)ning shakllantirilgan to'plamiga kirgan tovar (xizmat)lar narxlari to'g'risida ma'lumot to'plash uslubi;

o'rtacha narx – ma'lum vaqt yoki makondagi bir turga mansub tovarlar guruhidagi narxlarning o'zgarishini umumlashtirish xarakteridagi narx. Statistik tajribalarga asosan, dastlabki ma'lumotlar hamda ularning shakllantirish tartibiga ko'ra o'rtacha narxlarni hisoblashning turli usullari mavjud. O'zbekiston Respublikasida INIni shakllantirish doirasida o'rtacha narxlarni hisoblash uchun o'rtacha geometrik qiymat formulasi qo'llaniladi;

indeksning bazis (tayanch) davri – narx indeksi qiymati yuz foizga teng miqdorda qabul qilinib, oylik narx indeksleri uzviy bog'lanadigan davr;

tayanch yilning dekabriga nisbatan narx indeksi – joriy narxning mos ma'lumotlar bazasiga (bazaviy yil dekabriga) nisbatan qabul qilingan davr bahosiga nisbati sifatida hisoblab chiqiladigan narx indeksidir. Doimiy ravishda indekslar taqqoslanadigan davr ma'lum yilning dekabr oyi bo'lib hisoblanadi.

tovar (xizmat) vakili – sifati va asosiy iste'mol xususiyatlariga ta'sir qilmaydigan kichik jihatlari (detallari) bilan bir-biridan farqlanishi mumkin bo'lgan hamda iste'mol maqsadi jihatidan bir xil bo'lishi shart bo'lgan muayyan turdagi tovar yoki xizmatlar majmui. Tovarni hududiy darajada tavsiflash uchun spetsifikatsiyalardan foydalaniladi va ular qaysi tovar baholanishi kerakligini ko'rsatuvchi vosita hisoblanadi;

tanlanma (tanlanma to'plami) – cheklangan sondagi kuzatuvlar majmuasi bo'lib, u reprezentativ (vakillik xususiyatiga ega) bo'lishi, bosh to'plamning (barcha kuzatuvlar majmuasining) xususiyatlari va nisbatlarini to'liq hamda adekvat tarzda aks ettirishi lozim;

mavsumiylik – yilda vaqt almashinishi, boshqali mahsulotlar, sabzavot va mevalarning yetilishi davri hamda ularni qayta ishlaniishi, ma'lum ishlarning bajarilishi, shuningdek, urf-odatlar, bayramlar va shu kabi boshqa omillar bilan bog'liq takrorlanuvchi o'zgarishlar;

salmoq vazn – umumiy narxlar indeksi doirasida tovarlar va xizmatlarning nisbiy ahamiyatini ko'rsatuvchi mezondir. Salmoq vazn uy-xo'jaliklarining jami iste'mol xarajatlarida tovarlar va xizmatlarni xarid qilishga sarflanadigan mablag'lar ulushini ifodalaydi.

Salmoq vazni yordamida:

a) kuzatilayotgan hodisalarning umumiy yig'indisidagi har bir aniq tarkibiy qismning mazmuni ifodalanadi;

b) avvaldan o‘zaro solishtirib bo‘lmaydigan birlamchi tarkibiy qismlar taqqoslanadigan shaklga keltiriladi;

v) qo‘llanilayotgan tasniflagichning barcha bosqichlari bo‘yicha o‘zaro solishtirilishi mumkin bo‘lgan tarkibiy qismlar ketma-ketligi umumlashtiriladi va o‘rganilayotgan hodisa bo‘yicha narx o‘zgarishining umumiy mohiyati aniqlanadi;

tayanch davr salmog‘i – narx indeksleri hisob-kitobida salmoq vazn ko‘rsatkichlari uchun xizmat qiluvchi davr;

hudud – tovarlar (xizmatlar) narxlari kuzatuv amalga oshiriladigan joy (viloyat, shahar, tuman);

iste‘mol narxlari indeksi (INI) – inflyatsiya darajasini ifodalaydigan muhim ko‘rsatkichlardan biri bo‘lib, bu o‘rtacha iste‘molchi tomonidan ishlab chiqarish bilan bog‘liq bo‘lmagan iste‘mol uchun sotib olingan tovarlar va xizmatlar majmui qiymatining umumiy o‘zgarishini hisoblaydi, ya‘ni, ma‘lum davr mobaynida, tovarlar va xizmatlar iste‘moli miqdorining o‘zgarish bo‘lgan holatida, aholining iste‘mol xarajatlari umumiy miqdorining o‘zgarishini ifodalaydi. INIda, mamlakatning barcha hududlari bo‘yicha turli tovarlar va xizmatlar narxlarining harakati o‘rtacha darajaga keltiriladi;

ma‘lumotlarni verifikatsiya qilish – bu ma‘lumotlar to‘g‘ri, xatosiz va manbaga muvofiq ravishda yozilgan va uzatilganligini tekshirishdir;

ma‘lumotlarni validatsiya qilish – bu ma‘lumotlarning qoida va mantiqqa muvofiqligini hamda hisob-kitoblar va tahlil uchun ishlatilishi mumkinligini tekshirish, ya‘ni ulardan mo‘ljallangan maqsadda foydalanish mumkinligini ta‘minlashdir;

imputatsiya – ma‘lumotlar to‘plamidagi mavjud bo‘lmagan (tushirib qoldirilgan) ma‘lumotlarni to‘ldirish jarayonidir. Uning maqsadi – ma‘lumotlarni saqlash va baholarning siljishini kamaytirish, statistikaning o‘tkazib yuborilgan qatorlarini shunchaki olib tashlashdan ko‘ra muqobil yechim.

2. INIni hisoblash, narxlar kuzatuv metodologiyasi va instrumentariysini ishlab chiqish hamda takomillashtirish, shuningdek, INIni bevosita hisoblash O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasi (keyingi o‘rinlarda – Milliy statistika qo‘mitasi) tomonidan amalga oshiriladi. Hududiy statistika boshqarmalari tomonidan shaharlar va tumanlar, savdo va xizmat ko‘rsatish obyektlari, shuningdek, aniq tavsifga ega tovarlar va xizmatlar tanlovi, ro‘yxatga olish hamda birlamchi ma‘lumotlar tahlilini nazoratga olgan holda ma‘lumotlar bazasini shakllantirish va uni elektron tarzda taqdim etish bo‘yicha kerakli ma‘lumotlar tayyorlanadi.

3. INIni hisoblash quyidagilar asosida amalga oshiriladi:

a) Iste‘mol bozorida narxlar va tariflarni ro‘yxatga olishning ushbu Uslubiy nizomda keltirilgan usullaridan biri orqali olingan narxlarning o‘zgarishi

to'g'risida ma'lumot. Narxlar haqidagi dastlabki ma'lumot barcha indeks hisob-kitoblari uchun asos bo'ladi. Unga asoslanib, narxlarning individual indekslari boshlang'ich ko'rsatkichlari shakllantiriladi;

b) uy-xo'jaliklarini maxsus tashkil etilgan so'rovnomalar asosida aniqlangan aholining iste'mol xarajatlari tuzilishi. Ushbu ma'lumotlar bazis davrining salmog'vaznlarini shakllantirish uchun qo'llaniladi.

Birlamchi ma'lumotlar faqat statistika maqsadlarida umumlashtirilgan INI ko'rsatkichlarini shakllantirish uchun ishlatiladi va respondentlarni (yuridik va jismoniy shaxslar), muayyan chakana savdo do'konlarini yoki individual ma'lumotlar yetkazib beruvchilarni aniqlash imkonini beradigan shaklda uzatilmaydi, tarqatilmaydi va nashr etilmaydi. Natijalarni e'lon qilish va taqdim etish faqat umumlashtirilgan (jamlangan) shaklda amalga oshiriladi.

Muqobil ma'lumot manbalaridan foydalanganda (soliq organlari ma'lumotlar bazasidan tranzaksiya ma'lumotlari va boshqa ma'muriy ma'lumotlar, web-scraping ma'lumotlari va boshqa katta ma'lumotlar manbalari), ma'lumot yetkazib beruvchilar bilan tuzilgan shartnoma shartlariga rioya etilishi, shuningdek, tijorat siri va qonun bilan muhofaza qilinadigan boshqa ma'lumotlarni himoya qilish bo'yicha qo'shimcha choralar qo'llanilishi ta'minlanadi.

4. O'zbekiston Respublikasida INIni shakllantirish asosida "ichki" konsepsiya yotadi, bu esa respublika iqtisodiy hududida amalga oshirilgan xarajatlarni qamrab olishni nazarda tutadi.

Iste'mol xarajatlari nuqtai nazaridan geografik qamrov asosiy aholini hisobga olgan holda respublikaning butun hududini qamrab oladi.

5. 2026-yil yanvar oyidan boshlab INI modifikatsiyalangan Yang arifmetik formulasi yordamida hisoblanadi. Ushbu ko'rsatkich mamlakat iste'mol sektoridagi inflyatsiya darajasining asosiy ko'rsatkichidir.

6. Shuningdek, tahliliy maqsadlarda Milliy statistika qo'mitasi tomonidan modifikatsiya qilingan geometrik Yang formulasi qo'llanilgan holda INI hisoblab chiqiladi. Ushbu hisob-kitoblar natijalari ham rasmiy manbalarda "Tahliliy maqsadlar uchun" degan belgi bilan e'lon qilinadi.

2-bob. Tovarlar va xizmatlar iste'mol narxlari yuzasidan statistika kuzatuvlarini tashkil etishning asosiy bosqichlari va iste'mol narxlari indeksini hisoblash

7. "Statistik ma'lumotlarni ishlab chiqish jarayonlarining namunaviy modeli" GSBPMga muvofiq, INIni bevosita shakllantirish, to'plash (GSBPMning IV bosqichi), qayta ishlash (GSBPMning V bosqichi), tahlil qilish (GSBPMning VI bosqichi)ni nazarda tutuvchi bir nechta bosqichlarda amalga oshiriladi.

Shakllantirilgan ma'lumotlarni keyinchalik e'lon qilish GSBPMning VII bosqichiga muvofiq amalga oshiriladi.

8. INIni shakllantirish quyidagi bosqichlar va jarayonlardan tashkil topgan:

a) tanlanmani bosh to'plam asosida shakllantirish (GSBPM modeliga muvofiq 4.1-jarayon);

– hududlar bo'yicha;

– iste'mol narxlari bo'yicha kuzatuv olib boriladigan obyektlar bo'yicha;

– vakil tovarlar (xizmatlar) bo'yicha tanlanma shakllantiriladi;

b) narxlarni ro'yxatga olishning asosiy tamoyillariga amal qilinishini ta'minlagan holda narx ma'lumotlarini to'plashni tashkil etish, o'tkazish va yakunlash (GSBPM modelining 4.2 va 4.4-jarayonlari);

v) ma'lumotlarni qayta ishlash, u quyidagilarni o'z ichiga oladi: ma'lumotlarni integratsiyalash, klassifikatsiyalash va kodlashtirish, validatsiyadan o'tkazish (qoida/mantiqqa mosligini tekshirish), tahrirlash va imputatsiya qilish (to'ldirish), tortish tizimini shakllantirish hamda ma'lumotlarni agregatsiyalash (jamlashtirish) (GSBPM modelining 5.1-5.8-jarayonlari);

g) dastlabki ma'lumotlarni tayyorlash, tekshirish, statistika ma'lumotlariga izohlar va tushuntirishlar tayyorlash, birlamchi ma'lumotlarni identifikatsiyalashni oldini olishga qaratilgan choralarni ko'rish va INIni shakllantirishni yakunlash (GSBPM modelining 6.1-6.5-jarayonlari).

3-bob. Tanlanmani shakllantirish

1-§. Hududlar tanlanmasi

9. O'zbekiston Respublikasining iqtisodiy hududi hududlar tanlovi uchun bosh to'plam hisoblanadi. Iste'mol narxlari Qoraqalpog'iston Respublikasi, barcha viloyatlar va Toshkent shahri hududida kuzatib boriladi.

10. Narxlar bo'yicha ma'lumotlar Nukus va Toshkent shaharlarida, viloyat markazlarida hamda tanlama asosida mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy holati, geografik joylashuvi hamda iste'mol bozorining tovarlar va xizmatlar bilan yetarlicha ta'minlanganlik darajasini aks ettirishini hisobga olgan holda tanlab olingan shaharlar va tumanlar markazlarida yig'iladi.

11. Hududlar tanlanmasining reprezentativligini ta'minlash uchun barcha mavjud statistika va boshqa ma'lumotlari (tovar aylanmasi va uning tarkibi, mintaqalar bo'yicha ko'rsatilgan bozor xizmatlari hajmi, aholi soni, shaharlar va tumanlar o'rtasidagi masofa, mintaqqa markazidan uzoqligi va boshqalar) tahlil qilinadi.

12. Hududlarda narxlar kuzatuvini amalga oshirish uchun shahar va tumanlarni tanlab olish, Milliy statistika qo'mitasi tomonidan hududiy statistika organlari bilan birgalikda, quyidagi mezonlar asosida amalga oshiriladi:

tanlov, odatda, aholi soni, tovar aylanmasi va xizmatlar hajmi bo'yicha eng yuqori ko'rsatkichlarga ega hududlarni qamrab oladi. Biroq, unga nisbatan past ko'rsatkichlarga ega bo'lsada, o'ziga xos xususiyatlarga ega hududlar ham kiritilishi mumkin. Xususan, tanlovga kirmagan qo'shni shahar va tuman aholisi doimiy ravishda foydalanadigan savdo va xizmat ko'rsatish obyektlari, shuningdek, faqat shu hududga xos bo'lgan noyob savdo va xizmat ko'rsatish maskanlarining mavjudligi kabi omillar hisobga olinadi;

shaharlar va tumanlar narxlarni kuzatish uchun tanlangan mintaqa geografik xususiyatlarini aks ettirishi va uning turli qismlarida joylashishi kerak. Agar mazkur shahar va tumanlarda narx o'zgarishi va darajasida katta farq bo'lmasa, bir-biriga va hudud markaziga yaqin joylashgan shahar va tumanlar tanlovga kiritilmasligi kerak;

narx kuzatuv uchun tanlangan shahar va tumanlar, oylik kuzatuv uchun qabul qilingan ro'yxatga kiritilgan tovarlar va xizmatlar bilan muntazam to'ldirish imkonini mavjudligini tavsiflashi lozim.

13. Ishlab chiqilgan mezonlarga asosan, tovarlar va xizmatlar narxlari darajasi to'g'risidagi ma'lumotlarni tayyorlash maqsadida hududlar ro'yxati shakllantiriladi (3-ilova).

14. Hududlarni tanlash bir necha yil davomida nisbatan o'zgarishsiz qoladi va mintaqalarning ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli o'zgarganda yangilanishi mumkin.

2-§. Savdo va pullik xizmat sohasi obyektlari tanlanmasini shakllantirish

15. Savdo va pullik xizmat sohasi obyektlarini tanlash hududiy statistika organlari tomonidan mazkur nizomning 16-22-bandlarida keltirilgan mezonlarga asosan amalga oshiriladi. Shakllantirilgan savdo va pullik xizmat sohasi obyektlari ro'yxatlari Milliy statistika qo'mitasi markaziy apparatiga taqdim etiladi.

16. Narxlarni kuzatish obyektlari tanlovi uchun bosh to'plam uy-xo'jaliklari xarid qiladigan barcha tovar sotish nuqtalari va pullik xizmat ko'rsatish shaxobchalari hisoblanadi. Bosh to'plamga faqat biznesga (B2B) yoki davlatga (B2G) tovar sotuvchi yoki xizmat ko'rsatuvchi obyektlar kiritilmaydi.

17. Narxlar kuzatuv uchun savdo va xizmat ko'rsatish obyektlarini tanlab olishda Korxonalar va tashkilotlarning yagona davlat registri (KTYaDR) ma'lumotlari, shuningdek, mavjud statistika hisoboti (tovarlar va xizmatlarni sotishdan tushgan tushum, sotilgan tovarlar va ko'rsatilgan xizmatlar tarkibi va boshqalar) hamda boshqa idoraviy axborot bazalari ma'lumotlaridan savdo va xizmat ko'rsatish obyektlarining faollik holati, yuridik rekvizitlari va kuzatish uchun zarur bo'lgan boshqa ma'lumotlarni aniqlashda foydalaniladi.

18. Narx (tarif) darajasi va uning o'zgarishi to'g'risida obyektiv ma'lumot olish maqsadida, narxlarni ro'yxatga olish uchun savdo va pullik xizmat sohasi obyektlari tanlovi shunday amalga oshirilishi zarurki, ushbu tanlov natijasi, imkon qadar savdo va pullik xizmat ko'rsatish sohasining o'ziga xos mahalliy

xususiyatini aniq aks ettirsin. Xususan, kuzatuvga savdo (xizmat ko'rsatish)ning turli xil shartlariga ega savdo korxonalari kiritilishi uchun, unda shahar (tuman)ning ham markaziy qismida, ham chekka qismida joylashgan, hajmi jihatidan (yirik, o'rta va kichik) farqlanadigan savdo (xizmat ko'rsatish) nuqtalari ishtirok etishi zarur.

19. Tovarlar va xizmatlar narxлари va tariflari kuzatuvi savdo va pullik xizmat ko'rsatish sohasi obyektlarida (kiyim-kechak, aralash va oziq-ovqat bozorlari hamda do'konlarida, gipermarket, supermarket, minimarketlarda va h.k.), shuningdek, ko'chma savdo (palatka, kiosk va h.k.) joylarida ham amalga oshiriladi. Tanlanma kuzatuvga barcha tashkiliy-huquqiy shakldagi korxona hamda tashkilotlar, shuningdek, chakana savdoda faoliyat yurituvchi yakka tartibdagi tadbirkorlar ham kiritiladi.

20. Har xil savdo ob'ektlari va xizmat ko'rsatish sohalarini tanlashda ularning tovarlarni sotish hajmi yoki pullik xizmatlarni amalga oshirish hajmidagi nisbatiga rioya qilish (savdo va xizmat ko'rsatish sohasi statistikasi ma'lumotlariga ko'ra), shuningdek, do'konlarni ham, bozorlarni ham mutanosib ravishda qamrab olishni ta'minlash kerak. Bundan tashqari, turli xil savdo ob'ektlari va xizmatlarni mutanosib ravishda qamrab olishni ta'minlash uchun uy xo'jaliklari xarajatlari tadqiqotining xarid qilish joylari (bozorlar, supermarketlar, onlayn savdo va boshqalar) to'g'risidagi ma'lumotlaridan foydalaniladi.

21. Tanlab olingan do'konlar tarkibida albatta ham universal, ham ixtisoslashgan do'konlar, ya'ni xo'jalik, kitob, maishiy texnika va boshqa turdagi do'konlar bo'lishi zarur.

22. Aholiga xizmat ko'rsatadigan savdo va xizmat sohasi ob'ektlari, ya'ni sotiladigan tovarlar va xizmatlar narxi o'rtacha darajadan bir oz yuqori bo'lgan (firmali do'konlar, salon-do'konlar) tanlanma majmuiga, ushbu darajadagi savdo va xizmat ko'rsatish tashkilotlarining umumiy savdo hajmidagi ulushiga mutanosib ravishda kiritiladi.

23. Shahar (tuman)ning turli hududlarida joylashgan va yagona savdo tarmog'i (firma) tarkibiga kiruvchi yirik savdo obyektlarida tovarlarning narxлари kengaytirilgan ro'yxat bo'yicha qayd etiladi. Bunda, kuzatuv uchun tanlab olingan firma do'konlarida ro'yxatga olingan narxlar soni ushbu firmaning shahar (tuman)da joylashgan barcha do'konlarida sotilgan tovarlar hajmining qiyosiyiligini ifodalashi lozim.

24. Kuzatuv obyektlari ro'yxatini shakllantirishda obyektning manzili yoki joylashgan joyi (oriyentirlari) va kuzatilayotgan tovarlar (xizmatlar) guruhlarining nomlari ko'rsatiladi.

Masalan, "Diyora" MChJ – sut mahsulotlari va pishloq, tuxum, yog'-moy mahsulotlari; "Jo'rayeva M" XK – tikuvchilik buyumlarini tikish va ta'mirlash bo'yicha xizmatlar va boshqalar.

Chakana bozorlarda kuzatuvni amalga oshirishda kuzatuv obyektlari ro'yxatida barcha kuzatilayotgan savdo shoxobchalari to'g'risidagi ma'lumotlarni, ularning joylashgan joyini va sotilayotgan tovarlarning savdo guruhini ko'rsatgan holda qayd etish zarur.

Masalan, "Qo'yliq dehqon bozori", Farg'ona yo'li ko'chasi, savdo shahobchalari:

- a) 1-savdo qatori, 5-joy – baliq mahsulotlari;
- b) 2-savdo qatori, 12-joy – kolbasa mahsulotlari, pishloqlar, sut mahsulotlari, sariyog';
- v) 3-savdo qatori, 6-joy – qandolat mahsulotlari, choy, kofe, makaron va yorma mahsulotlar.

25. Planshet qurilmalaridan foydalanilganda, tanlangan barcha obyektlar uchun GPS joylashuvi qayd etiladi.

26. Kuzatuv obyektlarining shakllantirilgan ro'yxati Milliy statistika qo'mitasiga topshiriladi.

27. Savdo va pullik xizmat ko'rsatish sohasi obyektlari almashganda yoki yangi savdo obyektlari kuzatuvga kiritilganda mazkur ro'yxat yangilanadi.

28. Qoida tariqasida, zarur holatlarda savdo va xizmat ko'rsatish obyektlarini yangilash va almashtirish har yili yil boshida salmoq vaznlar tarkibini yangilash bilan bir vaqtda amalga oshiriladi.

29. Biroq, obyektlar uzoq vaqtga yopilgan yoki tugatilgan taqdirda, ularni almashtirish yil davomida ham amalga oshirilishi mumkin. Buning uchun yangi savdo obyektlari (xizmatlar sohasi)ni tanlash tavsiya etilib, bunda tovarlar assortimenti, narx darajasi, tovarlarni (xizmatlarni) sotish shartlari yil boshidagi asosiy narx kuzatuviga kiritilgan va almashtirilayotgan obyektlardagi holatga mos bo'lishi zarur.

30. Shuningdek, narx kuzatuvida qatnashayotgan savdo (xizmat sohasi) obyektida muayyan mahsulot sotish (xizmat ko'rsatish) to'xtatilganligi sababli shu mahsulot (xizmat) narxini (tarifini) ro'yxatdan o'tkazish imkoni bo'lmasa, bunday savdo va xizmat ko'rsatish obyektlari almashtirilishi mumkin. Bunday vaziyatda, ushbu obyektida tegishli mahsulot (xizmat) kelgusida sotilmasligiga, narx (tarif)ni almashtirish yoki narx o'zgarishini baholash uchun shunga o'xshash tovar (xizmat)ni olishning iloji yo'qligiga ishonch hosil qilish kerak.

3-§. Namuna tovar (xizmat)larni tanlanmasini shakllantirish

31. Narxlar kuzatuvini amalga oshirishda va INini hisoblashda asos bo'ladigan tovarlar va xizmatlarning iste'mol to'plami, aholi tomonidan eng ko'p iste'mol qilinadigan tovarlar va pullik xizmatlar guruhlarini O'zbekiston Respublikasining barcha hududlari uchun yagona bo'lgan reprezentativ tanlovini ifodalaydi. Ushbu to'plam Milliy statistika qo'mitasi tomonidan Maqsadlar bo'yicha individual iste'mol tasniflagichi (MIIT–2018), shuningdek, uy-xo'jaliklarining iste'mol xarajatlari tarkibi ma'lumotlari asosida shakllantiriladi va ma'lum vaqt davomida o'zgarishsiz qoladi (bir yildan kam bo'lmagan

muddatda). O'zR MIIT–2018 BMTning xalqaro standarti – Milliy hisoblar tizimining tarkibiy qismi bo'lgan Maqsadlar bo'yicha individual iste'mol tasnifi 2018 (Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP) 2018) asosida ishlab chiqilgan. INI doirasida O'zR MIIT–2018 tasnifining birinchi 13 bo'limi guruhlar, sinflar, kichik sinflar va turlar kesimida qamrab olinadi.

32. Mazkur to'plamda muayyan tovarlar (xizmatlar) emas, balki tarkibi va iste'mol maqsadiga ko'ra bir turdagi tovar va xizmatlar taqdim etilgan.

33. To'plamga ommaviy iste'mol tovarlari va xizmatlar (asosiy oziq-ovqat mahsulotlari, kiyim-kechak, poyabzal, kommunal xizmatlar va h.k.), shuningdek, foydalanish ixtiyoriy bo'lgan alohida tovarlar va xizmatlar (engil avtomobillar, oltindan yasalgan zargarlik buyumlari, oliy o'quv yurtlarida pullik asosda o'qish va h.k.) kiritilgan. Tovarlarni tanlash ularning aholi iste'molida muhimligi jihatidan, bir turdagi tovarlar narxlarining o'zgarishini aks ettirishi mumkinligi, ularning sotuvda barqaror mavjud bo'lishi nisbati hisobga olingan holda amalga oshiriladi.

34. To'plamga yangi tovarlar va xizmatlar kiritilishining mezonini bo'lib, ularning aholi umumiy iste'mol xarajatlaridagi ulushi hisoblanadi. Yangi turdagi tovarlar va xizmatlar, ularning aholi umumiy iste'mol xarajatlaridagi ulushi 0,01 foizdan kam bo'lmagan hollarda iste'mol narxlarini kuzatuv ro'yxatiga kiritiladi.

35. Ba'zi hollarda kuzatuv to'plami tarkibiga aholining umumiy iste'mol xarajatlarida kamroq ulushga ega bo'lgan tovar (xizmat)lar kiritilishi mumkin. Bunday holatlarga masalan, ma'lum bir hudud yoki umumiy respublika uchun mahsulot (xizmat)ning ijtimoiy ahamiyati, tarmoq boshqarmalari tomonidan statistik hisob-kitoblarni amalga oshirish maqsadida mahsulot(xizmat)larning INI ma'lumotlariga ehtiyojning paydo bo'lishi va boshqalar sabab bo'ladi.

36. O'zbekiston Respublikasida INI hisoblash uchun iste'mol savatchasi 4-ilovada keltirilgan tovar va xizmatlardan iborat.

37. Iste'mol narxlarini kuzatish uchun tanlamaga kiritilgan har bir hudud (shahar, tuman) bo'yicha statistika organlarining ro'yxatga oluvchilari sotuvda mavjud bo'lgan muayyan nomdagi tovarlar (xizmatlar) assortimentidan, ularga bo'lgan talab va taklifning ommaviyligi hamda muntazamligini hisobga olib, aniq tovarlarni (xizmatlarni) mustaqil ravishda tanlab oladi. Ular tovar guruhining umumiy tavsifini ushbu shahar (tuman) iste'mol bozorida salmoqli ulushga ega bo'lgan va uzoq vaqt davomida sotiladigan namuna-tovarlar (xizmatlar) guruhining umumiy tavsifini batafsil yoritib beradilar.

Imkon qadar, bunday tovar tavsifi O'zbekistondagi Mahsulot va xizmatlarning identifikatsiya kodi (MXIK) ma'lumotlariga asoslanishi lozim (*misol: 6-ilova 2-rasm*).

38. Kuzatuv tarkibiga mahalliy ishlab chiqarilgan tovarlar bilan birgalikda import tovarlar ham kiritiladi.

Ro'yxatga oluvchilar narxlarni kuzatish uchun namuna tovarlar tanlovini amalga oshirayotganda savdo obyektlarida taklif etilayotgan tovarlarning xususiyatlarini batafsil o'rgangan holda, tovarning mahalliy ishlab chiqarilganligi yoki import qilinganligi to'g'risidagi ma'lumotlarni tovar kartochkasining tegishli satrlarida qayd etadilar.

39. Tovar (xizmat)lar tanlovida quyidagilarga e'tibor qaratish zarur:

yig'ilgan ma'lumot mumkin qadar har bir tovarning barcha doimiy ommaviy sotish joylarini, jumladan, barcha tashkiliy-huquqiy shakldagi do'kon va kiosklarni, shuningdek, bozor va ko'chalardagi savdo qilish joylarini ham qamrab olishi zarur;

ma'lum turdagi tovar (xizmat)ni tanlab olinishida birinchi navbatda uning kelgusi oylar davomida ham aholi uchun sotuvda bo'lishi ehtimoliga alohida e'tibor berish zarur;

tovarlar (xizmatlar)ni tanlashda ro'yxatga oluvchining individual dididan kelib chiqib emas, balki odatiy iste'mol uchun xos bo'lganini tanlash lozim. Do'kon sotuvchisi bilan suhbatlashgan holda, iste'mol narxlari kuzatuviga kiritilgan qaysi tovarga aholi tomonidan eng ko'p talab bildirilayotganligini aniqlash mumkin;

alohida turdagi kiyim-kechak va oyoq kiyim narxlarini kuzatish uchun tanlovda birinchi navbatda o'ta zamonaviy tovarlarga emas, balki, uzoq muddat davomida narxlar kuzatuvini o'tkazish mumkin bo'lgan, zarur hollarda eskirgan modellar narxini kuzatishni oldini olish maqsadida ularni o'zgartirish bilan birga, alohida e'tiborni an'anaviy yo'nalishdagi modellarga berish tavsiya etiladi;

kelgusida ma'lumot to'plash uchun tanlangan tovar (xizmat) xususiyatlarini batafsil tavsiflash lozim. Narxlarni ro'yxatga oluvchi yangi xodim, tovar (xizmat)ning iste'mol narxi (tarifi)ni ro'yxatga olish blankasi elektron shaklida berilgan xususiyatdan foydalangan holda, ushbu tovar (xizmat)ni xatosiz aniqlay olishi zarur;

kelgusi oylarda ba'zi tovar (xizmat)lar narxi to'g'risida ma'lumot yig'ish mumkin bo'lmagan holat aniqlansa, kuzatilayotgan tovar (xizmat)lar assortimentiga o'zgartirish kiritish yoki savdo nuqtasini almashtirish lozim.

40. Narx ma'lumotlarini yig'ishni tashkil etish va o'tkazishning umumiy tamoyillari Uslubiy nizomning 1-ilovasida keltirib o'tilgan.

41. Ayrim turdagi tovarlar va xizmatlar narxlari bo'yicha statistik kuzatuvning o'ziga xos xususiyatlari Uslubiy nizomning 2-ilovasida keltirilgan.

4-bob. Hudud (viloyat) bo'yicha narxlar to'g'risidagi ma'lumotlar bazasini shakllantirish va o'rtacha narxlarni hisoblash

42. Umuman olganda, INIni hisoblash uchun narxlar to'g'risidagi ma'lumotlar bazasini shakllantirishda quyidagi turdagi usullar va manbalardan foydalaniladi:

- **CAPI** (Computer Assisted Personal Interviewing) texnologiyasi bu – an'anaviy qog'oz so'rovnomalari o'rniga respondentning javoblarini yozib olish uchun planshetlardan foydalanib, narxlar haqidagi ma'lumotlarni to'plash texnologiyasidir. Bunda ma'lumotlarni yig'ish (narxlarni ro'yxatdan o'tkazish) savdo va xizmat ko'rsatish obyektlariga bevosita tashrif buyurish va maxsus ishlab chiqilgan dasturiy ta'minotdan foydalanish orqali amalga oshiriladi. Ro'yxatdagi har bir tovar (xizmat) turi bo'yicha har bir shahar (tuman) uchun 2-3 tagacha, viloyat markazi uchun esa 5-6 tagacha narx olish yetarli hisoblanadi. Barcha narxlarni faqat bitta savdo (xizmatlar) obyektida belgilash tavsiya etilmaydi, tovar (xizmat)ning mazkur turi boshqa ob'ektlarda taqdim etilmagan hollar bundan mustasno.

Kuzatish uchun tanlab olingan tuman, shahardagi iste'mol bozorida tovar yoki xizmat keng assortimentda taqdim etilmagan hollarda narx kotirovkalari soni qisqartirilishi mumkin.

Narx kotirovkalari sonining qisqartirilishi, shuningdek, tovar (xizmat) uchun narx (tarif) tuman, shahar, ma'muriy markaz, hudud yoki respublika bo'yicha yagona belgilangan holatlar, narxlar haqidagi boshqa keng qamrovli ma'lumot manbalarining mavjudligi (masalan, CATI texnologiyasi, web-scraping, onlayn-kassa apparatlari ma'lumotlari va boshqalar) bilan ham bog'liq bo'lishi mumkin.

CAPI texnologiyasi ro'yxatga oluvchining savdo va xizmat ko'rsatish obyektlariga tashrifini geolokatsiya asosida nazorat qilish imkonini beradi. Bundan tashqari, planshet qurilmalariga kiritilgan narxlar haqidagi ma'lumotlar avtomatik tarzda Milliy statistika qo'mitasi Markaziy apparatiga yetkaziladi (6-ilova, 1-rasm).

- **Ma'muriy manbalardan foydalanish** (integratsiya qilish) (nazorat-kassa mashinasi va elektron terminallarni qo'llash asosida soliq organlaridan olinadigan tranzaksiyalar to'g'risidagi ma'lumotlar). Tranzaksiyalarga asosan narxlar haqidagi ma'lumotlarni olishda, soliq organlari tasniflagichini (MXIK) narxlar statistikasida qo'llaniladigan O'zR MIIT-2018 tasniflagichiga moslashtirish uchun o'tish kalitlaridan foydalaniladi (6-ilova, 2-rasm). Tasniflagichlardagi pozitsiyalar to'ldirilishiga qarab o'tish kalitlari ham yangilab boriladi.

- Narxlar to'g'risidagi ma'lumotlar xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlardan **eStat** tizimi orqali (masalan, havo va temir yo'l yo'lovchi tashish bilan shug'ullanuvchi operatorlar — "Uzbekistan Airways" AJ, "O'zbekiston temir yo'llari" AJ

va boshqalar), hamda to'g'ridan-to'g'ri reteylerlar (masalan, yirik tarmoqli do'konlar)dan olingan narxlar haqidagi ma'lumotlar olinadi. Reteylerlardan ma'lumotlarni olish oldindan og'zaki yoki yozma shakldagi kelishuvlar (memorandumlar) asosida amalga oshiriladi. Ma'lumotlar Excel elektron jadvallari formatida, shuningdek API (Application Programming Interface) — aniq ta'riflar va protokollar to'plami orqali dasturiy komponentlarning o'zaro hamkorligini ta'minlovchi mexanizmlar asosida taqdim etilishi mumkin.

- **Web-scraping texnologiyasi** — veb-resurslar sahifalaridan ma'lumotlarni ajratib olish orqali narxlar haqidagi veb-ma'lumotlarni yig'ish usulidir. Bunday texnologiya asosida narxlarni to'plash uchun statistika organlari tomonidan shakllantirilgan ro'yxatga kiritilgan tovarlar va xizmatlar bo'yicha dolzarb narx ma'lumotlari e'lon qilinadigan internet-resurslar tanlanadi (masalan, maishiy texnika, dori-darmon vositalarini sotish saytlari va h.k.) (6-ilova, 3-rasm). Web-scraping orqali olingan ma'lumotlar bilan ishlashning barcha standart jarayonlariga (tozalash, validatsiya va boshqalar) majburiy ravishda tatbiq etiladi.

- Web-scraping usulida ma'lumotlarni yig'ish imkoniyati cheklangan hollarda narx va tariflarni veb-saytlar, ijtimoiy tarmoq kanallari hamda boshqa internet manbalari orqali onlayn qayd etish, shuningdek, telefon so'rovnomalari (**CATI** – Computer Assisted Telephone Interview – kompyuter yordamida telefon orqali so'rov o'tkazish texnologiyasi) asosida ma'lumotlar to'plash.

43. Ma'lumotlarni yig'ish usullarini tanlash resurs bazasi va manbalarning ishonchlilik darajasiga bog'liq.

44. Turli manbalardan olingan ma'lumotlar verifikatsiya qilinadi, umumlashtiriladi va o'rtacha narxlar va narx indekslarini hisoblash uchun qo'llaniladi (6-ilova, 4-rasm).

45. Agar muayyan hududda tovar bo'yicha narx axborotining faqat bitta manbai mavjud bo'lsa (masalan, faqat CAPI ma'lumotlari), u holda hudud bo'yicha har bir tovar (xizmat) uchun o'rtacha narx o'rtacha geometrik qiymat formulasidan (Djevons formulasidan) foydalangan holda hisoblanadi, u quyidagi ko'rinishga ega:

$$\overline{P}_{t,i}^j = \sqrt[n]{\prod_{k=1}^n P_{t,i(k)}^j}$$

bu yerda:

$\overline{P}_{t,i}^j$ – (j) hudud bo'yicha (t) davrda (i) tovar (xizmat)ning o'rtacha narxi (tarifi);

$P_{t,i}^j$ – (j) hududdagi turli savdo tashkilotlari va xizmat ko'rsatish sohalarida (t) davrda qayd etilgan, aniq iste'mol xususiyatlariga ega (i) tovar va xizmatlar narxlari — shuningdek “narx kotirovkalari” deb ataladi.

n – narx kotirovkalari soni.

46. Turli usullar va turli davriylikda to'plangan narxlardan foydalangan holda hudud bo'yicha tovar (xizmat)ning o'rtacha narxini hisoblashning o'ziga xos xususiyatlari mavjud.

47. Narxlarni ma'lum bir davr uchun (masalan, oyda bir marta) har bir manbada tovar (xizmat) narxini kuzatishlar soni teng bo'lganda, bir bosqich uchun o'rtachalash mumkin.

48. Narxlarni yig'ishning turli usullarida ro'yxatga olish chastotasi farq qilganda, narxlarni bir bosqichli o'rtachalashtirish natijalarning noto'g'ri bo'lishiga olib keladi. Shu sababli, o'rtacha narxlarni hisoblashda ikki bosqichli usul qo'llaniladi.

Birinchi bosqichda, INI doirasidagi ma'lumotlarni yig'ish davri mobaynida tez-tez narx kotirovkalari qayd etiladigan manbalarning ma'lumotlari asosida o'rtacha geometrik narxlar hisoblanadi. Bu, masalan, soliq organlarining kundalik tranzaksiyalari to'g'risidagi ma'lumotlarga hamda kuzatuv davrida bir martadan ko'proq ma'lumot yig'iladigan boshqa manbalarga taalluqlidir. Har bir bunday manba uchun alohida o'rtacha geometrik narx hisoblanishi lozim.

Ikkinchi bosqichda har bir tur bo'yicha avval hisoblangan o'rtacha geometrik narxlardan foydalangan holda barcha manbalar bo'yicha o'rtacha geometrik qiymat hisoblanadi. 7 kunlik davr uchun o'rtacha narxni aniqlash namunasi 1-jadvalda, 25 kunlik davr uchun esa 2-jadvalda keltirilgan.

1-jadval

Hafta davomida har bir hudud uchun o'rtacha tovar narxini hisoblashning shartli misoli

Oy kunlari	CAPI registratsiyasi		Onlayn nazorat-kassa cheklari ma'lumotlari (soliq organlaridan)	
	Obyekt 1	Obyekt 2	Obyekt 3	Obyekt 4
kun 1			10 000	11 100
kun 2			10 000	11 100
kun 3	11 000	12 000	10 100	11 150
kun 4			10 100	11 150
kun 5			10 050	11 200
kun 6			10 000	11 150
kun 7			10 000	11 200
Har bir manba uchun obyekt bo'yicha o'rtacha narx	11 000	12 000	10 035,62	11 149,94
Barcha obyektlar va manbalar bo'yicha o'rtacha narx ($\bar{P}$)	11 024,21			

Hisob:

$$\overline{P}_{\text{solik(obyekt3)}} = \sqrt[7]{10000 \times 10000 \times 10100 \times 10100 \times 10050 \times 10000 \times 10000} = 10035,62$$

$$\overline{P}_{\text{solik(obyekt4)}} = \sqrt[7]{11100 \times 11100 \times 11150 \times 11150 \times 11200 \times 11150 \times 11200} = 11149,94$$

$$\overline{P} = \sqrt[4]{11000 \times 12000 \times 10035,62 \times 11149,94} = 11024,21$$

Xuddi shunday yondashuv tovar (xizmat)ning bir oydagi o'rtacha narxini aniqlashda ham qo'llaniladi.

2-jadval

Oy davomida har bir hudud uchun o'rtacha tovar narxini hisoblashning shartli misoli

Kun	CAPI registratsiyasi		Solliq organlari ma'lumotlari			Web-scraping
	Obyekt 1	Obyekt 2	Obyekt 3	Obyekt 4	Obyekt 5	Obyekt 6
1			1000	1100	1050	
2	1000		1100	1100	1060	1200
3		1100	1100	1100	1060	
4			1100	1100	1070	
5			1150	1100	1070	
6			1150	1150	1080	
7			1150	1150	1100	
8			1150	1200	1100	
9	1000		1150	1200	1100	1250
10		1150	1150	1200	1000	
11			1150	1200	1100	
12			1150	1200	1150	
13			1200	1200	1150	
14			1200	1200	1150	
15			1200	1200	1200	
16	1100		1200	1200	1200	1250
17		1150	1200	1250	1250	
18			1200	1250	1250	
19			1200	1200	1300	
20			1200	1200	1300	
21			1200	1200	1400	
22			1250	1300	1300	
23	1100		1300	1300	1200	1250
24		1200	1300	1300	1350	
25			1300	1350	1250	
Har bir manba uchun obyekt bo'yicha butun kuzatuv davridagi o'rtacha narx	1048,81	1149,46	1176,10	1196,14	1165,01	1237,31
Barcha obyektlar va manbalar bo'yicha butun kuzatuv davri uchun o'rtacha narx ($\overline{P}$)	$116066 = \sqrt[6]{104881 \times 114946 \times 117610 \times 119614 \times 116501 \times 123731}$					

49. Shunday qilib, Milliy statistika qo'mitasining ma'lumotlar bazasiga kiritilgan ma'lumotlar asosida butun tanlov uchun hududlar bo'yicha tovar va xizmatlarning o'rtacha narxlari avtomatik ravishda shakllanadi.

Shuni ta'kidlash lozimki, o'rtacha narxlarning o'zgarishini (mutlaq ko'rinishda) o'sish yoki pasayishni baholash uchun qo'llab bo'lmaydi.

Xalqaro standartlar tavsiyalariga ko'ra, indeks hisob-kitoblarining sifati ta'minlanishi uchun o'rtacha narxlarni aniqlashga ta'sir qiluvchi turli statistik protseduralar qo'llaniladi (imputatsiya, assortimentni almashtirish, kuzatuv obyektlari tanlovi va boshqalar). Shu bois o'rtacha narxlarning absolyut qiymatlaridan ularning dinamikasini baholashda foydalanish tavsiya etilmaydi.

Narxlar indeksi, o'rtacha narxlar dinamikasidan farqli o'laroq, vaqt bo'yicha to'g'ri taqqoslashni ta'minlaydigan ixtisoslashgan ko'rsatkichdir. Uni shakllantirishda taqqoslash va sifatni tuzatish protseduralari qo'llaniladi, ya'ni indekslar taqqoslanadigan kuzatuvlar va almashtirish qoidalari asosida quriladi.

50. Shakllantirilgan ma'lumotlar bazasi asosida Milliy statistika qo'mitasi tomonidan quyidagilar amalga oshiriladi:

olingan ma'lumotlar sifatini nazorat qilish, validatsiya, imputatsiya tartib-taomillari (batafsil 1-ildoda), hududlar, tovarlar va xizmatlar bo'yicha o'rtacha qiymatlar va ularning o'zgarishini tahlil qilish, narxlar (tariflar) o'zgarishi sabablarini aniqlash bo'yicha hududiy statistika boshqarmalari bilan ishlash;

o'rtacha narxlar va tariflar to'g'risidagi yig'ma yakunlarni shakllantirish, respublika, hududlar, tovarlar va xizmatlar guruhlari hamda alohida tovarlar va xizmatlar bo'yicha narxlar indekslarini hisoblash;

statistika dasturida nazarda tutilgan muddatlarda foydalanuvchilarga belgilangan tartibda ma'lumot taqdim etish;

hisoblab chiqilgan narxlar indekslarini hududiy statistika boshqarmalariga berish (5-ildoda).

5-bob. Yig'ma INIning hisoblash uchun salmoq vaznlarini shakllantirish tartibi

51. O'zbekiston Respublikasi hududida uy xo'jaliklarini o'tgan yil uchun muntazam ravishda o'tkaziladigan tanlanma kuzatuvlari (y-1) yakunlari bo'yicha shakllantirilgan uy xo'jaliklarining iste'mol pul xarajatlari tarkibi to'g'risidagi ma'lumotlar turli darajadagi jamlash INIning hisoblash uchun solishtirma vaznlarini shakllantirishda axborot bazasining asosi hisoblanadi.

52. Salmoq vaznlar tizimlarini shakllantirish Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag'allikni baholash statistikasi boshqarmasi bilan hamkorlikda Uslubiy nizomga 5-ildoda keltirilgan tartibda amalga oshiriladi.

53. Uy xo'jaligida ishlab chiqarilgan mahsulotlar, shuningdek, uy xo'jaliklari tomonidan bepul (pul ko'rinishida bo'lmagan tranzaksiyalar) olingan tovarlar va xizmatlar salmoq vaznlar tarkibini shakllantirishda hisobga olinmaydi.

Uy xo'jaliklarining iste'mol xarajatlari tarkibiga investitsiya va jamg'arma maqsadlarida sarflanadigan tovar hamda xizmatlar qiymati ham kiritilmaydi. Xususan, asosiy kapitalga investitsiya hisoblanadigan san'at asarlari va antiqa buyumlarni xarid qilish, turar joy yoki yordamchi binolarni qurish va mukammal ta'mirlash uchun materiallar hamda ish haqi to'lovlari hisobga olinmaydi. Shuningdek, aholining iste'mol xarajatlariga daromad solig'i, mol-mulk soliqlari va budjetga qilinadigan shunga o'xshash boshqa to'lovlar, qolaversa, pensiya jamg'armasiga to'lanadigan badallar ham kirmaydi.

Salmoq og'irliklarni hisoblash bir necha bosqichda amalga oshiriladi. Birinchi bosqichda INI ni hisoblash uchun har bir tovar (xizmat) o'z og'irligiga ega bo'lishi kerakligi tufayli, uy xo'jaliklari xarajatlari tovarlar va xizmatlar bo'yicha ajratiladi va qayta taqsimlanadi.

Buning uchun dastlab vakil tovarlar (xizmatlar) to'plamidagi bir xil pozitsiyalarga mos keladigan moddalar bo'yicha uy xo'jaliklarining xarajatlari to'g'ridan-to'g'ri kiritiladi.

Masalan, uy xo'jaliklari xarajatlarida "erkaklar mo'ynali bosh kiyimi" qismida nazarda tutilgan xarajatlari, umumiy aholi iste'mol xarajatlari tuzilishida – "erkaklar mo'ynali bosh kiyimi" pozitsiyasi bo'yicha butunligicha qo'shiladi;

So'ngra tovarlar va xizmatlar to'plamida bir xil mavqega ega bo'lmagan xarajat moddalari bo'yicha taqsimlash shartli kiritish yoki birlashtirish usuli bilan amalga oshiriladi.

Masalan, uy xo'jaligi xarajatlarida "Sintetik gilamlar" qismi bo'yicha nazarda tutilgan tovar INI to'plamida mavjud emasligini hisobga olib, ushbu tovar salmog'i iste'mol narxlari indeksini hisoblashda "Sintetik palaslar" tarkibiga kiritiladi.

Shundan so'ng, faqat umumiy xarajatlar taqdim etilgan tovar va xizmatlar pozitsiyalari bo'yicha ulushli taqsimot usuli asosida ulushli koeffitsiyentlar yordamida xarajatlarni ajratish amalga oshiriladi.

Ulushli koeffitsiyentlarni aniqlash mazkur Uslubiy nizomning 56-bandida ko'rsatilgan qo'shimcha manbalar asosida amalga oshiriladi (3-jadvaldagi misol).

3-jadval

**Taqsimlash koeffitsiyentlari asosida mintqa bo'yicha xarajatlarni
taqsimlashning shartli misoli**

O'zR MIIT– 2018 kodlari	Nomi	Xarajatlar	Ulushli koeffi- tsiyentlar	Ulushli taqsimlash usuli bo'yicha xarajatlar
01.1.9.2	Bolalar ovqati (ND)	1 200 000	1,00	1 200 000
01.1.9.2.01	Bolalar uchun quruq sutli aralashmalar	—	0,63	756 000
01.1.9.2.02	Bolalar uchun bo'tqalar	—	0,37	444 000

Izoh: ushbu misolda ulushli taqsimlash usuli bo'yicha xarajatlar 01.1.9.2.01 pozitsiya uchun quyidagicha aniqlanadi: $1\,200\,000 \times 0,63 = 756\,000$, 01.1.9.2.02 pozitsiya uchun esa quyidagicha hisoblanadi: $1\,200\,000 \times 0,37 = 444\,000$. Ulush koeffitsiyentlari qo'shimcha manba (soliq organlari ma'lumotlari) asosida belgilangan.

54. Aholining iste'mol xarajatlari tarkibini taqsimlash koeffitsiyentlaridan foydalangan holda uy-xo'jaliklari xarajatlari taqsimoti, asosan, tegishli toifadagi sinflar, toifalar, tovar turlari bo'yicha amalga oshiriladi.

55. Uy-xo'jaliklari so'rovi ma'lumotlari sifatiga oid xavotirlar yuzaga kelgan hollarda ham ulushli taqsimlash usuli qo'llanilishi mumkin.

56. INIni hisoblash uchun, iste'mol xarajatlari tarkibida vakil-tovar (xizmat)lar yig'indisi alohida pozitsiyalari salmog'ini aniqlash uchun uy-xo'jaliklarining iste'mol xarajatlari to'g'risidagi ma'lumotlardan tashqari, quyidagi qo'shimcha ma'lumotlardan ham foydalanish mumkin:

mahsulotning alohida turlarini ishlab chiqarish, chakana tovar aylanmasi strukturasi, uy-joy kommunal xo'jaligi faoliyati bilan shug'ullanuvchi tashkilotlar va statistikaning boshqa tarmoqlari faoliyati haqidagi tarmoq statistikasi ma'lumotlari;

ma'lumotlarning boshqa manbalari (masalan, soliq organlari ma'lumotlari, bir martalik maxsus tashkil etilgan kuzatuvlar natijalari va boshqa ma'lumotlar);

mutaxassislar hisob-kitoblari va baholash usullarini qo'llash natijasida shakllantirilgan ko'rsatkichlar.

Bunday hollarda manba tanlovi uy-xo'jaliklari xarajatlari tuzilmasi bo'yicha mavjud va sifatli asosiy ma'lumotlarga hamda qo'shimcha resurslarning mavjudligi va sifatiga bog'liq bo'ladi.

57. INIni hisoblash uchun uy-xo'jaliklari xarajatlarini vakil tovarlar (xizmatlar) pozitsiyalari bo'yicha qayta taqsimlash tugagach, olingan guruh

yakunlari oldingi yillar ma'lumotlari bilan solishtiriladi. Jiddiy tafovutlar yuzaga kelgan taqdirda, ularning sifatini baholash va sabablarini aniqlash maqsadida ma'lumotlarning qo'shimcha tahlili o'tkaziladi.

58. Keyingi bosqichda respublika va hududlar bo'yicha salmoq vaznlar hisoblab chiqiladi.

59. Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri bo'yicha tovarlar (xizmatlar)ning iste'mol to'plamidagi har bir pozitsiya uchun dastlabki salmoq vazni tegishli hududdagi uy xo'jaliklarining iste'mol xarajatlari miqdorini O'zbekiston Respublikasi bo'yicha umumiy iste'mol xarajatlariga bo'lish yo'li bilan shakllantiriladi.

60. Uy-xo'jaliklari xarajatlari haqidagi ma'lumotlarning qo'shilish xususiyatini inobatga olgan holda, O'zR MIIT–2018 iyerarxiyasining turli darajalari bo'yicha ulushlar kiritilgan pozitsiyalar bo'yicha ulushlarning yig'indisi sifatida yoki tegishli darajalar bo'yicha xarajatlar yig'indisini respublika aholisining umumiy iste'mol xarajatlariga nisbatan hisoblash usullari orqali aniqlanadi.

Solishtirma og'irliklarni hisoblash formulalari quyidagicha bo'ladi:

- (i) tovar (xizmat) uchun (j) hudud

$$W_i^j = \frac{C_i^j}{C^{O'zR}},$$

- (j) hudud (s) tegishli agregatlash darajasiga muvofiq (O'zR MIIT–2018: kichik sinf, sinf, guruh yoki bo'lim)

$$W_s^j = \frac{C_s^j}{C^{O'zR}} = \sum_{i=1}^k W_i^j,$$

- (i) tovar (xizmat) uchun O'zbekiston Respublikasi (O'zR) bo'yicha

$$W_i^{O'zR} = \frac{C_i^{O'zR}}{C^{O'zR}} = \sum_{j=1}^{14} W_i^j,$$

(s) tegishli agregatlash darajasi uchun (O'zR MIIT–2018: kichik sinf, sinf, guruh yoki bo'lim) O'zbekiston Respublikasi (O'zR) bo'yicha

$$W_s^{O'zR} = \frac{C_s^{O'zR}}{C^{O'zR}} = \sum_{j=1}^{14} W_s^j,$$

Bu yerda:

W_i^j – (j) hududdagi (i) tovar (xizmat)ning ulushi;

W_s^j – (j) hududdagi (s) tegishli agregatlash darajasi ulushi;

$W_i^{O'zR}$ – (i) tovar (xizmat)ning O'zbekiston Respublikasi bo'yicha ulushi;

$W_s^{O'zR}$ – (s) tegishli agregatlash darajasining O'zbekiston Respublikasi bo'yicha ulushi;

C_i^j – (j) hududda uy-xo‘jaliklari tomonidan (i) tovar (xizmat)ni xarid qilish uchun sarflangan iste’mol xarajatlari miqdori;

C_s^j – (j) hududda uy-xo‘jaliklari tomonidan (s) tegishli agregatlash darajasiga kiruvchi tovarlar (xizmatlar)ni xarid qilish uchun sarflangan iste’mol xarajatlari miqdori;

k – (s) tegishli agregatlash darajasiga kiruvchi pozitsiyalar soni;

$C^{O'zR}$ – O‘zbekiston Respublikasi aholisining umumiy iste’mol xarajatlari miqdori;

$C_i^{O'zR}$ – O‘zbekiston Respublikasida uy-xo‘jaliklari tomonidan (i) tovar (xizmat)ni xarid qilish uchun sarflangan iste’mol xarajatlari miqdori;

$C_s^{O'zR}$ – O‘zbekiston Respublikasida uy-xo‘jaliklari tomonidan (s) tegishli agregatlash darajasiga kiruvchi tovarlar (xizmatlar)ni xarid qilish uchun sarflangan iste’mol xarajatlari miqdori.

61. INIning shakllantirishda qo‘llaniladigan ulushlar tizimi har yil qayta ko‘rib chiqiladi.

6-bob. Hududlar va respublika bo‘yicha INI hisoblash

4-§. Hududlar bo‘yicha INI hisoblash

62. Milliy statistika qo‘mitasining ma’lumotlar bazasida shakllangan o‘rtacha narxlar to‘g‘risidagi ma’lumotlar asosida, dastlabki bosqichda Qoraqalpog‘iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahri bo‘yicha o‘rtacha narx indeksini hisoblash amalga oshiriladi.

63. Mazkur ko‘rsatkichlarni hisoblash shartlaridan biri bu –hisobot va tayanch davrlardagi narxlarga oid ma’lumotlarni qiyosiyliqi hisoblanadi. Indekslarni hisoblashda ikki “qo‘shni” davrlarda aynan bir xil savdo (xizmatlar doirasi) tashkilotlarida, muayyan iste’mol xususiyatlariga ega bo‘lgan bir xil tovar (xizmat)lar uchun qayd etilgan narxlar to‘g‘risidagi ma’lumotlar qo‘shib hisoblanadi. Bu esa o‘z navbatida, tuzilishiga va assortimentga oid siljishlar ta’sirini istisno etish imkonini beradi.

64. O‘rtacha narxlarning qisqa muddatli indeksleri har bir tovar (xizmat) bo‘yicha quyidagi formula bilan hisoblanadi:

$$STR_{t,i}^j = \frac{\overline{P_{t,i}^j}}{P_{t-1,i}^j}$$

bunda:

$STR_{t,i}^j$ – hudud uchun (j) avvalgi oyga nisbatan tovar (xizmat) (i) hisobot oyi (t) o‘rtacha narxining qisqa muddatli indeksi;

$\overline{P_{t,i}^j}$ – hudud uchun (j) tovar (xizmat)ning hisobot oyidagi (t) o‘rtacha geometrik narxi (tarifi);

$\overline{P_{t-1,i}^j}$ – hudud uchun (j) tovar (xizmat) (i) avvalgi oyidagi $(t-1)$ o‘rtacha geometrik narxi (tarifi).

65. Tovar (xizmat) uchun o‘rtacha narx indeksleri asosida muayyan hududlar bo‘yicha turli bosqichlarda agregatlangan narx indeksleri aniqlanadi.

66. Hisob-kitoblar $(y-1)$ vaznlarni shakllantirish davrining solishtirma vaznlari tuzilmasini qo‘llagan holda modifikatsiyalangan Yang¹ arifmetik formulasi asosida amalga oshiriladi. Modifikatsiya shundaki, har bir vaqt oralig‘ida vaznlar narx indeksining so‘nggi qiymatiga ko‘paytiriladi. Bunday yondashuv uzluksiz hisoblash zanjirini saqlashga imkon beradi, bu esa ishlab chiqarish va sotishning beqaror holatida tovarlarni almashtirish vazifasini osonlashtiradi.

67. Hisob-kitob quyidagi algoritm asosida amalga oshiriladi:

- yanvardan

$$STR_{t,s}^j = LTR2_{t,s}^j = \frac{\sum_{i=1}^g STR_{t,i}^j \times W_i^j}{\sum_{i=1}^g W_i^j},$$

- keyingi oylarda

$$LTR_{t,i}^j = \prod_{n=1}^t STR_{n,i}^j$$

$$V_{t,i}^j = W_i^j * \prod_{n=1}^t STR_{n,i}^j$$

$$LTR2_{t,s}^j = \frac{\sum_{i=1}^g V_{t,i}^j}{\sum_{i=1}^g W_i^j} = \frac{V_{t,s}^j}{W_s^j},$$

$$STR_{t,s}^j = \frac{LTR2_{t,s}^j}{LTR2_{t-1,s}^j}$$

$$LTR_{t,s}^j = \prod_{n^*=1}^k STR_{n^*,s}^j$$

Yangning modifikatsiyalangan arifmetik formulasi Laspeyres va Louning modifikatsiyalangan formulalaridan shunisi bilan farqlanadiki, u vaznlarni shakllantirish davridagi xarajatlar ulushini bazis davr narxlariga qayta baholamasdan to‘g‘ridan-to‘g‘ri qo‘llaydi. Modifikatsiyalangan Laspeyresda vaznlar 0 bazis davriga tegishli bo‘lsa, modifikatsiyalangan Louda esa vaznlar 0 bazis davri narxlariga qayta baholanadi (price-updating).¹

bunda:

- $LTR_{t,i}^j$ - joriy oydagi (t) hudud bo'yicha (j) tovar (xizmat)ning (i) tayanch davri dekabr oyiga nisbatan uzoq muddatli narx indeksi;
- $LTR2_{t,i}^j$ - joriy oydagi (t) hudud bo'yicha (j) tovar (xizmat)ning (i) tayanch davri o'tgan yilning dekabriga nisbatan uzoq muddatli narxlar indeksi
- STR_i^j - hisobot oyining o'tgan oyga nisbatan tovar (xizmat) (i) bo'yicha hudud uchun (j) qisqa muddatli o'rtacha narx indeksi;
- $STR_{t,s}^j$ - hisobot oyida (t) va uning oldingi oyga ($t-1$) nisbatan (i) tovar (xizmat) bo'yicha hudud (j) uchun qisqa muddatli narxlar indeksi;
- $LTR2_{t,s}^j$ - (j) hududdagi (s) tegishli agregatlash darajasi uchun amaldagi oy (t) narxlar indeksi va o'tgan yilning dekabriga nisbatan qiymati;
- $LTR 2_{t-1,s}^j$ - (j) hududdagi (s) tegishli agregatlash darajasi uchun oldingi oy ($t-1$) narxlar indeksi va o'tgan yilning dekabriga nisbatan qiymati;
- $LTR_{t,i}^j$ - (j) hududdagi (i) tovar (xizmat) uchun amaldagi oy (t) narxlar indeksi va bazaviy yilning dekabriga nisbatan qiymati;
- $V_{t,i}^j$ - hudud bo'yicha (j) joriy oyda (t) tovar (xizmat)ning (i) narxi salmog'i;
- W_i^j - tovar (xizmat)(i)ning salmoq vazni;
- n - oy raqami (yanvar uchun -1, fevral uchun -2 va h.k.);
- k - bazaviy davrdan boshlab amaldagi oygacha bo'lgan zanjirdagi indekslar soni;
- g - guruh (kichik guruh)ga kiruvchi tovar (xizmat)lar miqdori.

5-§. O'zbekiston Respublikasi bo'yicha INIni hisoblash

68. Respublika bo'yicha INIni shakllanish algoritmi quyidagi hisob-kitob turlarini o'z ichiga oladi:

$$LTR 2_{t,i}^{O'zR} = \frac{\sum_{j=1}^m W_i^j \times \prod_{n=1}^t STR_{n,i}^j}{\sum_{j=1}^m W_i^j},$$

bunda, m - tovar (xizmat) mavjud bo'lgan hududlar miqdori.

Bunda yanvar oyida $LTR\ 2_{t,i}^{O'zR} = STR_{t,i}^{O'zR}$

$$V_{t,i}^{O'zR} = W_i^{O'zR} \times \prod_{n=1}^t STR_{n,i}^{O'zR}$$

$$LTR\ 2_{t,s}^{O'zR} = \frac{\sum_{i=1}^g V_{t,i}^{O'zR}}{\sum_{i=1}^g W_i} = \frac{V_{t,s}^{O'zR}}{W_s}$$

$$STR_{t,i}^{O'zR} = \frac{LTR\ 2_{t,i}^{O'zR}}{LTR\ 2_{t-1,i}^{O'zR}}$$

$$STR_{t,s}^{O'zR} = \frac{LTR\ 2_{t,s}^{O'zR}}{LTR\ 2_{t-1,s}^{O'zR}}$$

$$LTR_{t,s}^{O'zR} = \prod_{n^*=1}^k STR_{n^*,s}^{O'zR}$$

bunda:

$LTR\ 2_{t,i}^{O'zR}$ – respublika bo'yicha joriy oyda (t) (i) tovar (xizmat)ning tayanch yil dekabriga nisbatan uzoq muddatli narx indeksi;

$STR_{n,i}^j$ – hududning (j) tovar (xizmat)lari (i) bo'yicha o'tgan oyga nisbatan joriy oydagi (n) qisqa muddatli o'rtacha narxlari indeksi;

n – oy raqami (1-yanvar, 2-fevral va h.k.);

$STR_{t,i}^{O'zR}$ – respublika bo'yicha tovar yoki xizmat (i)ning o'tgan oyga nisbatan joriy oydagi (t) qisqa muddatli narx indeksi;

$LTR\ 2_{t-1,i}^{O'zR}$ – respublika bo'yicha oldingi oyda (t-1) (i) tovar (xizmat)ning o'tgan yil dekabriga nisbatan uzoq muddatli narx indeksi;

$V_{t,i}^{O'zR}$ – respublika uchun joriy oyda (t) tovar (xizmat) (i)ning narx salmog'i;

$V_{t,s}^{O'zR}$ – respublika bo'yicha joriy oyda (t) tegishli agregatlash darajasi (s)ning "qiymat" ulushi;

$W_i^{O'zR}$ – tovar yoki xizmatning (i) O'zbekiston Respublikasi bo'yicha salmoq vazni;

$W_s^{O'zR}$ – O'zbekiston Respublikasi bo'yicha tegishli agregatlash darajasi (s) ulushi;

g – guruh (kichik guruh)ga kiruvchi tovarlar (xizmatlar) miqdori;

$STR_{t,s}^j$ – (j) hududdagi (s) tegishli agregatlash darajasi uchun joriy oydagi (t) narxlar indeksi va oldingi oyga (t-1) nisbatan qiymati;

$LTR\ 2_{t,s}^{O'zR}$ – respublika bo'yicha (s) tegishli agregatlash darajasi uchun joriy oydagi (t) narxlar indeksi va o'tgan yil dekabriga nisbatan qiymati.

$LTR_{t,s}^{O'ZR}$ – respublika bo'yicha (s) tegishli agregatlash darajasi uchun joriy oydagi (t) narxlar indeksi va bazaviy yil dekabriga nisbatan qiymati.

6-§. Turli tayanch davrlar bo'yicha iste'mol narxlari indeksini hisoblash

69. **Har oyda** avvalgi oyga nisbatan narx indekslari hisoblanishidan tashqari, o'tgan yilning dekabr oyiga, o'tgan yilning mos oyiga hamda yil boshidan o'tgan yilning mos davriga nisbatan narx indekslari hisoblanadi.

Ham hududlar, ham respublika uchun yuqorida qayd etilgan indekslarni hisoblashda quyidagi formulalardan foydalaniladi:

– **o'tgan yilning tegishli oyiga nisbatan:**

$$LTR3_t = \frac{LTR_{t,y}}{LTR_{t,y-1}}$$

bunda:

$LTR3_t$ – O'zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo'yicha joriy oy (t) narxlar indeksi va o'tgan yilning tegishli oyiga nisbatan qiymati;

LTR_t – O'zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo'yicha joriy oy (t) narxlar indeksi va bazaviy yil dekabriga nisbatan qiymati;

t – joriy oy;

y – joriy yil;

$y-1$ – o'tgan yil.

– **joriy yil boshidan boshlab o'tgan yilning tegishli davriga nisbatan:**

$$LTR4_t = \frac{\sum_{n=1}^t LTR_{n,y}}{\sum_{n=1}^t LTR_{n,y-1}}$$

bunda:

$LTR_{4,t}$ – O'zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo'yicha yanvardan joriy oygacha (t) bo'lgan narxlar indeksi va o'tgan yilning tegishli davriga nisbatan qiymati;

LTR_n – O'zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo'yicha n-chi oy uchun narxlar indeksi va bazaviy yil dekabriga nisbatan qiymati;

t – joriy oy;

y – joriy yil;

$y-1$ – o‘tgan yil.

70. **Har chorakda** avvalgi chorakka nisbatan shu chorakdagi narxlar indekslari va avvalgi yilning tegishli choragiga nisbatan shu chorakdagi narxlar indekslari aniqlanadi.

Mazkur indekslarni hisoblashda quyidagi formulalardan foydalaniladi:

joriy chorak, o‘tgan chorakka nisbatan:

$$LTR_{5,q} = \frac{\sum_{\kappa=1}^3 LTR_{\kappa,q}}{\sum_{\kappa=1}^3 LTR_{\kappa,q-1}}$$

bunda:

$LTR_{5,q}$ – o‘tgan chorakka nisbatan joriy chorakdagi (q) narxlar indeksi (O‘zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo‘yicha);

LTR_{κ} – tayanch yilning dekabr oyiga nisbatan chorakning k - oyi uchun narxlar indeksi (O‘zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo‘yicha);

k – har bir chorakdagi oyning tartib raqami (yanvardan martgacha, apreldan iyungacha va h.k.);

q – joriy chorak;

$q-1$ – o‘tgan chorak

joriy chorak, o‘tgan yilning mos choragiga nisbatan:

$$LTR_{6,q} = \frac{\sum_{\kappa=1}^3 LTR_{\kappa,y}}{\sum_{\kappa=1}^3 LTR_{\kappa,y-1}}$$

bunda:

$LTR_{6,q}$ – o‘tgan yilning mos choragiga nisbatan joriy chorakdagi (q) narxlar indeksi (O‘zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo‘yicha);

LTR_{κ} – tayanch yilning dekabr oyiga nisbatan chorakning k - oyi uchun narxlar indeksi (O‘zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasining tegishli darajasi bo‘yicha);

k – har bir chorakdagi oyning tartib raqami (yanvardan martgacha, apreldan iyungacha va h.k.);

y – joriy yil;

$y-1$ – o‘tgan yil.

71. Bundan tashqari, statistik maqsadlarda quyidagi qo‘shimcha diskret narxlar indeksi shakllantiriladi:

hisobot yili joriy choragining tayanch yil o‘rtacha yillik narxlariga nisbatan narx indeksi (formula jamlashtirishning barcha darajalarida qo‘llaniladi):

$$LTR_{7,q} = \frac{\sum_{k=1}^3 LTR_{k,y} / 3}{\sum_{n=1}^{12} LTR_{n,z} / 12}$$

bu yerda,

$LTR_{7,q}$ – hisobot yili (u) joriy choragida (q) tayanch yilning o‘rtacha yillik narxlariga (z) nisbatan narx indeksi;

$LTR_{k,y}$ – hisobot yili (y) k -chi oyidagi yagona tayanch davriga nisbatan hisoblangan uzoq muddatli indeks;

$LTR_{n,z}$ – tayanch yilning (z) n -chi oyidagi yagona tayanch davriga nisbatan hisoblangan uzoq muddatli narx indeksi;

k – chorak oyining tartib raqami (1 chorakning 1-chi oyi uchun, 2 2-chi oyi uchun va 3 3-chi oyi uchun);

n – tayanch yil oyining tartib raqami (1 yanvar, 2 fevral..., 12 dekabr).

hisobot yili joriy choragida hisobot yili o‘rtacha yillik narxlariga nisbatan narx indeksi (formula jamlashtirishning barcha darajalarida qo‘llaniladi):

$$LTR_{8,q} = \frac{\sum_{k=1}^3 LTR_{k,y} / 3}{\sum_{n=1}^{12} LTR_{n,y} / 12},$$

bu yerda,

$LTR_{8,q}$ – hisobot yili (y) joriy choragida (q) joriy yilning (y) o‘rtacha yillik narxlariga nisbatan narx indeksi;

$LTR_{k,y}$ – hisobot yili (y) k -chi oyidagi yagona tayanch davriga nisbatan hisoblangan uzoq muddatli narx indeksi;

$LTR_{n,y}$ – hisobot yili (y) n -chi oyidagi yagona tayanch davriga nisbatan hisoblangan uzoq muddatli narx indeksi;

k – chorak oyining tartib raqami (1 chorakning 1-chi oyi uchun, 2 2-chi oyi uchun va 3 3-chi oyi uchun);

n – tayanch yil oyining tartib raqami (1-yanvar, 2-fevral..., 12-dekabr).

hisobot yili joriy oyidagi tayanch yilning o‘rtacha yillik narxlariga nisbatan narx indeksi (formula jamlashtirishning barcha darajalarida qo‘llaniladi):

$$LTR_{9,t} = \frac{LTR_{t,y}}{\sum_{n=1}^{12} LTR_{n,z} / 12},$$

bu yerda

$LTR_{9,t}$ – hisobot yili (y) joriy oyidagi (t) tayanch yilning (z) o‘rtacha yillik narxlariga nisbatan narx indeksi;

n – tayanch yil oyining tartib raqami (1 yanvar, 2 fevral..., 12 dekabr).

hisobot yili joriy oyidagi hisobot yilining o‘rtacha yillik narxlariga nisbatan narx indeksi (formula jamlashtirishning barcha darajalarida qo‘llaniladi):

$$LTR_{10,t} = \frac{LTR_{t,y}}{\sum_{n=1}^{12} LTR_{n,y} / 12},$$

Bu yerda

$LTR_{10,t}$ – hisobot yili (y) joriy oyidagi (t) hisobot yilining (y) o‘rtacha yillik narxlariga nisbatan narx indeksi;

n – tayanch yil oyining tartib raqami (1-yanvar, 2-fevral..., 12-dekabr).

Hisobot yilining joriy choragi va joriy oyining hisobot yilining o‘rtacha yillik narxlariga narxlar indeksi (LTR_8 va LTR_{10}) hisobot yili oxirida dekabr oyi uchun narxlar indeksi hisob-kitoblari tugaganidan so‘ng shakllantiriladi. Indeksni shakllantirish har bir chorak (LTR_8) va oy uchun (LTR_{10}) retrospektiv holda amalga oshiriladi.

7-§. Narxlar indekslari o‘rtacha oylik ko‘rsatkichlarini hisoblash

73. Yuqorida sanab o‘tilgan indekslardan tashqari, o‘rtacha oylik INIning hisoblashda o‘rtacha geometrik qiymat formulasidan foydalangan holda hisoblanadi.

$$\overline{I_n} = \sqrt[n]{STR_1 \times STR_2 \times \dots \times STR_n}$$

bunda :

$\overline{I_n}$ – birinchi oydan to n -chi oygacha bo‘lgan davr uchun oylik o‘rtacha narxlar indeksi;

STR – o‘tgan oyga nisbatan har bir oy uchun qisqa muddatli narx indeksi;

n – oylar soni.

74. Yil boshidan o'rtacha oylik narx indekslarini hisoblashda quyidagi formuladan foydalaniladi:

$$\overline{I_n} = \sqrt[n]{LTR_2}$$

bunda:

$\overline{I_n}$ – yanvardan to n -chi oygacha bo'lgan davr uchun oylik o'rtacha narxlar indeksi;

LTR_2 – o'tgan yilning dekabr oyiga nisbatan joriy yilning n - oyidagi narx indeksi;

n – oyning tartib raqami.

7-bob. Geometrik Yang formulasi asosida narx indekslarini hisoblash

8-§. Geometrik Yang formulasidagi asosiy xossalar

75. Tahliliy maqsadlarda hamda respublikadagi inflyatsiya jarayonlarini kompleks baholash uchun Milliy statistika qo'mitasi tomonidan muqobil geometrik Yang formulasi yordamida qo'shimcha narx indekslari shakllantiriladi. Bunda modifikatsiyalangan arifmetik Yang formulasi bo'yicha hisoblangan INI respublika iste'mol sektorida inflyatsiya darajasini tavsiflovchi asosiy rasmiy indikator hisoblanadi.

76. Geometrik Yang formulasi (xarajatlar ulushi bilan nisbiy narxlarning o'rtacha geometrik o'lchangan qiymati)ning afzalliklari sifatida quyidagilarni qayd etish mumkin:

o'rin almashinish effekti sababli “bo'rttirib ko'rsatish” darajasi pastroq bo'ladi: Laspeyres kabi arifmetik formulalardan farqli o'laroq, bu formula iste'molchilarning nisbatan arzonlashgan mahsulotlarga qisman o'tish holatini (substitution effect) aniqroq aks ettiradi;

geometrik Yang formulasi hisob-kitob natijalari jihatidan “ideal” Fisher formulasiga nisbatan yaqin ko'rsatkichlarni ta'minlaydi. Amaliyotda INIni tezkor hisoblash uchun Fisher formulasini qo'llash cheklanganligini hisobga olgan holda (joriy davr vaznlari yo'qligi sababli), geometrik Yang formulasidan foydalanish yaxshi muqobil usul hisoblanadi;

g'ayrioddiy (ekstremal) qiymatlarga nisbatan barqarorlik: narxlardagi keskin (ekstremal) o'zgarishlar, shu jumladan ham oshishi, ham tushishi holatlari, natijaga arifmetik o'rtacha qiymatga nisbatan yumshoqroq ta'sir qiladi;

o'lchov birliklariga nisbatan o'zgarmaslik: formula narxlar darajasi va miqyosiga bog'liq bo'lmay, narxlarning nisbiy o'zgarishlarini aniq va to'g'ri agregat qiladi;

geometrik elementar indekslar bilan yuqori darajada uyg'unlik: pastki darajada geometrik o'rtacha qiymat (Djevons formulasi) qo'llanilsa, geometrik

Yang formulasi yuqori darajadagi agregatlash jarayonida ham ushbu mantiqqa muvofiq ravishda ishlaydi.

77. Geometrik Yang formulasidagi asosiy kamchiliklar quyidagilardan iborat:

hisoblash metodologiyasini tushuntirishdagi murakkablik: statistikadan tashqari foydalanuvchilarga o'sish sur'atlarining geometrik o'rtachasini odatiy og'irliklangan yig'indidan tushuntirish qiyinroq;

ayrim mahsulotlarning keskin narx oshishi ta'sirini "pasaytirishi" mumkin: geometrik o'rtacha xususiyati tufayli, ekstremal darajada katta o'zgarishlar kamroq ta'sir ko'rsatadi, bu esa narxlar shoklarini tahlil qilishda (ayniqsa kichik, lekin ijtimoiy jihatdan sezgir mahsulotlarda) ba'zan kamchilik sifatida qabul qilinadi;

hissalarning qo'shilishini tushunish va ularni dekompozitsiya (baho berish) qilishning murakkabligi: aritmetik og'irliklangan formulalarga nisbatan, geometrik og'irliklangan usul hissalarini baholashda qo'shilishlilikni ta'minlamaydi. Log-o'zgarishlar asosida hissa baholash faqat taxminan baholash imkonini beradi va qo'shilishlilik masalasi saqlanib qoladi;

sharhlash va hissa (ta'sir)larni dekompozitsiya qilish (baholash) murakkabligi: arifmetik tortishga asoslangan formulalarga nisbatan, geometrik tortish hissalarini baholashda additivlikni (qo'shiluvchanlikni) ta'minlamaydi. Log-o'zgarishlar asosidagi hissalarini baholash esa additivlik muammosini saqlab qolgan holda faqat taxminiy baholashni amalga oshirishga imkon beradi.

9-§. Geometrik Yang formulasi bo'yicha INI uchun salmoq vaznlarni hisoblashning o'ziga xos xususiyatlari

78. Geometrik Yang formulasi asosida INIni hisoblash uchun salmog'i vaznlar ko'p pog'onali vaznlar "matritsasi"ni tuzishni nazarda tutadi.

79. Birinchi bosqichda har bir hudud (respublika) uchun tovar va xizmat turlari bo'yicha ulush vaznlari hisoblanadi (O'zR MIIT–2018 ning yetti raqamli darajasi bo'yicha). Buning uchun tovar pozitsiyalari bo'yicha har bir hudud (respublika bo'yicha) iste'mol xarajatlari tarkibi to'g'risidagi ma'lumotlar (O'zR MIIT–2018 ning yettita belgisi) tovarlar va xizmatlar turlarini o'z ichiga olgan kichik sinf darajasida tegishli hudud (respublika bo'yicha) bo'yicha iste'mol xarajatlari miqdoriga bo'linadi (O'zR MIIT–2018ning beshta belgisi).

$$W_{i7}^j = \frac{C_{i7}^j}{C_5^j} - \text{hudud uchun (j) tovar (xizmat)ning ulushi (i)}$$

$$W_{i7}^{O'zR} = \frac{C_{i7}^{O'zR}}{C_5^{O'zR}} - \text{respublika uchun (O'zR) tovar (xizmat)ning ulushi (i)}$$

Har bir hudud (respublika uchun) uchun turlar bo'yicha (O'zR MIIT–2018 ning yettita belgisi) shu tarzda shakllantirilgan solishtirma vaznlar yig'indisi 1 ga teng bo'lishi kerak.

80. Ikkinchi bosqichda kichik sinflar uchun solishtirma vaznlar aniqlanadi (O'zR MIIT–2018 ning beshta belgisi). Buning uchun uy-xo'jaliklarining kichik

sinf darajasidagi iste'mol xarajatlari summasi (O'zR MIIT–2018 ning beshta belgisi) ular tegishli bo'lgan sinf darajasidagi tegishli hudud (respublika) bo'yicha iste'mol xarajatlari miqdoriga bo'linadi (O'zR MIIT–2018 ning to'rtta belgisi).

$$W_5^j = \frac{C_5^j}{C_4^j} - \text{hudud uchun sinfnining ulushi (j)}$$

$$W_4^{O'zR} = \frac{C_4^{O'zR}}{C_3^{O'zR}} - \text{respublika uchun sinfnining ulushi (O'zR)}$$

81. Uchinchi bosqichda sinflar uchun solishtirma vaznlar (O'zR MIIT–2018 ning to'rtta belgisi) O'zR MIIT–2018 ning to'rtta belgisi darajasidagi iste'mol xarajatlari summasini guruh darajasidagi tegishli hudud bo'yicha iste'mol xarajatlari miqdoriga (O'zR MIIT–2018 ning uchta belgisi) bo'lish yo'li bilan hisoblanadi.

$$W_4^j = \frac{C_4^j}{C_3^j} - \text{hudud uchun sinfnining ulushi (j)}$$

$$W_4^{O'zR} = \frac{C_4^{O'zR}}{C_3^{O'zR}} - \text{respublika uchun sinfnining ulushi (O'zR)}$$

82. To'rtinchi bosqichda guruhlar uchun solishtirma vaznlar aniqlanadi (O'zR MIIT–2018 ning uchta belgisi). Buning uchun uy-xo'jaliklarining guruhlar darajasidagi iste'mol xarajatlari summasi (O'zR MIIT–2018 ning uchta belgisi) ular tegishli bo'lgan bo'lim darajasidagi tegishli hudud bo'yicha iste'mol xarajatlari miqdoriga bo'linadi (O'zR MIIT–2018 ning ikkita belgisi).

$$W_3^j = \frac{C_3^j}{C_2^j} - \text{hudud uchun guruhning ulushi (j)}$$

$$W_3^{O'zR} = \frac{C_3^{O'zR}}{C_2^{O'zR}} - \text{respublika uchun guruhning ulushi (O'zR)}$$

83. Keyingi bosqichda bo'limlar uchun solishtirma vaznlar (O'zR MIIT–2018 ning ikkita belgisi) O'zR MIIT–2018 ning ikkita belgisi darajasidagi iste'mol xarajatlari summasini tegishli hudud bo'yicha barcha iste'mol xarajatlari miqdoriga bo'lish yo'li bilan shakllantiriladi.

$$W_2^j = \frac{C_2^j}{C^j} - \text{hudud uchun bo'limning ulushi (j)}$$

$$W_2^{O'zR} = \frac{C_2^{O'zR}}{C^{O'zR}} - \text{respublika uchun bo'limning ulushi (O'zR)}$$

84. Tegishli agregatlash darajasiga kiruvchi pozitsiyalar bo'yicha solishtirma vaznlar yig'indisi har bir hudud uchun 1 ga teng bo'lishi kerak.

Shunday qilib, har bir agregatlash darajasi uchun solishtirma vaznlar matritsasi tuziladi (7-ilova, 1-jadval).

85. Shuningdek, tovarlar (xizmatlar) bo'yicha narx indekslarini hisoblashda respublika xarajatlari tarkibida har bir hududning qo'shimcha ulushlari shakllantiriladi. Bu uchun har bir hududdagi tovar (xizmat) bo'yicha iste'mol xarajatlari respublika bo'yicha shu tovar (xizmat)ga sarflangan umumiy iste'mol xarajatlari bo'linadi.

$$d_i^j = \frac{C_i^j}{C_i^{Oz'R}},$$

Har bir tovar (xizmat) uchun hududlar ulushlari yig'indisi 1 ga teng bo'lishi kerak (7-ilova, 2-jadval).

86. INIni geometrik Yang formulasi asosida tuzishda qo'llaniladigan vaznlar tizimi har yili arifmetik Yang formulasi uchun vaznlar qayta ko'rib chiqilishi bilan bir vaqtda qayta ko'rib chiqiladi.

10-§. Hududlar va respublika bo'yicha geometrik Yang formulasi asosida INI hisoblash

87. Hududlar uchun qisqa muddatli o'rtacha narx indeksleri har bir tovar (xizmat) bo'yicha quyidagi formula asosida hisoblanadi:

$$STR_{t,i}^j = \frac{\overline{P_{t,i}^j}}{\overline{P_{t-1,i}^j}}$$

bunda:

$STR_{t,i}^j$ – hisobot oyi (t) uchun o'rtacha narxning qisqa muddatli indeksi, tovar (xizmat) (i) bo'yicha oldingi oy bilan solishtirganda, hudud uchun (j);

$\overline{P_{t,i}^j}$ – hisobot oyi (t)dagi o'rta geometrik narx (tarif), tovar (xizmat) (i), hudud uchun (j);

$\overline{P_{t-1,i}^j}$ – oldingi oy (t-1)dagi o'rta geometrik narx (tarif), tovar (xizmat) (i), hudud uchun (j);

88. Tovarlar (xizmatlar) bo'yicha o'rtacha narx indeksleri asosida ma'lum hudud uchun turli darajadagi agregat narx indeksleri aniqlanadi.

Hisob-kitob quyidagi algoritm bo'yicha amalga oshiriladi:

– 87-bandga muvofiq hududlar bo'yicha hisoblangan o'rtacha narxlar indeksleri hamda 85-banddagi formula asosida hisoblangan tovarlar (xizmatlar) ulushlari to'g'risidagi ma'lumotlar asosida respublika darajasi uchun tovarlar (xizmatlar) bo'yicha narx indeksleri aniqlanadi.

Formula quyidagi ko'rinishga ega:

$$STR_{t,i}^{O'zR} = \prod_{j=1}^{14} (STR_{t,i}^j)^{d_i^j} = \exp \left[\sum_{j=1}^{14} d_i^j \ln(STR_{t,i}^j) \right], \text{ bunda}$$

$STR_{t,i}^{O'zR}$ – hisobot oyining (t) qisqa muddatli narxlar indeksi, tovar (xizmat) (i) bo'yicha oldingi oyga nisbatan, respublika uchun (O'zR);

$STR_{t,i}^j$ – hisobot oyining (t) o'rtacha narxlarining qisqa muddatli indeksi, tovar (xizmat) (i) bo'yicha oldingi oyga nisbatan, hudud uchun (j);

d_i^j – hududning (j) ulushi, respublika xarajatlarida tovar (xizmat) (i) ni sotib olish bo'yicha;

– ikkinchi bosqichda tovarlar (xizmatlar) bo'yicha qisqa muddatli narxlar indekslaridan foydalangan holda hududiy darajada ham, umuman respublika uchun ham dolzarb bo'lgan formula bo'yicha narxlarning zanjirli indeksleri hisoblanadi:

$$LTR2_{t,i}^{j(O'zR)} = \prod_{n=1}^t STR_{n,i}^{j(O'zR)}$$

– keyingi bosqichda olingan qisqa muddatli indekslar va tovarlar (xizmatlar) bo'yicha salmoq vaznlaridan foydalangan holda quyidagi formulalar bo'yicha jamlashning turli darajalari uchun narxlar indeksleri shakllantiriladi:

$$STR_{t,S}^{j(O'zR)} = \prod_{k=1}^n (STR_{t,S_k^*}^{j(O'zR)})^{W_{S_k^*}^{j(O'zR)}} = \exp \left[\sum_{k=1}^n W_{S_k^*}^{j(O'zR)} \ln(STR_{t,S_k^*}^{j(O'zR)}) \right]$$

$$LTR2_{t,S}^{j(O'zR)} = \prod_{n=1}^t STR_{n,S}^{j(O'zR)}$$

bunda:

$STR_t^{j(O'zR)}$ – joriy oy (t) bo'yicha qisqa muddatli narx indeksi, oldingi oyga (t-1) nisbatan, hudud (j) yoki respublika (O'zR) bo'yicha;

$LTR2_t^{j(O'zR)}$ – mavjud hudud (j) yoki respublika (O'zR) bo'yicha o'tgan yil dekabrigacha bo'lgan uzoq muddatli narxlar indeksi, joriy oyda (t);

S va S* – tegishli ravishda klassifikator O'zR MIIT–2018 bo'yicha yuqori (S) va past (S*) daraja²;

$W_{S^*}^{j(O'zR)}$ – pozitsiyalar salmoq vazni (k), tegishli agregatlashtirish darajasi (S*), hudud bo'yicha (j) yoki respublika bo'yicha (O'zR);

k – S agregatlashtirish darajasiga kiruvchi pozitsiyalar soni;

n – oylarning tartib raqamlari

89. Asosiy yilning dekabrigacha bo'lgan uzoq muddatli narx indeksi hisob-kitobi barcha yillarning barcha oylari uchun qisqa muddatli indeklarni ko'paytirish orqali amalga oshiriladi (qarang: 67 va 68-bandlardagi formulalar).

8-bob. Ma'lumotlarni tahlil qilish

90. Ma'lumotlarni tahlil qilish bosqichida INI to'g'risidagi statistik materiallarni ishlab chiqish, ularni batafsil tekshirish va rasmiy statistika ma'lumoti sifatida tarqatish uchun tayyorlash amalga oshiriladi.

Ma'lumotlarni tahlil qilish jarayonida chiquvchi jadvallar natijalari hamda ma'lumotlar bazasidan olingan zarur axborot ko'rib chiqiladi, shuningdek, shakllantirilgan ma'lumotlar asosida diagramma, grafik va tahliliy jadvallar tuziladi.

91. INI to'g'risidagi statistika ma'lumotlari sifatini tahlil qilishda, statistik ko'rsatkichlarning ishonchliligi va aniqligi (asoslanganligi, xatolarning yo'qligi), yaxlitligi (qamrovning to'liqligi, statistika metodologiyasiga rioya etilganligi), bir-biriga qarama-qarshi emasligi, qiyosiyli (hudud, qamrab olingan obyektlar doirasi, o'lchov

² Masalan, O'zR MIIT 2018 sinfi bo'yicha INIni hisoblashda S sifatida to'rt xonali daraja, S* sifatida esa O'zR MIIT 2018 ning besh xonali darajasi qo'llaniladi. Guruh bo'yicha INIni hisoblashda esa S sifatida uch xonali daraja, S* sifatida O'zR MIIT 2018 ning to'rt xonali darajasi ishlatiladi va hokazo.

birligi va boshqalar bo'yicha), bir xilda tuzilganligi (ma'lumotlarni chiqarib tashlash, ularda keskin o'zgarishlar, tushirib qoldirish holatlarining mavjud yoki mavjud emasligi) jihatlari ko'rib chiqiladi.

92. Ma'lumotlarni tahlil qilish doirasida amalga oshiriladigan tekshirish ishlari birlamchi ma'lumot qamrovi ko'rsatkichi va savolnoma bo'yicha taqdim etilgan javoblar koeffitsiyentining belgilangan talablarga muvofiqligini tekshirish, statistika ma'lumotlarini oldingi davrlar va joriy trendlar bilan solishtirish ishlarini o'z ichiga oladi;

93. Zarur hollarda, tahlil qilish doirasida INI to'g'risidagi statistika ma'lumotlarini to'g'ri talqin qilinishini ta'minlashga qaratilgan turli tushuntirishlar tayyorlanishi mumkin.

94. Ushbu jarayonda, barcha chiquvchi jadvallar, fayllar va boshqa statistik materiallar kuzatuv obyektlari va ular bo'yicha individual ma'lumotlarni bevosita yoki bilvosita identifikatsiya qilish imkonini bermayotganligini tekshirishni nazarda tutuvchi birlamchi ma'lumotlarni identifikatsiya qilishni oldini olish bo'yicha choralar qo'llash amalga oshiriladi.

9-bob. Yakuniy qoidalar

95. Mazkur uslubiy hujjatni ishlab chiqish, kelishish, tasdiqlash va joriy etish "Statistika ma'lumotlarining namunaviy modeli" (GSIM - Generic Statistical Information Model) ga muvofiq "Statistika sohasida tasniflash, metodologiya va kuzatuv shakllarini ishlab chiqish va tasdiqlash bo'yicha namunaviy uslubiy qo'llanma"da nazarda tutilgan bosqichlar asosida amalga oshirildi.

96. INIni tarqatish GSBPMning VII bosqichida nazarda tutilgan jarayonlarga muvofiq amalga oshiriladi.

XVJ tomonidan ishlab chiqilgan kengaytirilgan ma'lumotlarni tarqatishning umumiy tizimi (k-MTUT)ga muvofiq, INI ma'lumotlari har oyda belgilangan jadvaliga muvofiq nashr etiladi. Ma'lumotlar bir vaqtning o'zida barcha foydalanuvchilarga Milliy statistika qo'mitasining rasmiy veb-saytida joylashtirish orqali press-reliz, tezkor ma'lumotlar, jadvalli materiallar ko'rinishida tarqatiladi. Guruhlar, sinflar va tovarlar turlari bo'yicha narxlarning o'zgarishi to'g'risida batafsil ma'lumotlar esa statistik byulleten va to'plamlarda e'lon qilinadi.

97. Foydalanuvchilarga yordam tariqasida narxlar indeksi qisqa uslubiy tushuntirishlar bilan birga e'lon qilinadi

98. Milliy statistika qo'mitasining tarmoq boshqarmalari (ichki foydalanuvchilar) uchun narxlar indeksi to'g'risidagi ma'lumotlar Statistika dasturiga muvofiq ishlab chiqilgan reja-jadval asosida taqdim etiladi.

“Iste’mol narxlari
indeksini hisoblash bo’yicha
uslubiy nizom”ga
1-ilova

Kuzatuvning umumiy tamoyillari

1-bob. Tovar (xizmat)larning iste’mol narx (tarif)larini ro’yxatga olish

1. Iste’mol narxlarini ro’yxatga olish uchun belgilangan tartibda maxsus so’rovnoma (anketa) tasdiqlanadi, u o’z navbatida planshet qurilmalari uchun dasturiy ta’minot interfeysini ishlab chiqishda asos bo’lib xizmat qiladi.

Mazkur savolnoma (anketa) Statistika dasturlarini ishlab chiqish va tasdiqlash tartibi hamda “Statistika ma’lumotlarining namunaviy modeli” (GSIM)ga muvofiq statistika sohasida tasniflash, uslubiyat va kuzatuv shakllarini ishlab chiqish va tasdiqlash bo’yicha namunaviy uslubiy qo’llanmada keltirilgan talablar asosida ishlab chiqiladi va tasdiqlanadi.

2. Narxlarni ro’yxatga olish jarayonini soddalashtirish va ro’yxatga oluvchilarga qulaylik yaratish maqsadida planshet qurilmalaridagi maxsus dasturiy ta’minotning interfeysi kuzatuv mohiyatidan chetga chiqmagan holda o’zgartirilishi mumkin.

3. Zarurat tug’ilganda, ro’yxatdan o’tkazish uchun belgilangan tartibda tasdiqlangan boshqa hujjatlar va so’rovnomalardan foydalanish mumkin.

4. Har oydagi narx ma’lumotlarini yig’ishda hisobot davri **1-sanadan 25-sanagacha** bo’lgan davr hisoblanadi. Ma’lumotlarni yig’ish ishlari ushbu davr davomida muntazam amalga oshirilishi kerak.

Bunda narxlarni yig’ish quyidagicha amalga oshiriladi:

- har hafta, tasdiqlangan tovarlar (xizmatlar) ro’yxatiga (4-ilovaning 4-ustunida “1” kodi bilan belgilangan pozitsiyalar) muvofiq, har bir hudud kesimida haftalik narx ro’yxatidan o’tkazish uchun alohida narx yig’ish jadvali tasdiqlanadi;

- har kuni soliq organlarining ma’lumotlar bazasidan onlayn-kassa cheklari orqali narx ma’lumotlari yig’ib boriladi;

- web-scraping texnologiyasi yordamida tovar (xizmat) turiga, narxlarning o’zgaruvchanligi hamda resurslarning mavjudligiga qarab, alohida ishlab chiqilgan jadval asosida ma’lumotlar yig’iladi;

- qolgan tovarlar va xizmatlar bo’yicha (4-ilovaning 4-ustunida “2” kodi bilan belgilangan pozitsiyalar, shuningdek onlayn-kassa cheklari va web-

scraping texnologiyasi orqali olinadigan ma'lumotlar bundan mustasno) narxlar oyiga bir marta ro'yxatga olinadi.

Oyda bir marta amalga oshiriladigan narxlarni yig'ish uchun quyidagi alohida jadval tasdiqlangan.

Narxlarni yig'ish jadvali
(haftalik narxlar yig'iladigan pozitsiyalar bundan mustasno)

Guruh	Narx yig'ish davri
Xizmatlar	Oyning 1-7-kuni (dam olish kunlari hisobga olinmaydi, tanlangan obyektda xizmat ko'rsatish faqat dam olish kunlariga to'g'ri keladigan holatlar bundan mustasno)*.
Nooziq-ovqat mahsulotlari	Oyning 8-14-kuni (dam olish kunlari hisobga olinmaydi, tanlangan ob'ektda savdo faqat dam olish kunida amalga oshiriladigan holatlar bundan mustasno).
Oziq-ovqat mahsulotlari	Oyning 15-25-kuni (dam olish kunlari hisobga olinmaydi, tanlangan ob'ektda savdo faqat dam olish kunida amalga oshiriladigan holatlar bundan mustasno).

*) Agar ijtimoiy ahamiyatga molik xizmatlar (masalan, kommunal xizmatlar) narxlarining o'zgarishi narxlarni yig'ishning ko'rsatilgan davri tugaganidan keyin yuz bergan bo'lsa, u holda tegishli tasdiqlovchi hujjatlar e'lon qilingan paytdagi narxlarni qo'shimcha ro'yxatdan o'tkazish amalga oshiriladi.

5. O'rtacha narxlarning shakllanish mexanizmi Uslubiy nizomning 4-bobida keltirilgan.

6. Ro'yxatga olinishi lozim bo'lgan narxlar (tariflar) bu – tovarlar (xizmatlar)ning amaliy narxlari, qo'shilgan qiymat solig'i, aksiz solig'i va boshqa bilvosita soliqlarni ham o'z ichiga oladi.

Narxga qo'llaniladigan chegirmalar, agar ular keng iste'molchilar ommasi uchun mo'ljallangan bo'lsa hamda nuqsonli yoki yaroqlilik muddati o'tgan tovarlarni sotish bilan bog'liq bo'lmasa, hisobga olinadi. (13-bandiga qarang).

Tovarni tugatish chegirmalari qo'llanilgan taqdirda chegirma bilan narx sotish tugallangunga qadar qayd etiladi, shundan so'ng narx "chegirmagacha" bo'lgan darajaga qaytarilishi kerak. Keyingi oylarda (tovar bozorda amalda paydo bo'lgunga qadar) ushbu ilovaning ikkinchi qismida ko'rsatilgan usullar asosida narxlarni hisoblash amalga oshiriladi.

7. INIni hisoblash uchun foydalaniladigan eng aniq va ishonchli ma'lumotlarni olishning muhim sharti hisobot va bazis davrlarida narxlar (tariflar) qiyosiylikiga rioya qilish hisoblanadi.

8. Narxlar (tariflar) ning taqqoslanuvchanligi ham tovarlar (xizmatlar) nuqtai nazaridan, ham ma'lumotlarni yig'ish mexanizmi va muddatlari nuqtai nazaridan ko'rib chiqiladi.

9. Narxlar statistikasi nuqtai nazaridan taqqoslanadigan tovar (xizmat) – bu o‘zining asosiy xususiyatlari, sifati, iste’mol xossalari va funksional vazifasiga ko‘ra oldingi davrda narxi qayd etilgan tovarga (xizmatga) o‘xshash bo‘lgan, hamda ularning narxlarini to‘g‘ridan-to‘g‘ri taqqoslash imkonini beradigan tovar (xizmat)dir. Taqqoslanadigan tovarlar (xizmatlar) bir-birining o‘rnini bosuvchi yoki iste’mol qiymati jihatidan yaqin bo‘lib, ularning narx dinamikasini izchil va qiyosiy asosda tahlil qilish imkoniyatini yaratadi.

10. Narxlar to‘g‘risidagi axborotni yig‘ishda ma’lumotlarning solishtirish imkoniyatini ta’minlash maqsadida bir xil savdo va xizmat ko‘rsatish obyektlarida bir xil tovarlar (xizmatlar) bo‘yicha narxlarni ro‘yxatdan o‘tkazishning belgilangan muddatlariga rioya qilish hamda ro‘yxatga olishlar orasidagi intervalni (oylik narxlar uchun bir oy, haftalik narxlar uchun bir hafta) saqlash talab etiladi. Ushbu talab onlayn-kassa cheklari orqali har kuni yig‘iladigan ma’lumotlarga, shuningdek belgilangan jadval asosida amalga oshiriladigan web-scraping jarayoniga tatbiq etilmaydi.

11. O‘rtacha narxlar (tariflar) taqqoslanuvchanligining zaruriy sharti – bu narxlarni taqqoslanayotgan ikki qo‘shni davr oralig‘ida har bir aniq tovar (xizmat) bo‘yicha ro‘yxatga olingan narx kotirovkalari sonining bir xilligidir.

12. Biror-bir pozitsiya bo‘yicha narxlar mavjud bo‘lmagan taqdirda, tegishli davrlarda narxlar to‘g‘risidagi axborotning taqqoslanuvchanligini va INIni hisoblashda uning uzluksizligini ta’minlash uchun narxlarning mavjud emasligi sabablariga qarab almashtirish usullari (tovarlar yoki xizmatlar yoxud savdo va xizmatlarning bazaviy ob’ektlari)ni qo‘llash, narxlarning shartli hisob-kitoblarini yoki sifatga tuzatishlarni amalga oshirish tavsiya etiladi.

13. Quyidagilarni ro‘yxatga olishga ruxsat etilmaydi:

- a) ifloslangan, ishlab chiqarish nuqsonlari bo‘lgan tovarlarni;
- b) saqlash muddati o‘tgan oziq-ovqat mahsulotlarini;
- v) savdo ob’ektining yopilishi munosabati bilan chegirma narxlarda sotilayotgan tovarlarni;

g) odatda yangi hisoblanmaydigan, tovar qiyofasini yo‘qotgan, ma’naviy eskirgan, modadan chiqqan, shikastlangan yoki nuqsoni mavjud bo‘lgan tovarlarga, shuningdek tugatish sotuvi doirasida realizatsiya qilinayotgan mahsulotlarga nisbatan qo‘llaniladigan chegirmalar va ularning oldi-sotdi holatlar.

14. Ro‘yxatga oluvchilar tovarning muayyan turi (xizmatning konkret turi) mavjud bo‘lmagan yoki sotuvda vaqtincha yo‘q bo‘lgan taqdirda, uni almashtirish va keyinchalik narxini muntazam qayd etish uchun tanlab

olinayotgan yangi tovarning (xizmatning) avvalgisi bilan taqqoslanadigan (qiyosiy) ekanligini aniqlashlari shart.

15. Buning uchun quyidagi asosiy mezonlardan foydalanish zarur:

a) qoida tariqasida, bir turdagi tovarni turli savdo ob'ektlaridan, shuningdek, turli mamlakatlarda ishlab chiqarilgan tovarlarni taqqoslash tavsiya etilmaydi. Biroq, bir qator hollarda, agar ro'yxatdan o'tkazuvchi ikki xil savdo ob'ektida tovar turini sotish sifati va shartlari to'liq bir xil degan xulosaga kelsa, qat'iy nazorat ostida narxlarni to'g'ridan-to'g'ri taqqoslash mumkin;

b) bir mamlakatda ishlab chiqarilgan tovarlarni, agar ularning sifati taxminan bir xil bo'lsa, taqqoslash mumkin. Xususan, kiyim-kechak masalasiga kelganda, turli ishlab chiqaruvchilar ishlab chiqargan tovarlarni taqqoslash mumkin, biroq bu ayni bir ishlab chiqaruvchiga ega bo'lgan tovarlarni tanlab olish mumkin bo'lmagan hollardagina qilinadi;

v) faqat o'lchami bilan farq qiladigan bir xil kiyim modellari narxlarini asosan taqqoslash mumkin. Biroq, agar turli o'lchamdagi bitta modelning narxida sezilarli farq bo'lsa, bu narxlar taqqoslanmaydi.

16. Tovarlarining taqqoslanadigan (qiyosiy) yoki taqqoslanmaydigan ekanligini aniqlashda asosiy mezon – ular o'rtasidagi farqlarning narx darajasiga ta'sir qilish darajasidir. Agar tovarlar iste'mol xususiyatlari, sifati va funksional vazifasi jihatidan sezilarli farqlarga ega bo'lmasa, ular o'zaro taqqoslanadigan hisoblanadi. Ro'yxatga oluvchi har bir aniq holatda taqqoslash mezonlarining qanchalik qat'iy bo'lishi kerakligini mustaqil belgilaydi. Agar bu mezonlar haddan tashqari qat'iy bo'lsa, indeks faqat cheklangan miqdordagi narxlar asosida hisoblanadi va ularning haqiqiy o'zgarishini aks ettirmasligi mumkin. Agar ular juda noaniq bo'lsa, narx indeksi sifat o'zgarishini narx o'zgarishi sifatida aks ettiradi.

2. Mavsumiy tovarlar narxini ro'yxatdan o'tkazish va hisoblash

17. Bir necha oy mobaynida bozordan butunlay chiqib ketadigan tovarlarga narxlar har oyda shartli ravishda hisoblab chiqilishi kerak. O'tgan mavsum oxirida yig'ilgan oxirgi narxlar har oyda yangilanadi, shunda tovar joriy yilda bozorga qaytarilganda har bir yangi yig'ilgan narxni taqqoslash uchun o'tgan oy uchun shartli ravishda hisoblangan narxlar mavjud bo'ladi. Shunday qilib, indeksda yangi mavsumda olingan birinchi narxlarni hisobga olish mumkin bo'ladi. Bu, masalan, mevalar, sabzavotlar, mavsumiy kiyimlar va poyabzallarga qo'llaniladi.

18. Ushbu usuldan foydalanish natijasida indekslarda ayrim oylarda katta yuqori ko'tarilishlar kuzatilishi mumkin, ammo bu metodologik jihatdan to'g'ri

hisoblanadi va bozor shartini aks ettiradi. Bunday ko‘tarilishlar (pasayishlar) har yili bir xil oylarga to‘g‘ri kelishi kerak va bu yillik narx o‘zgarishlari dinamikasiga ta’sir qilmaydi.

19. Shartli narxni hisoblash “umumiy o‘rtacha miqdorni shartli hisoblash” usuli bo‘yicha bosqichma-bosqich amalga oshiriladi. Ushbu usul mavjud bo‘lmagan tovar narxlarining o‘zgarishini mavjud taqqoslama narx kotirovkalari bo‘yicha ushbu tovar narxlarining o‘rtacha o‘zgarishidan foydalangan holda baholashni nazarda tutadi. Narx o‘zgarishining olingan qiymati mavjud bo‘lmagan tovar narxini shartli ravishda hisoblash uchun qo‘llaniladi.

“Umumiy o‘rtachani shartli hisoblash” usuli quyidagi misolda keltirilgan (1-jadval).

1-jadval

Bitta tovarning turlari doirasida “shartli umumiy o‘rtacha” usulining shartli namunasi

1-tovar va uning turlari	Narxi, so‘mda		Indeks, %da
	o‘tgan oyda	hisobot oyida	
A turi	10 000	11 000	110,00
B turi	12 500	12 500	100,00
C turi	11 000	—	
S turining shartli narxi	—	11 536,8	Shartli indeks 104,88
O‘rtacha geometrik narx	11 119,90	11 662,62	
1-tovar narxi indeksi (o‘rtacha geometrik)			104,88

1-bosqich: C tovar turi bo‘yicha indeks A va B turdagi narx indekslaridan o‘rtacha geometrik qiymat orqali hisoblanadi: $\sqrt[3]{110,00 \times 100,00} = 104,88$

2-bosqich: Mavjud bo‘lmagan S navi bo‘yicha hisobot oyidagi narx oldingi oyidagi narxni shartli narx indeksiga ko‘paytirish orqali topiladi: $11\,000 \times 104,88 / 100 = 11\,536,8$ so‘m.

20. Shartli hisoblangan narx iste’mol bozorida yangi mavsumda tovarlar turlari paydo bo‘lishidan oldin yangilanadi (2-jadval bo‘yicha shartli misol).

2-jadval

**Martdan avgustgacha sotuvda mavsumiy yo‘qolgan tovar uchun shartli
narxni hisoblashning shartli misoli**

Oy	Haqiqiy narx	Shartli hisoblangan narx	Indeks, koeffitsiyentda
Dekabr 2025 y.	12000		
2026 g.			
Yanvar	12000		1,00=12000/12000
Fevral	12500		1,042=12500/12000
Mart	-	12625=12500×101,0/100	1,010*
Aprel	-	12625=12625×100/100	1,000*
May	-	12776,5=12625×101,2/100	1,012*
Iyun	-	10221,2=12776,5×80,0/100	0,800*
Iyul	-	10016,8=10221,2×98,0/100	0,980*
Avgust	-	11018,5=10016,8×110,0/100	1,100*
Sentabr	13500		1,225=13500/11018,5
Oktabr	13500		1,000=13500/13500
Noyabr	13500		1,000=13500/13500
Dekabr	13800		1,022=13800/13500
Yillik narxlar indeksi (2025 yil dekabrigacha)	115,0= 13800/12000×100		1,150**

*) yuqori turuvchi guruh bo‘yicha narx indeksi

**) $1,150 = (1,000 \times 1,042 \times 1,010 \times 1,000 \times 1,012 \times 0,800 \times 0,980 \times 1,100 \times 1,225 \times 1,000 \times 1,000 \times 1,022)$.

21. Bunda mavsumiy tovarlar uchun O‘zR MIIT–2018 iyerarxik tuzilmasi asosida shakllantiriladigan “shartli umumiy o‘rtacha” qo‘llaniladi. Masalan, kichik sinfga kiruvchi tovar butunlay yo‘qolib ketgan taqdirda “shartli umumiy o‘rtacha” shu kichik sinfga kiruvchi boshqa tovarlar asosida hisoblanadi.

22. INIni arifmetik va geometrik Yang formulalaridan foydalanib hisoblashda xususiyatini inobatga olgan holda, har bir formula uchun “umumiy shartli o‘rtacha” usuli qo‘llanilishi turlicha bo‘ladi. Quyida modifikatsiya arifmetik Yang (3-jadval) va geometrik Yang (4-jadval) formulalarida “umumiy shartli o‘rtacha” usulining qo‘llanishi misollari keltirilgan.

3-jadval

Modifikatsiyalangan arifmetik Yang formulasidan foydalangan holda O‘zR MIIT–2018 kichik sinfi bo‘yicha “shartli umumiy o‘rtacha” usulini shartli misoli.

O‘zR MIIT–2018 kodlari	Nomi	Salmoq vazn	Oylik narx indeksi, %da	Mavjud pozitsiyalar bo‘yicha bir oy uchun shartli hisoblangan narxlar indeksi	Mavjud bo‘lmagan pozitsiyalar-ni hisobga olgan holda oylik narxlar indeksi
01.1.6.3	Danakli va urug‘li mevalar, yangi (ND)	1,00		104,5 (*)	104,5 (**)
01.1.6.3.01	Yangi olmalar	0,5	105,2		105,2
01.1.6.3.02	Yangi noklar	0,4	103,7		103,7
01.1.6.3.06	Yangi shaftoli	0,1	—	104,5 (*)	104,5 (*)

Hisob-kitob:

$$*) (105,2 \times 0,5 + 103,7 \times 0,4) / (0,5 + 0,4) = 104,5$$

$$**) (105,2 \times 0,5 + 103,7 \times 0,4 + 104,5 \times 0,1) / (0,5 + 0,4 + 0,1) = 104,5$$

4-jadval

Geometrik Yang formulasidan foydalangan holda O‘zR MIIT–2018 kichik sinfi bo‘yicha “shartli umumiy o‘rtacha” usulining shartli misoli.

Nomi	01.1.6.3 Danakli va urug‘li mevalar, yangi	bunda:		
		01.1.6.3.01 Yangi olmalar	01.1.6.3.02 Yangi noklar	01.1.6.3.06 Yangi shaftoli
Salmoq vazn	1,0	0,5	0,4	0,1
Qayta taqsimlangan vazn (mavjud pozitsiya chiqarib tashlangan)	1,00	$0,556 = 0,5 / (0,5 + 0,4)$	$0,444 = 0,4 / (0,5 + 0,4)$	-
Oylik narx indeksi, %da		105,2	103,7	—
Mavjud pozitsiyalar bo‘yicha bir oy uchun shartli hisoblangan narxlar indeksi	104,53 (*)			104,53 (*)
Mavjud bo‘lmagan pozitsiyalarni hisobga olgan holda oylik narxlar indeksi	104,53 (**)	105,2	103,7	104,53 (*)

Hisob-kitob:

$$*) 105,2^{0,556} \times 103,7^{0,444} = 104,53$$

$$**) 105,2^{0,5} \times 103,7^{0,4} \times 104,53^{0,1} = 104,53$$

23. Agar kichik sinf yagona tovar bilan ifodalangan va uning narxlari vaqtincha mavjud bo‘lmasa, u holda “shartli umumiy o‘rtacha” yuqori sinfga

kiruvchi barcha tovarlar asosida aniqlanadi. Bunday sxema agregatlashning yuqoriroq darajasi uchun ham o'rinlidir.

24. Yil davomida mavjud bo'lib, hosili bozorga yilda bir necha marta kelib tushadigan tovarlar (kartoshka, sabzi, lavlagi va boshqa mavsumiy sabzavotlar) bo'yicha narxlarni qayd etishda quyidagi tartib amal qilinadi: bozorda bir vaqtning o'zida yangi va eski hosil mahsulotlari (masalan, kartoshka) sotilayotgan oylarda ular yagona tovar turi sifatida qaraladi hamda narxlarni ro'yxatga olish va hisob-kitob qilish birlashtirilgan holda amalga oshiriladi. Bunda kuzatuvga eski yoki yangi hosil mahsulotining kiritilganligidan qat'iy nazar, har bir oy uchun oddiy o'rtacha geometrik narx hisoblanadi. Mazkur holda narxlar oldingi oy bilan to'g'ridan-to'g'ri taqqoslanmaydi. Biroq, tovarlarni tanlashda ma'lum nisbatlarga rioya qilish kerak.

25. Agar ro'yxatga oluvchi har oyda yil davomida bir necha marta bozorga chiquvchi hosilning ma'lum miqdordagi narxini kuzatadigan bo'lsa, u yangi hosil uchun nechta narx olishi haqida qaror qabul qilishi lozim. Shubhasiz, bozorda mahsulotning faqat bir turi bo'ladigan oylarda bu narsa muhim emas, lekin mavsum boshida ro'yxatga oluvchi faqat yangi hosil narxlarini yoki ikkala turdagi tovarlar narxlarini yig'ishni hal etishi lozim. Bu tanlov, bozorda mahsulotlarning ikki turi ham mavjud bo'lgan oylarda qayd etilgan o'rtacha narxlarga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatishi va bu oylardagi o'zgarishlarning o'n ikki oylik o'zgarishlar dinamikasiga ham ta'sir qilishi mumkin. Ro'yxatga oluvchilar har bir savdo ob'ektida o'tgan haftada tovarning qaysi turiga aholi tomonidan talab oshganligini (sotilgan hajmi bo'yicha) aniqlab, mahsulotning eng ommabop turi bo'yicha narxlarni ro'yxatga olishi kerak. Misol uchun, yangi sabzining birinchi oylarda paydo bo'lishida, so'rov orqali sakkizta narxdan 2 tasi sabzining yangi hosili bo'yicha va 6 tasi eski hosili bo'yicha qayd qilinadi va keyin 8 ta narxdan o'rtacha geometrik narxi hisoblanadi. Kelgusi davrlarda ro'yxatga olinayotgan narxlar nisbati talab va taklifdan kelib chiqib o'zgarishi lozim.

Xuddi shunday yondashuv boshqa tovarlar turlari narxlarini ro'yxatga olishda ham qo'llaniladi.

3. Vaqtincha mavjud bo'lmagan tovarlar uchun narxlarni shartli hisoblash va sifat bo'yicha tuzatish kiritish

26. Ro'yxatga oluvchilar sotuvda mavjud bo'lmagan tovar va xizmatlar narxlarini hisoblashning doimiy shartlariga rioya qilishlarini ta'minlashi zarur, ya'ni narxlarni shartli hisoblash faqat mavsumiy tovarlar bo'yicha emas, balki barcha vaqtinchalik sotuvda bo'lmagan tovar (xizmat)lar bo'yicha amalga oshirilishi zarur.

27. Agar tovar (xizmat)ning sotuvda bo'lmasligi vaqtinchalik (bir oydan ikki oygacha) bo'lsa, u holda mavjud bo'lmagan narx shartli ravishda

hisoblanishi va ushbu tovar (xizmat) mansub bo'lgan tovar (xizmat)lar guruhi yoki shunga o'xshash tovar (xizmat) narxining o'zgarishidan foydalanib ma'lumotlar bazasiga kiritiladi, shu bilan birga narxni shartli qayta hisoblash shu turdagi tovar (xizmat)ning sotuvda paydo bo'lguniga qadar davom etadi. Bu holat, 19-bandda keltirilgan shartli narxni hisoblash usuli bilan bir xil. Xuddi shu yondashuv, masalan, tanlangan bazaviy savdo (xizmat ko'rsatish) obyekti faoliyati vaqtincha to'xtatilganda, uning faoliyati yaqin vaqt ichida qayta tiklanishi to'g'risida ma'lumot mavjud bo'lganda qo'llaniladi.

28. Tovar (xizmat) uzoq vaqt sotuvda bo'lmagan hollarda, ushbu tovar turlari to'liq qiyoslanishi mumkin bo'lgan boshqa tovar (xizmat)ga almashtiriladi hamda sifati va sotish sharoitlari taqqoslanarli bo'lgan hollarda, sotuvdan yo'qolgan tovar (xizmat) narxi bilan bevosita solishtiriladi.

Ro'yxatga oluvchilarga sotuvdan chiqib ketgan tovar (xizmat) turini shunga o'xshash tovar (xizmat) turi bilan, garchi u boshqa savdo ob'ektida sotilayotgan bo'lsa ham, qattiq nazorat ostida almashtirishga va sifati, narxi va sotish sharoitlarini taqqoslash mumkin bo'lganda, sotuvdan chiqib ketgan tovar (xizmat) narxi bilan to'g'ridan-to'g'ri solishtirishga ruxsat beriladi.

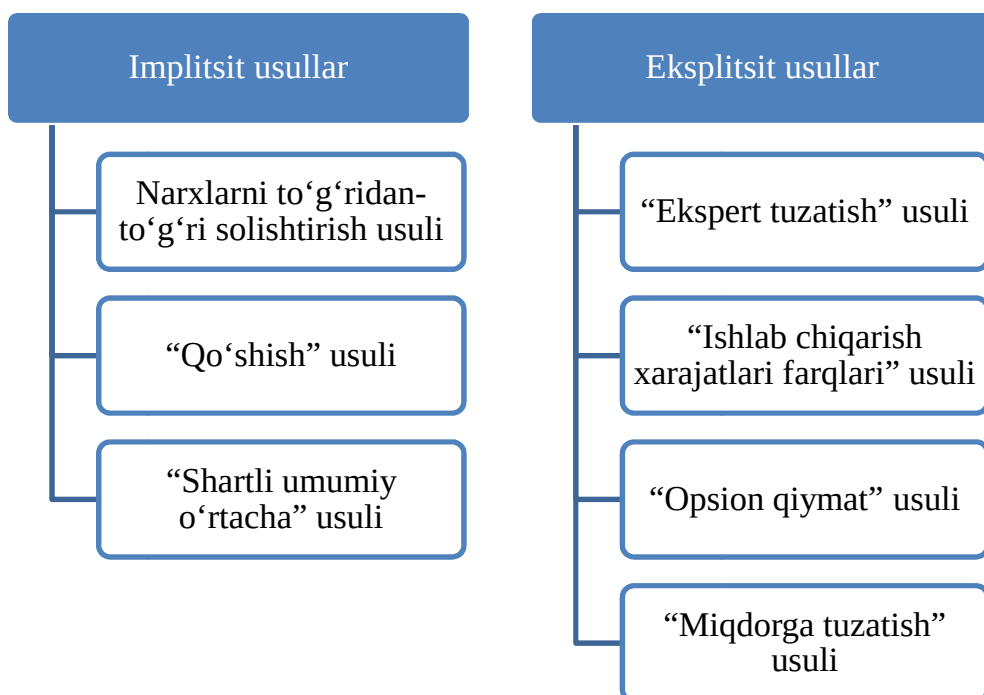
29. Agar tovar (xizmat) sifatida farq mavjud bo'lsa, narxga tuzatish kiritish usullaridan biri qo'llanilishi mumkin.

Buning uchun iste'mol bozori vaziyatini umumiy bilish bilan bir qatorda, ehtimol, ishlab chiqarish texnologiyalari va ma'lumotlarning muqobil manbalarini ham bilish talab etiladi.

30. Sifat bo'yicha narxlarga tuzatish kiritish uchun "implisit" (bilvosita) va "eksplitsit" (to'g'ridan-to'g'ri) usullardan foydalanish mumkin (1-chizma).

1-chizma

Sifat o'zgarishi bilan bog'liq holda narxlarni tuzatishda qo'llaniladigan usullar

31. **“Implitsit”** usullarni qo‘llashda tovarlar o‘rtasidagi narxlarning sof o‘zgarishi baholanadi. Bu usullar ancha sodda bo‘lib, ko‘p mablag‘ talab qilmaydi.

32. **Narxlarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri taqqoslash taqqoslash usuli** o‘rnini bosuvchi va mavjud bo‘lmagan tovarlar sifati bo‘yicha to‘liq mos kelgan yoki ular o‘rtasida yaqqol farqlar bo‘lmagan taqdirda, ularning narxlarini bevosita solishtirish uchun qo‘llaniladi (5-jadval).

5-jadval

“Narxlarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri taqqoslash” usulining shartli misoli

Tovar 1 va uning turlari	Narxi, so‘mda		Indeks, %da
	o‘tgan oydag	hisobot oyi	
Turi A	100 000	110 000	110,00
Turi B	125 000	125 000	100,00
Turi C	110 000	—	
Tur uchun almashtirish S	—	120 000	109,09
Tovar bo‘yicha o‘rtacha geometrik narx	111 199,00	118 166,56	
1-tovar narxi indeksi (o‘rtacha geometrik)			106,27

Ushbu misolda C turidagi mahsulot uchun hisobot oyining narxi ko‘rsatilmagan. Xuddi shunday iste‘mol xususiyatlari va xossalriga ega bo‘lgan o‘rnini bosuvchi navi 120 000 so‘mdan tanlab olindi. Eski va o‘rnini bosuvchi navlar bo‘yicha narxlar to‘g‘ridan-to‘g‘ri taqqoslanadi ($120\,000/110\,000 \times 100\%$).

Yangi tur joriy oydag 1-tovarning o‘rtacha narxini hisoblashda qo‘llaniladi:

$$\sqrt[3]{110000 \times 125000 \times 120000} = 118166,56.$$

Olingan o‘rtacha narx asosida tovar indeksi hisoblanadi:

$$118166,56/111199,00 \times 100\% = 106,27\%.$$

33. **“Qo‘shish” usuli** suli, mavjud bo‘lmagan tovarning bazaviy narxini uni o‘rnini bosuvchi tovarning o‘tgan davrdagi narxiga moslashtirishda qo‘llaniladi. Ushbu tartib, agar o‘rnini bosuvchi tovar mavjud bo‘lmagan tovar bilan taqqoslab bo‘lmaydigan (solishtirib bo‘lmaydigan) bo‘lsa va narxdagi farq faqatgina sifat tafovuti bilan bog‘liq bo‘lgan hollarda amalga oshiriladi.

6-jadval

“Qo‘shish” usulining shartli misoli

Tovar 1 va uning turlari	O‘tgan oy narxi, so‘mda		Hisobot oyi narxi, so‘mda	Indeks, %da
	eski turdag	yangi turdag		
Turi A	100 000	100 000	110 000	110,00
Turi B	125 000	125 000	125 000	100,00
Turi C	110 000	—	—	
C turini D turiga almashtirish	—	115 000	120 000	104,35*
Tovar bo‘yicha o‘rtacha geometrik narx	112858,94	112858,94	118166,58	
1-tovar narxi indeksi				104,70

*) $104,35 = 120000/115000 \times 100\%$

Bozorda bir vaqtning o'zida ham *C*, ham *D* turlari mavjud bo'lgan davrda va keyinchalik *C* turi bozordan yo'qolishi ma'lum bo'lsa, ro'yxatga oluvchilar sifat jihatdan o'xshash, ammo ayrim xarakteristikalarini bilan biroz farq qiladigan *D* turini almashtiruvchi tovar sifatida tanlaydilar. Ushbu tur bo'yicha o'tgan (115 000 so'm) va hisobot (120 000 so'm) oylaridagi narxlar qayd etiladi. Buning uchun almashtiruvchi *D* turining narx darajasini ham savdogarlardan so'rov o'tkazish orqali aniqlash mumkin. Keyin, o'tgan oy uchun tovar bo'yicha o'rtacha narxni hisoblashda *A*, *V* va *D* turlari narxlari qo'llaniladi. Natijada o'tgan oy uchun o'rtacha narx olinadi 112 858,94 (hisob-kitob: $\sqrt[3]{100000 \times 125000 \times 115000} = 112858,94$). Olingan narx tovar bo'yicha narx indeksi hisoblashda qo'llaniladi ($118\,166,58/112\,858,94 \times 100\% = 104,70\%$).

34. **“Shartli umumiy o'rtacha” usuli** mavjud bo'lmagan tovarlar narxlari o'zgarishini bir guruh tovarlar yoki yuqori darajali guruh tovarlari narxlari o'rtacha o'zgarishidan foydalanib baholashga asoslanadi. Mavjud bo'lmagan tovar va uning almashtiruvchisi o'rtasidagi toza narx farqi qolgan tovarlar narxlarining o'rtacha o'zgarishiga teng hisoblanadi. Ushbu usulning qo'llanilishi ushbu ilovaning 20-22-bandlarida tavsiflangan.

35. Sifatga tuzatish kiritishning **“eksplitsit” usullari** yordamida mavjud bo'lmagan va o'rnini bosuvchi tovarlar o'rtasidagi sifat farqi bevosita baholanadi va narxlardan biriga tuzatish kiritiladi. Bu usullarni qo'llash ko'p resurs sarfini talab etadi hamda tovarlar sifatini miqdoriy baholashda muayyan qiyinchiliklar keltirib chiqaradi.

36. **“Ekspert tuzatishi” usulida** baholash bir necha ekspertlar (tovarshunoslar, savdo tashkilotlari menejerlari, narxlarni ro'yxatga oluvchi mutaxassislar) fikri asosida amalga oshiriladi, ular chiqib ketgan tovar va uning almashtiruvchisi o'rtasidagi sifat farqining qiymatini baholaydilar. Bu usul boshqa alternativ yondashuvlarni qo'llash mumkin bo'lmagan hollarda qo'llaniladi.

37. **“Ishlab chiqarish xarajatlari farqi” usuli** tovarlarning yangi xususiyatlari bilan bog'liq qo'shimcha xarajatlar haqidagi ishlab chiqaruvchilar ma'lumotlariga asoslanadi. Keyin ushbu xarajatlarga chakana savdo qo'shimchalari va tegishli bilvosita soliqlar qo'shiladi (7-jadval).

7-jadval

“Ishlab chiqarish xarajatlari farqi” usulining shartli misoli

Ko'rsatkich	Qiymat
Avvalgi oydagi <i>C</i> modelning haqiqiy chakana narxi	672 000
Hisobot oyida <i>D</i> modelining haqiqiy chakana narxi (yangi model)	760 000
Ishlab chiqaruvchining yangi xususiyatlarga qo'shimcha xarajatlari	70 000
Savdo ustamasi (xarajatlarga nisbatan ulushda)	0,4
Bilvosita soliq (ustama narx ulushida)	0,2
Chakana narxda sifatni yaxshilash narxi	$70\,000 \times 1,4 \times 1,2 = 117\,600$
Yangi modelning sifatga moslashtirilgan narxi	$760\,000 - 117\,600 = 642\,400$
Sifatga tuzatish kiritilgan narx indeksi	$642\,400/672\,000 \times 100\% = 95,53\%$

Amalda bu yondashuv ishlab chiqaruvchilar soni nisbatan kam bo'lgan bozorlarda ko'proq samara beradi, chunki bu yerda modellar yangilanishi kamdan-kam hollarda sodir bo'ladi va taxmin qilish mumkin. Ushbu usulni qo'llash uchun bir vaqtning o'zida ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish va mahsulot sifatini oshirishga imkon beradigan yangi ishlab chiqarish texnologiyalarining joriy etilishini muntazam kuzatib borish zarur.

38. **“Opcionlar qiymati” usuli** qo'llanilganda, o'rnini bosuvchi tovarlar narxlariga yangi kuzatilayotgan xususiyatlar qiymati bo'yicha tuzatish kiritiladi. Bu usul mavjud bo'lmagan va o'rnini bosuvchi tovarlar miqdoriy jihatdan aniqlanadigan va bozor narxlari asosida pul ko'rinishida baholanadigan xususiyatlari bilan farqlanadigan holatlarda qo'llaniladi (masalan, yangi avtomobil modelining komplektatsiyasiga ilgari alohida narxda mustaqil sotiladigan aksessuarni qo'shish) (8-jadval).

8-jadval

“Opcion qiymat” usulining shartli namunasi

Tovar nomi	Narxi, so'mda		Indeks, %da
	o'tgan oydagi	hisobot oyida	
Avtomagnitolasiz A rusumli avtomobil	150 000 000	—	
Avtomagnitolali A rusumli avtomobil	—	155 000 000	
Ma'lumot narxi: bozorda A markali avtomobil uchun avtomagnitola	1 000 000	1 000 000	
Avtomagnitola o'rnatilgan A markali avtomobilning shartli narxi	151 000 000		
Avtomagnitola o'rnatilgan A rusumli avtomobil uchun narx indeksi			102,65

O'tgan oyda bozorda A markali avtomobil avtomagnitolasiz holda 150 000 000 so'm narxda taqdim etilgan edi. Hisobot oyida sotuvda faqat A markali, ammo magnitolali avtomobil mavjud. Uning narxi 155 000 000 so'm. Sifat o'zgarishlarining ta'sirini istisno qilish uchun o'tgan oydagi magnitola bilan avtomobil narxi baholanadi. Ma'lumki, avtomobil magnitolasining bozor narxi 1 000 000 so'mni tashkil etadi. U holda magnitola o'rnatilgan avtomobilning o'tgan davrdagi narxi $150\,000\,000 + 1\,000\,000 = 151\,000\,000$ so'm deb baholanadi. Narx indeksi $155\,000\,000 / 151\,000\,000 \times 100\% = 102,65\%$ hisoblanadi.

39. **“Miqdorga tuzatish kiritish” usuli** o'lchamlari avval kuzatilganidan farq qiladigan tovarlar uchun qo'llaniladi. U haqiqiy o'ramdagi tovar narxini standart o'lchov birligi narxiga qayta hisoblashda qo'llaniladi (9-jadval).

9-jadval

“Miqdorga tuzatish” usulining shartli misoli

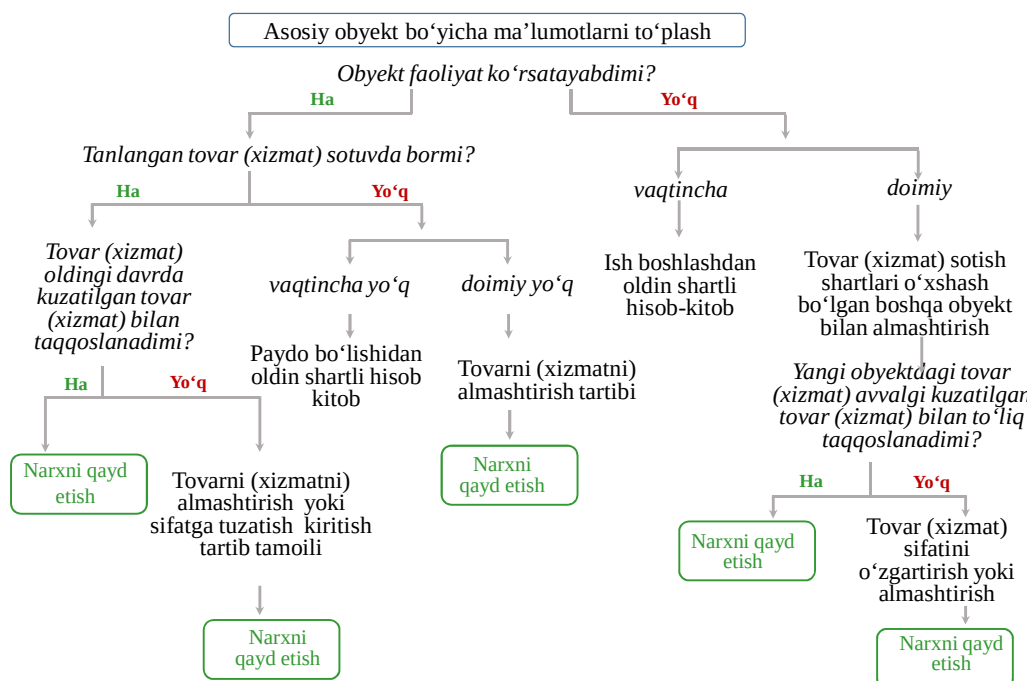
1-tovar va uning turlari	Narxi, soʻmda		Indeks, %da
	oʻtgan oydagi	hisobot oyida	
Gazlangan ichimlik, 1 l	11 000	—	
Gazlangan ichimlik, 1,5 l	—	15 000	
Gazlangan ichimlik, 1 litrga 1,5 litr hisobida		10 000	
Gazlangan ichimlik narxi indeksi			90,90

Ushbu usul avval mavjud boʻlgan tovarlardan boshqacha oʻlchamlarga ega boʻlgan mahsulotlarga nisbatan qoʻllaniladi. Misol uchun, oʻtgan oyda 1 litrlik ichimlik narxi qayd etilgan edi. Hisobot oyida esa bu hajmdagi qadoqlash mavjud emas, biroq 1,5 litrlik qadoqlangan ichimlik mavjud. Joriy oyning taqqoslama narxini aniqlash uchun butilkaning 1 litrdagi narxini hisoblaymiz ($15\,000/1,5 \times 1 = 10\,000$). Bu narx tovar narxlari indeksini hisoblashda qatnashadi ($10\,000/11\,000 \times 100\% = 90,90\%$).

40. Sifatni baholash usullaridan birini tanlash, zarur maʼlumotlarga ega boʻlish, asosiy obʼektlar xodimlari bilan hamkorlik darajasi hamda registratorlarning malakasidan kelib chiqib amalga oshiriladi.

41. Agar sifatga tuzatish kiritish imkoni boʻlmasa, roʻyxatga tovarning yangi turini yoki yangi savdo obʼektini kiritish lozim. Shundan soʻng, keyingi oylardagi narxlar oʻzgarishini hisoblash uchun tovarning ushbu yangi turidan foydalaniladi.

42. Narxlarni roʻyxatga olish algoritmi sxema koʻrinishida taqdim etilgan.

“Iste’mol narxlari
indeksini hisoblash bo’yicha
uslubiy nizom”ga
2-ilova

**1. Alohida turdagi tovarlarning narxlarini statistik
kuzatishning o‘ziga xos xususiyatlari**

1. Ayrim turdagi nooziq-ovqat mahsulotlari, xususan, kiyim-kechak va poyabzal narxlarini ro‘yxatga olishda ularning aniq turlariga oid yetarlicha batafsil tavsif berish zarur. Bunda xomashyo tarkibi, rangi, artikuli yoki model raqami, ishlab chiqaruvchi firma nomi va tovar kelib chiqqan mamlakatni ko‘rsatish tavsiya etiladi.

2. Keng spetsifikatsiyalarga ega bo‘lgan (ya’ni, umumiy, noaniq tavsifli) pozitsiyalar bo‘yicha, shuningdek, iste’mol bozorida narxlari sezilarli darajada farqlanuvchi mahsulotlarning katta xilma-xilligi bilan ifodalangan va muayyan iste’mol xususiyatlariga ega bo‘lgan tovar-vakillar assortimenti mavjud bo‘lgan hollarda, ushbu tovarning o‘rtacha narxini hisoblash aniqligini oshirish va narxlar dinamikasining reprezentativligini ta’minlash maqsadida ro‘yxatga olish uchun ko‘proq miqdordagi aniq tovarlarni tanlash tavsiya etiladi.

3. Narxlarini kuzatish uchun kiyim-kechak va oyoq-kiyimlarning aniq pozitsiyalarini tanlab olishda, klassik, an’anaviy andozalarga ustunlik berish tavsiya etiladi.

4. Assortimentning tez-tez o‘zgarib turishi sharoitida, kuzatilayotgan pozitsiyalar ro‘yxatiga sifat tavsiflari bir muncha farq qiladigan, biroq kuzatuv uchun belgilangan namuna-tovarlar to‘plamidagi tovarlarga yaqin bo‘lgan ayrim turdagi kiyim-kechak va oyoq-kiyimlarni kiritilishiga yo‘l qo‘yiladi. Faqat, almashtirilayotgan buyumlarning narx darajasi to‘plamda ko‘zda tutilgan buyumlar narxidan bir oz farq qilgan hollardagina, assortimentdagi bunday almashtirishlarga yo‘l qo‘yish mumkin.

Masalan, “Erkaklar teri kurtkasi” pozitsiyasi bo‘yicha narx ma’lumotlarini yig‘ishda kuzatuvga turli materiallardan, jumladan sun’iy teri va teri o‘rnini bosuvchi boshqa materiallardan qilingan qo‘shimchali teri kurtkalar ham kiritilishi mumkin.

5. Iste’mol bozorida xilma-xil, tez-tez yangilanib turadigan mahsulot bilan taqdim etilgan, sifat xususiyatlari va iste’mol xossalari sezilarli darajada farq qiladigan, shuningdek, narxlari keskin tafovutli bo‘lgan tovarlar (“Televizorlar”, “Mobil telefon jihozlari”, “Kichik maishiy texnika”, “Katta oshxona uskunalari”

va hokazo) narxlarini kuzatish chog'ida, imkon qadar ko'proq turli modellarni kuzatuvga kiritish tavsiya etiladi.

6. Shuni hisobga olish kerakki, bunday tovarning bozorda paydo bo'lishida tovarning yangiligi omili va nufuzi narxni shakllantirishda sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Bir necha oylar o'tib bozor ushbu tovar bilan to'yinsa, ko'rsatilgan omillar ta'siri susayadi, bunda ko'pincha dastlabki narxining pasayishi kuzatiladi. INIni hisoblashda, bunday tovarlarni, ularning narxi barqarorlashganda qo'shish tavsiya etiladi. Bu turdagi tovarlar buyumning tezda ma'naviy eskirishga moyilligi bilan izohlanadi. Shuning uchun, iste'mol bozorida assortiment o'zgarishlarini doimo kuzatib borish zarur hamda yil davomida eskirgan va bozordan chiqib ketayotgan modellar o'rniga yangisini qo'shgan holda kuzatilayotgan tovarlarni doimiy almashtirib borish lozim.

7. Kuzatuv uchun aniq tovarlarni tanlab olish, shuningdek, assortiment o'zgarishlarini kuzatishda, sotuvchilar bilan so'rov o'tkazishdan tashqari, aniq modellar tavsifiga ega har qanday reklama mahsulotlari, web resurslar, turli kataloglar, preyskurantlar (narxnomalar) va shunga o'xshashlardan foydalanish tavsiya etiladi.

Masalan, "Mobil telefon uskunalari" pozitsiyasi bo'yicha iste'mol bozorida eng keng tarqalgan firmalar tomonidan ishlab chiqarilgan o'rta narx segmentidagi mobil aloqa telefon apparatlarining (smartfonlarning) jamlanmadagi (akkumulyator va jamlanmaga kiruvchi boshqa aksessuarlar bilan birga) alohida model va markalari narxlari kuzatiladi. Mobil telefon apparatining (smartfonning) narxi tarif rejasiga to'lovsiz va mobil aloqa tarmog'iga ulanmasdan qayd etiladi.

8. Yil davomida assortimentning sezilarli o'zgarishi munosabati bilan, yangi rusumdagi telefon apparatlari bozorda paydo bo'lganda ularning narxlari ustidan kuzatuvni boshlash tavsiya etiladi, biroq INIni hisoblash uchun, ushbu modellar narxlarini kuzatuvning ikki-uch oylaridan so'ng, qachonki yangilik omillari yo'q bo'lib, narx dinamikasi barqaror ahamiyat kasb etgandan so'ng qo'shiladi. Ushbu modellarni INIni hisoblashdagi to'plamda ularning ma'nan eskirishi natijasida sotish hajmi qisqara boshlagungacha, narxi esa sezilarli pasayguncha saqlab qolish tavsiya etiladi.

Telefon apparati modellarining boshqa tovarlardan farqli o'laroq tezda ma'nan eskirishi tufayli, yil davomida kuzatuv ro'yxatida bir xil modeldagi apparatlarni saqlab turish maqsadga muvofiq emas.

9. Ayrim tovarlarni realizatsiya qilish hisobga olishda qabul qilingan o'lchov birliklaridan farqli o'lchov birliklarida amalga oshirilishi mumkin. Bunday hollarda belgilangan o'lchov birliklariga qayta hisoblash qilinadi.

Masalan, 2 kglik qoplarda sotilayotgan un narxini kuzatganda, uni 1 kg uchun narxga qayta hisoblash amalga oshiriladi (1-jadval).

1-jadval

Belgilangan o'lchov birligiga narxni qayta hisoblashning shartli misoli

Nomi	Qadoq	Qadoq narxi, so'm	Qabul qilingan o'lchov birligi	Qabul qilingan o'lchov birligi uchun qayta hisoblangan narx
"Turon" oliy navli bug'doy uni	5 kg	60 000	1 kg	12 000

Hisob-kitob: $12\,000 = 60\,000 / 5$

Agar tovarni sotish o'ramdagi og'irligi ko'rsatilmagan holda amalga oshirilsa, u holda og'irlik sotuvchida aniqlashtiriladi. Olingan ma'lumotlar asosida belgilangan o'lchov birliklariga qayta hisoblash amalga oshiriladi (2-jadval).

2-jadval

Belgilangan o'lchov birligiga narxni qayta hisoblashning shartli misoli

Nomi	Taxminiy og'irlik	Dona narxi	Qabul qilingan o'lchov birligi	Qabul qilingan o'lchov birligi uchun qayta hisoblangan narx
Pirojnoye "Ertak"	120 g	15 000	1 kg	125 000

Hisob-kitob: $125\,000 = 15\,000 / 120 \times 1000$

2. Alohida xizmat turlari bo'yicha narx va tariflarni statistik kuzatishning o'ziga xos xususiyatlari

10. Pullik xizmatlar bo'yicha taqqoslama narx (tarif) deganda, aynan shu bitta yoki aynan o'xshash tashkilotlar (bir xil turdagi, mulk shaklidagi va shunga o'xshash) tomonidan ko'rsatilgan aynan bir ish turiga (yoki xizmat ko'rsatish birligi uchun hisoblangan ishlar majmuiga) qayd qilingan narx (tarif) hisoblanadi.

11. Aholiga ko'rsatilayotgan pullik xizmatlarning narx va tariflarini kuzatishni o'ziga xos xususiyatlari mavjud, shuning uchun alohida xizmat turlarini ro'yxatga olishda ularning ba'zi xususiyatlarini inobatga olish zarur.

Quyida ayrim turdagi xizmatlar narxlari va tariflarini kuzatish bo'yicha qisqacha ko'rsatmalar keltirilgan.

12. Kiyimlarni individual tarzda tikishda narxlar asosiy material qiymati hisobga olinmagan holda, bir xil modellar, bir turdagi materiallar, bir xil o'lcham va murakkablik darajasi bo'yicha ro'yxatga olinishi kerak. Kiyim tikishning o'rtacha narxini aniqlash uchun ateledda quyidagi kiyim turlarini tikish narxini qayd etish zarur:

ayollarning yengil mavsumiy paltosi;

erkaklar astarli pidjagi (kostyum-shim tarkibidagi pidjakni qo'shgan holda);

erkaklar shimi;

ayollar ko'ylagi;

yubka;

milliy ko'ylaklar (murakkab bezaklarsiz) va boshqalar.

13. Kiyimlarni ta'mirlash – quyidagi xizmat turlarining qiymati kuzatiladi:

barcha turdagi gazlamalardan tikilgan erkaklar shimini ta'mirlash (qisqartirish, o'lchamga moslashtirish va h.k.);

ayollar kiyimini ta'mirlash (gavdaga moslash, etagini to'g'rilash va h.k.);

kostyum, kurtka va palto astarini to'liq almashtirish;

kurtka, yupka yoki shimning "zanjirsimon yopqich" ilgagini almashtirish va boshqalar.

14. Kiyimlarni kimyoviy usulda tozalash – xizmatning quyidagi turlari bo'yicha kuzatuv olib boriladi:

qishki palto va kalta paltoni kimyoviy tozalash, dona;

engil mavsumiy palto, kalta palto va plashlarni kimyoviy tozalash, dona;

issiq astarsiz kurtka, kostyumni kimyoviy tozalash, dona;

shimlarni (sport shimlaridan tashqari) kimyoviy tozalash, dona;

milliy kiyimlarni kimyoviy tozalash, dona va boshqalar.

15. Hammom va dushxonalar xizmatlari – hammom (umumiy zal)da bir marta yuvinish xizmati kuzatiladi. Soatbay to'lov qo'llanilganda, hammom (sauna)da bir soat bo'lishning qiymati bir kishiga nisbatan belgilanadi. Agar tashrif narxiga qo'shimcha xizmatlar (massaj, kosmetik xizmatlar, ichimliklar yoki ovqatlanish) kiritilgan bo'lsa, bu keyinchalik narxlarni qayd etish jarayonida solishtirishni ta'minlash maqsadida xizmat tavsifida ko'rsatilishi lozim.

16. Soatlarni ta'mirlash – narxlarni qayd etish ustaxonada amalga oshiriladi:

mexanik qo'l soatlarni umumiy ta'mirlash;

strelkali elektron-mexanik qo'l soatlarini umumiy ta'mirlash;

raqamli elektron qo'l soatlarini umumiy ta'mirlash.

17. Poyafzal ta'mirlash – kuzatuv ustaxonada quyidagi xizmat turlari bo'yicha kuzatiladi (xizmat narxiga material qiymatini qo'shgan holda ro'yxatga olinadi):

erkaklar va ayollar oyoq kiyimlarini ta'mirlash:
 poshna ostiga nag'al (charm, rezina) qoqtirish, juft;
 old qismining ostiga rezina qo'yish, juft;
 “zanjirsimon yopqich” ilgagini almashtirish, juft;
 oyoq kiyimni tiklash, juft.

18. Turar joylarga xizmat ko'rsatish va ta'mirlash bo'yicha xizmatlar – usta-quruvchilar tomonidan bajariladigan ishlar qiymati (materiallar qiymatini qo'shmagan holda) kuzatiladi:

bo'yash va gulqog'oz yopishtirish ishlarini bajarish: shiftni oqlash yoki bo'yash 10 kv.m maydon uchun materiallar qiymatisiz;

kafel plitkalarini terish ishlarini bajarish: xonaning ichki devorlariga kafel plitkalari terish (tayyorlov ishlari qiymatini qo'shmagan holda (eski kafellarni ko'chirish, devorlarni tekislash va boshqalar)) – 1 m² uchun materiallar qiymatisiz.

chilangarlar, santexniklar xizmatlari – suv oqishini bartaraf etish (qistirmalar, zichlagichlar, egiluvchan quvurlarni almashtirish; smesitel va jo'mraklarni almashtirish hamda o'rnatish (materiallar narxisiz)), kanalizatsiya ishlari (tiqilmalarni tozalash, sifonni almashtirish, kanalizatsiya quvurlari va ulanmalarini ta'mirlash), unitaz, rakovina, moyka, vanna, dush va boshqalarni ta'mirlash/o'rnatish (materiallar narxisiz).

19. Mebellarni, uy-ro'zg'or asboblarni va tukli gilamlarni ta'mirlash va o'rnatish – ustaxonada quyidagi xizmat turlari kuzatiladi:

divan, divan-krovat va shunga o'xshash buyumlarni ta'mirlash (simli setka, prujinali bloklar yoki to'shaladigan materiallarni almashtirish yoki almashtirmasdan, sirtiga qoplanadigan materialini almashtirish bilan);

stul, banketka va kreslolarini ta'mirlash (prujina va elastik asosini almashtirish, sirtiga qoplanadigan materialini almashtirish, to'shama qurilmasini o'rnatish);

gilam va gilam buyumlarini ta'mirlash, shu jumladan gilam chetlariga ishlov berish (overlok), gilamni kerakli o'lchamga kesish va moslashtirish, nuqsonli qismlarini restavratsiya qilish.

20. Maishiy jihozlarni ta'mirlash va o'rnatish – televizor, radio, muzlatkich, kir yuvish va tikuv mashinalari, mikroto'lqinli pech, changyutgichlarni ta'mirlash bo'yicha narxlarni ro'yxatga olish amalga oshiriladi. Bunda, ta'mirlash ustaxonasining qabul qiluvchi ustasi bilan kelishgan holda ro'yxatga oluvchi tomonidan tanlab olingan aynan bir ish turlari (rele, ta'minot blokini almashtirish, freon to'ldirish va boshqalar) va almashtiriladigan ehtiyot qismlar guruhi o'zgarmasligi zarur.

21. Shaxsiy transport vositalariga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash – kuzatuv uchun tanlab olingan texnik xizmat ko'rsatish shaxobchasida eng ommaviy xizmat ko'rsatiladigan avtomobil rusumlari tanlab

olinadi. Narxlarni qayd etish, turli mulkchilik shaklidagi texnik xizmat ko'rsatish shaxobchalarida quyidagi xizmat turlari bo'yicha amalga oshiriladi: moy almashtirish, g'ildiraklarni muvozanatlash, klapanlarni sozlash, tishli valni almashtirish, motorni ta'mirlash va h.k.

22. Fotografiya (suratga olish) sohasidagi xizmatlar – narxni ro'yxatga olish quyidagilar bo'yicha amalga oshiriladi:

hujjatlar uchun rasm tayyorlash, to'rt dona rasm uchun;

suratga olish maydonida rangli rasm (bir yoki uch kishigacha, o'lchami 10×15 bo'lgan) tayyorlash, bir dona rasm uchun;

raqamli tashuvchilardan 10×15 o'lchamdagi rasm chiqarish, bir dona rasm uchun va boshqalar.

23. Kiyim-kechak ijarasi – to'y va kechki liboslar, kostyumlar, smokinglar, shuningdek bolalar bayramlari va ertalabki tomoshalar uchun karnaval kostyumlari hamda boshqa maqsadlar uchun liboslarining bir kunlik ijara narxlari kuzatiladi.

24. Mebel, uy-ro'zg'or buyumlari va tukli gilamlar ijarasi – turli tantanalar va boshqa tadbirlarni o'tkazish uchun stollar, stullar va gilam mahsulotlari ijarasi narxi kuzatiladi. Bir kunlik ijara narxi belgilanadi.

25. Elektr samokatlar yoki elektr velosipedlar ijarasi – 1 daqiqa uchun elektr samokatlar yoki elektr velosipedlar ijarasi narxi kuzatiladi. Agar tarif "xizmatlar paketi" tamoyili bo'yicha belgilanadigan bo'lsa, u holda tarifni 1 daqiqa ichida qayta hisoblash amalga oshiriladi.

26. Haydovchisiz shaxsiy transport vositalari ijarasi (avtomobil ijarasi) – eng ommabop rusumdagi avtomobillarni 1 sutkada ijaraga olish narxi kuzatiladi. Ijara shartlari va avtomobil xususiyatlari nuqtai nazaridan tariflarning taqqoslanishiga rioya qilish muhim.

27. Tashish (ko'chish) va saqlash bo'yicha xizmatlar – belgilangan masofaga aholi uchun avtotransportda mebel, qurilish materiallari va boshqa turdagi yuklarni yetkazib berish narxlari qayd etiladi. Bunda, yuk tashilayotgan avtomobil rusumining qiyosiylikiga alohida ahamiyat berish zarur.

28. Hujjatlardan nusxa ko'chirish (kserokopiyalash) bo'yicha xizmatlar – hujjatning bir betidan nusxa olish narxi kuzatiladi (masalan A4 formatli qog'ozni nusxalash).

29. Sartaroshxonalar xizmatlari – turli mulkchilik shaklidagi sataroshxonalarining ayollar zalida ayollarning modali soch kesish (boshni yuvish, sochni kesish, fen bilan ukladka qilish, lak bilan bo'yash) narxi ro'yxatga olinadi. Erkaklar zalida erkaklar soch turmagi (boshni yuvish bilan birga), sochni turmaklash, soqol olish va soqolni qisqartirish (trimming) xizmatlari narxi qayd etiladi.

30. Ko'p xonadonli uylarda ko'rsatilgan xizmatlarga haq to'lash – kuzatuvda uy-joy mulkdorlari shirkatlari (XUJMSH) a'zolari tomonidan umumiy mulkni saqlash uchun oylik to'lovlar (ekspluatatsiya xarajatlari) yoki xususiy uy-joy fondidagi uylarda boshqaruv kompaniyalari (BK) tomonidan taqdim etiladigan shu kabi xizmatlar uchun to'lovlar qayd etiladi. Tanlangan xonadon turlari xususiyatlari o'zgarmasligi kerak, to'lovlar yoki yig'imlar hajmi haqidagi ma'lumotlar XUJMSH yoki BKda ro'yxatga olinadi. Bir oy uchun xonadonning 1 m²iga nisbatan hisoblangan to'lov qayd etiladi.

31. Sovuq suv va kanalizatsiya uchun haq to'lash barcha shart-sharoitga ega bo'lgan xonadonda bir oyda 1 m³ uchun to'lovlar qayd etiladi.

32. Elektr energiyasi uchun haq to'lash – elektr plitasi o'rnatilmagan xonadonlardagi aholiga uzatilgan 1 kvt/soat elektr-energiyasi uchun to'lov kuzatuvga olinishi lozim. Agar elektr energiyasidan foydalanganlik uchun tariflar elektr energiyasi iste'moli hajmidan kelib chiqqan holda (limit doirasida va limitdan yuqori) belgilanadigan bo'lsa, u holda, dastlabki bosqichda har bir iste'mol hajmi (limit doirasida va limitdan yuqori) uchun belgilangan tariflar alohida ro'yxatga olinadi. Ikkinchi bosqichda, aholi tomonidan limit doirasida va limitdan yuqori elektr energiyasini sotib olish uchun qilingan xarajatlar tuzilmasi yoki mas'ul vazirlik tomonidan o'tgan yilda tariflarning mazkur toifalari bo'yicha ko'rilgan daromad tuzilmasi to'g'risidagi ma'lumotlardan salmoq vazn koeffitsiyentlari sifatida foydalangan holda hisoblanadigan o'rtacha tortilgan tariflar shakllantiriladi (tegishli vazirlik tomonidan taqdim etilgan ma'lumotlar).

33. Taqsimlash tarmoqlari orqali uzatiluvchi tabiiy gaz – tarmoqdagi gaz bo'yicha, gaz kolonkasisiz gaz plitasi bor, gaz o'lchagich hisoblagich asboblari bilan ta'minlangan uy kvartiralar (xonadon)lardagi 1 m³ gaz uchun to'lanadigan tariflar kuzatiladi. Agar tabiiy gazdan foydalanganlik uchun tariflar ularning iste'mol hajmidan kelib chiqib belgilanadigan bo'lsa, u holda tabiiy gaz uchun ham elektr energiyasini hisoblashda foydalaniladigan uslubiy yondashuv qo'llaniladi.

34. Suyultirilgan gaz uchun haq to'lash – 20 kg (sig'imi 50 litr)ga hisoblangan bitta ballon uchun narx kuzatiladi.

35. Markaziy isitish uchun to'lov — turar joy fondini markaziy isitish tizimi bo'yicha ta'minlash tariflari monitoringi har bir hududda ushbu xizmatni ko'rsatuvchi korxonalarning ma'lumotlari asosida qayd etiladi. Ishitish mavsumining bir oyi uchun isitiladigan maydonning 1 m² ga belgilangan markaziy isitish tarifi qayd etiladi. Ikki isitish mavsumi oralig'ida tariflar o'zgarishsiz qolishini inobatga oladigan bo'lsak, bu oylarda mazkur xizmat uchun narx indeksleri 100 foizga teng bo'ladi, tariflarning o'zi esa indeksatsiya qilinmaydi va shartli ravishda hisoblanmaydi. Agarda biror hududda

yangilangan tariflar isitish mavsumlari oralig'ida tasdiqlansa, INI hisoblash uchun ular aholi yangi tarif bo'yicha amalda to'lovlarni boshlaydigan yangi isitish mavsumining birinchi oyida qayd etiladi.

36. Maishiy chiqindi uchun haq to'lash – xususiy va ko'p kvartirali xonadonli uylarda qattiq maishiy chiqindilarni olib ketish uchun bir oyda bir kishidan olinadigan tarif kuzatiladi.

37. Toshko'mir narxlari narx turlari (tartibga solingan va bozor narxlari) bo'yicha tabaqalashtirilgan holda belgilanadi. Taqqoslash imkoniyatini ta'minlash maqsadida mahsulot tavsifida ko'mirning markasi ko'rsatiladi.

38. Yog'och yoqilg'isi (o'tin va g'o'zapoya) narxlari sotish joyida 1 m³ hisobida belgilanadi. Taqqoslash imkoniyatini ta'minlash maqsadida tovar tavsifiga yog'och turi (terak, ignabarglilar, mevali daraxtlar va boshqalar) kiritiladi.

39. Yo'lovchilarni taksida tashish – taksida bir martalik 10 km masofa oralig'ida borish narxi kuzatiladi.

Taksi buyurtma qilish uchun maxsus ilovalar mavjud bo'lgan hollarda (masalan, Yandex Go, MyTaxi va boshqalar), ular ikki belgilangan joy orasida turli qulaylik toifasidagi taksilarni tegishli tariflar bilan buyurtma qilish imkonini beradi. Bunday hollarda tariflarni ro'yxatga olish oyning dastlabki uch haftasi davomida har chorshanba kuni har bir qulaylik toifasi bo'yicha alohida amalga oshirilishi lozim. Bunda tariflarni qayd etish kuniga ikki marta bajarilishi kerak. Birinchi ro'yxatga olish eng yuqori yuklama paytida (masalan, ertalabki soat 7:00 dan 9:00 gacha bo'lgan tig'iz soatlarda), ikkinchisi esa yuklama past bo'lgan vaqtda (masalan, soat 15:00 dan 17:00 gacha) amalga oshiriladi. Shundan so'ng, ushbu ikki davr ma'lumotlaridan foydalanib, har bir qulaylik toifasi uchun o'rtacha geometrik vaznli tarif hisoblanadi. Tanlangan vaqt oralig'i har bir keyingi oy uchun o'zgarishsiz saqlanishi muhim ahamiyatga ega.

40. Shaharlararo avtobusda yo'lovchi tashish – yumshoq va orqaga egiladigan o'rindiqli avtobuslar, mikroavtobuslar yoki yengil mashinalarda shaharlararo qatnovdagi chiptaning narxi kuzatiladi. Transport yo'nalishlari va turlari ko'p qatnovga egaligidan kelib chiqib tanlanishi mumkin.

41. Shahar atrofida qatnovchi poyezd – shahar atrofidagi yo'nalishda qatnovchi poyezdda bir martalik qatnovga chipta narxi kuzatiladi.

42. Uzoq masofaga qatnovchi poyezdlarda yurish, havo yo'lovchi transporti – bular bo'yicha ma'lumotlar manbai sifatida ishlab chiqaruvchilar narxlarini kuzatish doirasida tegishli xizmat ko'rsatuvchilar taqdim etadigan ma'lumotlar xizmat qiladi. Bunda narx va tariflarga QQS va aksizlar ham kiritilgan bo'lib, bu "iste'mol narxi" tushunchasiga mos keladi.

43. Kinoteatrlar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar bo'yicha narxlarni qayd etish uchun, statsionar kinoqurilmalarga ega bo'lgan bitta kinoteatr va klub tanlab olinadi va kinoteatrlardagi kinoseanslarga belgilangan narxlar ro'yxatga olinadi. Bir qismli kinoseansga kattalar va/yoki bolalar uchun uchun bitta chiptaning narxi kuzatiladi. Seans vaqti, zal toifasi, o'rindiqli joylashuvi, film turkumi va shunga o'xshash jihatlar bo'yicha qiyoslanishga rioya qilish muhim.

44. Teatrlar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlarni kuzatish uchun drama yoki musiqali-drama teatri tanlab olinadi. Tanlangan teatrdagi bitta kattalar va/yoki bolalar chiptasining narxi belgilanadi. Spektakl vaqti, zal toifasi, joyi va boshqalar bo'yicha taqqoslanuvchanlikka rioya qilish kerak.

45. Konsert zallarining xizmatlari narxlarini kuzatish uchun, statsionar konsert tashkilotlarining konsertlari, shuningdek, xorijiy ijrochilarni (taqqoslash mumkin bo'lgan shartlarda) qo'shgan holda gastrol estrada jamoalarining estrada konsertlari o'tkazilib turiluvchi, nisbatan tez-tez foydalaniladigan konsert zallari tanlab olinadi va kattalar uchun bitta chiptaning narxi qayd etiladi. Shuningdek, chipta joyining joylashuvi (VIP, fanzona, parter, amfiteatr va boshqalar) bo'yicha taqqoslashni ta'minlash muhimdir.

46. Muzeylar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar – muzeylar va ko'rgazmalar xizmatlari narxlari kuzatuvlari o'lkashunoslik yoki san'at muzeylarida olib boriladi. Agar shahar (tuman)da bunday muzeylar mavjud bo'lmasa, kuzatuv boshqa turdagi muzeylarda olib boriladi. Tanlab olingan muzeyda tashrif buyuruvchi katta yoshdagi yoki bolalar uchun kirish chiptasining narxi (agar mavjud bo'lsa ekskursiya xizmati bilan, yoki ekskursiya xizmatisiz) qayd etiladi.

47. Hayvonot bog'larining xizmatlari – kattalar va/yoki bola uchun kirish chiptasi narxi kuzatiladi. Kattalar (pensiya yoshiga yetmagan shaxslar, nafaqaxo'rlar va boshqalar), shuningdek, bolalar (masalan, 7 yoshgacha bo'lgan bolalar va 7 yoshdan katta bolalar) uchun turli toifadagi kirish chiptalari narxlari o'zaro farqlangan taqdirda har bir toifadagi narxlar ro'yxatga olinadi.

48. Maktabgacha ta'lim sohasidagi xizmatlar bo'yicha umumiy turdagi, davlat va xususiy shakldagi maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tarbiya qilish uchun to'lanadigan haq miqdori kuzatiladi. Narx sifatida tashkilotlar (homiylar) yordam mablag'larini qo'shmagan holda, maktabgacha ta'lim tashkilotlariga ota-onalar tomonidan to'langan pul qayd etiladi. Kuzatuv uchun umumiy va ixtisoslashtirilgan yo'nalishdagi bolalar bog'chasi tanlab olinadi. Shahar va tuman markazlarida bolalarning maktabgacha ta'lim tashkilotlarini tanlab olishda, mos ravishda besh kunlik va olti kunlik ish haftasiga ega bo'lgan muassasalarni kiritish zarur.

49. Oliy o'quv yurtlarida shartnoma asosida o'qish uchun to'lov kuzatuvi mamlakatdagi davlat va nodavlat oliy o'quv yurtlarida olib boriladi. Eng mashhur ta'lim yo'nalishlari bo'yicha bir kishi uchun bir semestrga to'lanadigan to'lov miqdori ro'yxatga olinadi.

50. Chet tili kurslari va shunga o'xshash o'quv kurslari xizmatlari bo'yicha ikki-uch oy davom etadigan, ingliz yoki istalgan boshqa bir chet tili bo'yicha boshlang'ich kursda bir kishi uchun bitta mashg'ulotga to'lanadigan narxlar ro'yxatga olinadi.

51. Haydovchilarni tayyorlash kurslari, avtomobil boshqarish darslari, haydovchilik imtihonlari, haydovchilik guvohnomasini olish – quyidagi xizmat turlari mavjud:

haydovchilarni tayyorlash kurslari bo'yicha bir kishi uchun B yoki B,C toifasi bo'yicha bitta to'liq kurs uchun sarflanadigan to'lov narxi ro'yxatga olinadi. Narxlar to'g'risidagi ma'lumotlarni to'plash pullik asosida o'qitadigan o'quv markazlari, avtomaktablar va boshqa o'quv tashkilotlarida olib boriladi.

haydovchilik darslari – hududda bu xizmat turini ko'rsatishga vakolatli tashkilotlar mavjud bo'lsa, bir soatlik (standart dars) haydovchilik mashg'uloti uchun belgilangan to'lov qayd etiladi. Agar to'lov miqdori avtomobil turiga qarab farqlansa, eng keng tarqalgan turni tanlash va taqqoslashni ta'minlash maqsadida avtomobil markasi ham ko'rsatilishi lozim. Ushbu pozitsiyaga nazariy tayyorgarlik kiritilmaydi.

ekspress kurslar – avtomaktablarda asosiy ta'limni o'tagan kishilar uchun tezkor o'quv kurslari taklif etiladi. Bu kurslarning narxi va mazmuni avtomaktab hamda ta'lim shakliga qarab turlicha bo'ladi. Turli xildagi ekspress kurslarga quyidagicha narxlar belgilanishi mumkin:

–“Ekspress-nazariya” – odatda 5 tagacha guruhli yoki yakka tartibdagi mashg'ulotlarni o'z ichiga oladi;

–“Ekspress-amaliyot” – avtodromda yakka tartibda haydash mashqlari;

–“Ekspress-nazariya+amaliyot” – nazariya va 10 tagacha amaliy haydash mashqlarini o'z ichiga oladi.

haydovchilik imtihonlari – nazariy va amaliy imtihonlarning (birinchi urinish va/yoki takroriy imtihon) narxi qayd etiladi. Agar to'lov miqdori topshirish muddatlariga qarab farqlanadigan bo'lsa, bu holat xizmat tavsifida ko'rsatilishi va muddatlar nuqtai nazaridan taqqoslash imkoniyati ta'minlanishi lozim.

haydovchilik guvohnomasini olish – “Imtihon topshirganlik to'g'risidagi sertifikat”ni haydovchilik guvohnomasiga almashtirish uchun olinadigan to'lov (guvohnomani tayyorlash uchun yig'im) belgilanadi.

52. Sport tadbirlarini tashkil etish bo'yicha xizmatlar tariflarini kuzatish ikki-uchta sport muassasalarida amalga oshiriladi. Sport muassasalari xizmatlari narxlarini qayd etish quyidagi asosiy turlar bo'yicha olib boriladi: suzish

havzasi, sog'lomlashtirish markazi, tennis korti va boshqalarga qatnash uchun oylik abonement qiymati.

53. Dam olish markazlari, kempinglar, yoshlar yotoqxonalari va shu kabi mehmonxona xizmatlari sihatgoh, dam olish va pansionat maskanlari hamda yo'llanmalari sotiladigan boshqa ixtisoslashtirilgan joylashtirish vositalari xizmatlari narxlari kuzatiladi. Ro'yxatga olish yo'llanmaning ijtimoiy sug'urta jamg'armasi va boshqa shunga o'xshash jamg'armalarning to'lovlarini qo'shgan holdagi amaldagi qiymati bo'yicha amalga oshiriladi. Dam olish va davolanish joyigacha bo'lgan yo'l haqi hisobga olinmaydi. Ro'yxatga bitta yashovchining bir kuni (yotog'i bilan) qiymati kiritilishi lozim. Bir kunining narxi – yo'llanma qiymatini kunlar soniga bo'lish orqali aniqlanadi. Agar sixatgoh oilaviy (masalan, ona va bola) davolanish va dam olish uchun mo'ljallangan bo'lsa, u holda yo'llanma qiymatini oila a'zolari soniga bo'lish, so'ngra dam oluvchining bir kuni qiymati hisoblab topilishi kerak.

54. Kompleks dam olishni tashkil etish bo'yicha xizmatlar narxlarini qayd etish, har oyda viloyat (shahar) sayyohlik firmalari, agentliklari va ekskursiya byurolarida amalga oshiriladi. Turistik sayohat xizmatlari narxlari, bitta turistning bir kuni uchun belgilanadi va yashash, ovqatlanish, ekskursiya hamda transport xizmatlari ko'rsatish qiymatini o'z ichiga oladi.

55. Mehmonxonalar, motellar va shunga o'xshash joylashtirish xizmatlari – mehmonxonaning bir va ko'p o'rinli xonalaridagi bitta joy uchun to'lov qiymati kuzatiladi.

56. Ambulator davolash va reabilitatsiya xizmatlari – bemorlarni qabul qilish vaqtida ularga yordam ko'rsatadigan va o'z tarkibida yotoq o'rinlari bo'lmagan tibbiyot muassasalarida kuzatuv olib boriladi. Pullik xizmatning amaldagi narxi quyidagi tavsiya etilgan turlar bo'yicha qayd etiladi:

terapevt yoki turli ixtisoslikdagi shifokor-mutaxassislar (kardiolog, endokrinolog, nevropatolog, urolog va h.k.) konsultatsiyasi;

tibbiy muolajalarni amalga oshirish (LOR-muolajalari, jarohatlarga ishlov berish, ukollar, fizioterapiya va h.k.).

57. Statsionar davolash va reabilitatsiya xizmatlari bo'yicha kuzatuvlar bemorlar uchun yotoq joylari (koykalari) mavjud bo'lgan tibbiyot-davolash muassasalarida olib boriladi. 1 ta bemor uchun 1 kunlik (sutkalik) pullik xizmatning amaldagi narxi ro'yxatga olinadi.

58. Tibbiyot laboratoriyalari xizmatlari bo'yicha turli tashxis (diagnostika) tahlillarini (qon, siydik tahlillari, bakteriologik, tsitologik va boshqalar tahlillar) o'tkazish uchun to'lov miqdori kuzatiladi.

59. Diagnostika vizualizatsiyasi xizmatlari bo'yicha UZI, MRT, KT, rentgen, PET-skaner va h.k. xizmatlari uchun to'lov miqdori ro'yxatga olinadi.

60. Stomatologik profilaktik xizmatlar narxlarini kuzatishda, materiallar qiymatini hisobga olgan holda davolash, qayta tiklash, buyumlar (protezlar)

tayyorlash uchun ishlatiladigan materiallarni (oltin va boshqa qimmatbaho metallar va qotishmalardan tashqari) qiymati majburiy inobatga olish zarur.

Kuzatuvni quyidagi stomatologiya xizmati turlari bo'yicha amalga oshirish tavsiya etiladi:

oziq tishni plombalash;

oziq tishni davolash;

mahalliy anesteziya bilan oziq tishni olib tashlash;

tish qoplamasini tayyorlash (metallardan yoki keramikadan) va boshqalar.

61. "Kafedagi tayyor taom" va "Oshxonadagi tayyor taom" pozitsiyalari bo'yicha kuzatuv olib borish uchun mazkur oshxona yoki kafeda eng xaridorgir bo'lgan hamda narxlarini uzoq vaqt davomida kuzatib borish imkoni mavjud ikki yoki uch turdagi taomdan iborat namunaviy to'plamni shakllantirish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, bu to'plamga narxi o'rtacha darajadagi taomlarni kiritish, ya'ni narxi keskin farq qiladigan (eng yuqori yoki eng past) taomlar narxini qayd etmaslik lozim.

Kuzatuvga tushlik (yoki kechki ovqat) tarkibini kiritish zarur. Bunda birinchi taom sifatida bir kishi hisobiga bir (yoki yarim) porsiyadan sho'rva, lag'mon, borsh va boshqalar, ikkinchi taom sifatida esa palov, manti, garnirli bifshteks yoki kotlet, kabob va boshqalar, shuningdek choy (kompot va boshqa ichimliklar) hamda non (lepyoshka) tanlab olinishi kerak. Tushlik (yoki kechki ovqat) narxini bitta asosiy (birinchi yoki ikkinchi) taom, ichimlik va nonga qarab kuzatishga ham yo'l qo'yiladi (3 va 4-jadvallar).

Kuzatuv ob'ektlari tanlanmasining reprezentativligini ta'minlash va hududning umumiy ovqatlanish sohasiga xos xususiyatlarni aks ettirish maqsadida ma'muriy markazdan 5 tagacha, iste'mol bozoridagi narxlar kuzatuvda ishtirok etayotgan har bir tumandan esa 3 tagacha umumiy ovqatlanish shoxobchasini tanlab olish zarur.

3-jadval

Pozitsiya bo'yicha o'rtacha narxni aniqlashning shartli misoli
“Oshxonalarda tayyor ovqat”

№	Nomi	Sana	Tushlik tarkibi	Qiymati, so'mda
1.	1-sonli oshxona	6.01.26	Sho'rva (35 000 so'm), choy (3 000 so'm), 0,5 obi non (2 000 so'm)	40 000
2.	2-sonli oshxona	7.01.26	Lag'mon (40 000 so'm), bifshteks qaylasi bilan (22 000 so'm), choy (2 000 so'm), 0,5 obi non (2 000 so'm)	66 000
3.	3-sonli oshxona	6.01.26	Karam sho'rva 0,5 (30 000 so'm), kotlet qaylasi bilan (30 000 so'm), 1 stakan kompot (2 000 so'm), 4 bo'lak non (1 500 so'm)	63 500
O'rtacha narx				55 139,04

4-jadval

Pozitsiya bo'yicha o'rtacha narxni aniqlashning shartli misoli
“Kafelarda tayyor ovqat”

№	Oshxona nomi	Sana	Tushlik (kechki ovqat) tarkibi	Qiymati, so'mda
1.	1-sonli kafe	2.01.26	0,5 mastava (20 000 so'm), 4 dona manti (32 000 so'm), limon choy (8 000 so'm), 4 bo'lak non (3 000 so'm)	63 000
2.	2-sonli kafe	3.01.26	0,5 lag'mon (30 000 so'm), bifshteks qaylasi bilan (30 000 so'm), choy (3 000 so'm), 0,5 obi non (2 000 so'm)	65 000
3.	3-sonli kafe	5.01.26	Tovuq ugrasi (30 000 so'm), 0,5 osh (30 000 so'm), choy (2 000 so'm), 0,5 obi non (3 000 so'm)	65 000
4.	4-sonli kafe	4.01.26	Sho'rva (40 000 so'm), 2 dona kabob (44 000 so'm), ko'k choy (2 000 so'm), 4 bo'lak non (2 000 so'm)	88 000
5.	5-sonli kafe	6.01.26	Qo'y go'shtidan 4 dona kabob (80 000 so'm), limon choy (6 000 so'm), 0,5 obi non (2 500 so'm)	88 500
6.	6-sonli kafe	7.01.26	Ko'za sho'rva (40 000 so'm), limon choy (8 000 so'm), obi non (5 000 so'm)	53 000
O'rtacha narx				69 206,17

«Boshqa oshxonalar, kafeteriyalar va tamaddixonalar» pozitsiyasi bo'yicha aholi orasida eng ommabop bo'lgan fastfud turlarini (xot-dog, lavash, gamburger, somsa, pitsa va boshqalar) sotishga ixtisoslashgan umumiy ovqatlanish shoxobchalaridagi narxlar kuzatilmoqda. Ushbu pozitsiyada mahsulotning (tayyor ovqat) 1 donasi uchun narx qayd etiladi.

62. Mikromoliyaviy tashkilotlar va lombardlar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar kuzatuvida garovga muayyan qimmatliklarni (ko'chmas mulk, avtomobil, qimmatbaho toshlar va b.) qo'ygan holda qarzga pul beruvchi xususiy moliyaviy tashkilotlar (firma, korxona) va lombardlar xizmatlari kuzatiladi. Bunda, olingan qarzni qaytarishdagi ustama foiz miqdori ro'yxatga olinadi.

63. Sug'urtalash xizmatlari – sug'urtalash tashkilotlari tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar, shahar (tuman)dagi sug'urtalash bo'limlarida quyidagi xizmatlar bo'yicha amaldagi narxlarni qayd etib borish zarur:

shaxsiy transport vositalarini sug'urtalash (1 yil uchun);

boshqa sug'urta turlari – bank kreditlarini sug'urtalash (kredit oluvchilar tomonidan kreditning belgilangan summasidan hisoblab chiqiladigan va bir martalik to'lanadigan to'lov).

64. Bank muassasalari tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar kuzatuvida shahar (tuman) banklarining markaziy bo'limlarida quyidagi xizmatlarning amaldagi narxlari qayd etiladi.

plastik kartalarni yo'qolganda yoki ishdan chiqqan holatlarda almashtirib berish;

bankomatlar orqali plastik kartalardan naqd pul yechib olish foiz ushlanmasi.

65. Pul o'tkazmalari uchun to'lovlarni kuzatishda – “Western Union”, “Unistream”, “Money Gram”, “Asia express”, “UnionPay”, “AstraSend” va boshqa shu kabi operatorlar tomonidan ko'rsatilgan xizmatlar uchun komissiya to'lovlari qiymati qayd etiladi;

66. Elektron to'lov tizimlari orqali pul vositalarini o'tkazish bo'yicha xizmatlar uchun to'lovlarni kuzatishda Payme, Click va boshqa mobil bank ilovalaridan pul mablag'larini o'tkazishda foydalanganlik uchun komissiya to'lovi miqdori qayd etiladi.

67. Huquqiy tusdagi xizmatlar bo'yicha notarial idoralar va yuridik maslahatxonalar tomonidan aholiga ko'rsatadigan xizmatlar kuzatiladi.

Aholiga ko'rsatiladigan notarial xizmatlarning amaldagi narxlarini, notariusning qaydnomalar kitobidan yoki muayyan notarial harakatlarning qaydnomalari kitobi orqali qayd etish lozim bo'ladi. Notarial idoralar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar narxlarini qayd etishda, asosiy xizmat narxiga ustama shaklida undiriladigan qo'shimcha to'lovlar (hujjatlarni tuzish va rasmiylashtirish, xonadonlarga borish va b.) hisobga olinmaydi.

Huquqiy tushdagi xizmatlar bo'yicha amaldagi narxlarni qayd etish, yuridik maslahatxonalarda, to'langan kvitansiyalar bo'yicha yoki bir kun davomida advokat tomonidan huquqiy tushdagi pullik og'zaki maslahatlar va hujjatlar hisobini ro'yxatga olish qaydnomasi bo'yicha amalga oshiriladi.

68. Audiovizual kontentga obuna bo'lish, audiovizual kontentni striming orqali uzatish va ijaraga berish xizmatlari – striming servislariga va audiovizual kontentga (masalan, filmlar ko'rish yoki musiqa tinglash uchun Allplay, KINOM, Yandex Plus, Cinerama, Click TV, Kinoman, Frame va boshqalarga) obuna to'lovi qiymati kuzatiladi.

69. Boshqa toifalarga kiritilmagan axborot va aloqa sohasidagi boshqa xizmatlar – messenjerlar va sun'iy intellekt xizmatlariga (masalan, Telegram Premium, ChatGPT va boshqalar) pullik obuna narxi kuzatiladi.

70. Boshqa toifalarga kiritilmagan turli xil xizmatlar – tug'ilganlik, nikoh va o'lim to'g'risidagi guvohnomalar, shaxsni tasdiqlovchi hujjatlar (ID-kartalar, xorijga chiqish pasportlari) hamda boshqa ma'muriy hujjatlarni berish bo'yicha xizmatlar (yig'imlar) qiymati kuzatiladi.

Bundan tashqari davlat xizmatlari markazlari tomonidan ko'rsatiladigan boshqa asosiy turdagi xizmatlar ham kuzatilishi tavsiya etiladi.

71. Boshqa toifalarga kiritilmagan boshqa asboblari, mahsulotlar va shaxsiy foydalanish tovarlari – boshqa guruhlariga kiritilmagan nam sochiqlar va shunga o'xshash shaxsiy gigiyena vositalari kabi shaxsiy foydalanish buyumlari kuzatiladi. 1 qadoq uchun narx belgilanadi. Bunda kuzatish paytida narxlarni solishtirish imkoniyatini ta'minlash maqsadida tavsifda qadoqdagi birliklar soni ko'rsatiladi.

“Iste’mol narxlari indekslarini hisoblash
bo’yicha uslubiy nizom”ga
3-ILOVA

**Iste’mol narxlari indeksini hisoblashda
kuzatuvga kiritilgan shahar va tumanlar ro’yxati**

№	Hududlar nomi
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	
1.	Nukus sh.
	<i>tumanlar:</i>
2.	Amudaryo
3.	Ko‘ng‘irot
4.	To‘rtko‘l
Andijon viloyati	
1.	Andijon sh.
	<i>tumanlar:</i>
2.	Asaka
3.	Izboskan
4.	Shahrixon
Buxoro viloyati	
1.	Buxoro sh.
	<i>tumanlar:</i>
2.	Vobkent
3.	G‘ijduvon
4.	Jondor
Jizzax viloyati	
1.	Jizzax sh.
	<i>tumanlar:</i>
2.	G‘allaorol
3.	Zomin
4.	Paxtakor
Qashqadaryo viloyati	
1.	Qarshi sh.
2.	Shahrisabz sh.
	<i>tumanlar:</i>
3.	Kitob
4.	Chiroqchi

№	Hududlar nomi
Navoiy viloyati	
1.	Navoiy sh.
2.	Zarafshon sh.
	<i>tumanlar:</i>
3.	Qiziltepa
4.	Xatirchi
Namangan viloyati	
1.	Namangan sh.
	<i>tumanlar:</i>
2.	Kosonsoy
3.	Norin
4.	Chust
Samarqand viloyati	
1.	Samarqand sh.
2.	Kattaqo'rg'on sh.
	<i>tumanlar:</i>
3.	Bulung'ur
4.	Ishtixon
5.	Urgut
Surxondaryo viloyati	
1.	Termiz sh.
	<i>tumanlar:</i>
2.	Denov
3.	Qumqo'rg'on
4.	Sherobod
Sirdaryo viloyati	
1.	Guliston sh.
2.	Yangiyer sh.
	<i>tumanlar:</i>
3.	Sirdaryo
Toshkent viloyati	
1.	Nurafshon sh.

№	Hududlar nomi
2.	Angren sh.
3.	Bekobod sh.
4.	Chirchiq sh.
5.	Yangiyo‘l sh.
	<i>tumanlar:</i>
6.	Parkent
	Farg‘ona viloyati
1.	Farg‘ona sh.
2.	Qo‘qon sh.
3.	Marg‘ilon sh.
	<i>tumanlar:</i>
4.	Oltiariq
5.	Quva
	Xorazm viloyati
1.	Urganch sh.
2.	Xiva sh.
	<i>tumanlar:</i>
3.	Gurlan
4.	Xazorasp
	Toshkent shahri
	1-hudud
-	Yunusobod tumani
-	Mirzo-Ulug‘bek tumani
	2-hudud
-	Uchtepa tumani
-	Chilonzor tumani
-	Yangiheyot tumani
	3-hudud
-	Yashnobod tumani
-	Bektemir tumani
	4-hudud
-	Shayxontohur tumani
-	Olmazor tumani
	5-hudud

№	Hududlar nomi
-	Mirobod tumani
-	Yakkasaroy tumani
-	Sirgʻali tumani

“Iste’mol narxlari
indeksini hisoblash bo’yicha
uslubiy nizom”ga
4-ilova

**Iste’mol narxlari indeksini hisoblashda
kuzatuvga kiritilgan tovar va xizmatlar ro’yxati**

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O’lchov birligi	CAPI bo’yicha ma’lumotlarni yig’ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
Oziq-ovqat mahsulotlari va spirtsiz ichimliklar			
1.	Uzun boshqli guruch	kg	1
2.	Yumaloq boshqli guruch	kg	1
3.	Guruch oqshog’i	kg	2
4.	Manniy yormasi	kg	2
5.	Grechixa (doni)	kg	2
6.	Suli yormasi	kg	2
7.	Arpa yormasi	kg	2
8.	So’k (yorma), jumladan briketlarda	kg	2
9.	Oliy navli bug’doy uni	kg	1
10.	Birinchi navli bug’doy uni	kg	1
11.	Oliy navli bug’doy unidan tayyorlangan non	kg	2
12.	Birinchi navli bug’doy unidan tayyorlangan non	kg	1
13.	Obinon	kg	2
14.	Javdar va javdar-bug’doy noni	kg	2
15.	Bulochka, bublik (teshik kulcha)	kg	2
16.	Suxari (qoq non), qarsillama non, galeta	kg	2
17.	Pirojki, ponchik (go’shtli pirojkidan tashqari)	1 dona	2
18.	Pechene	kg	2
19.	Vafli	kg	2
20.	Pryaniklar	kg	2
21.	Tortlar	kg	2
22.	Turli xil pirojniylar	kg	2
23.	Kekslar	kg	2
24.	Chak chak	kg	2
25.	Tayyor nonushtalar shaklidagi boshqli donlar (“quruq nonushtalar”)	kg	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
26.	Vermishel	kg	2
27.	Ugra (shu jumladan lag'mon uchun)	kg	2
28.	Makaronlar, spagetti	kg	1
29.	Shakldor mahsulotlar (chig'anoqlar, yulduzchalar va shu kabilar)	kg	2
30.	Chuchvaralar va shu kabi mahsulotlar, xom	kg	2
31.	Boshqa toifalarga kiritilmagan makaron mahsulotlari (tez tayyorlanadigan ugra)	100 gr	2
32.	Pop-korn	kg	2
33.	Non-bulka mahsulotlarini tayyorlash uchun aralashmalar va xamir	kg	2
34.	Mol go'shti (suyaksiz go'shtidan tashqari)	kg	1
35.	Suyaksiz mol go'shti	kg	1
36.	Qo'y go'shti	kg	1
37.	Parranda go'shti (butun tana)	kg	1
38.	Tovuq boldiri, son va tovuqning boshqa qismlari	kg	1
39.	Qiyima (yog'li, yarim yog'li)	kg	1
40.	Yangi so'yilgan, sovutilgan yoki muzlatilgan jigar	kg	2
41.	Yangi so'yilgan, sovutilgan yoki muzlatilgan mol oyoqlari	1 dona	2
42.	Yangi so'yilgan, sovutilgan yoki muzlatilgan mol tili	kg	2
43.	Pishirilgan kolbasa	kg	2
44.	Sosiska va sardelkalar	kg	2
45.	Dudlangan va yarim dudlangan kolbasa	kg	2
46.	Qazi	kg	2
47.	Konservalangan dimlangan mol go'shti	350 gr	2
48.	Tirik, yangi, sovutilgan baliq	kg	2
49.	Muzlatilgan baliq	kg	2
50.	Qurtilgan, tuzlangan, namakobga solingan yoki dudlangan baliq	kg	2
51.	Moyga solingan sardinalar	350 gr	2
52.	Moyga solingan shprotlar	350 gr	2
53.	Pomidor qaylasiga solingan kilka	350 gr	2
54.	Xom sut (yangi sog'ilgan)	1 l	1

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
55.	Pasterizatsiya qilingan sut	1 l	2
56.	Qaymoq (slivki)	kg	2
57.	Quyultirilgan sut	400 gr	2
58.	Quruq qaymoq	kg	2
59.	Qattiq pishloqlar	kg	2
60.	Yumshoq pishloqlar, kolbasa shaklidagi pishloq	kg	2
61.	Brinza	kg	2
62.	Tvorog	kg	2
63.	Tvorogli siroklar va sirok massasi	50 gr	2
64.	Tayoqcha shaklidagi pishloqlar	kg	2
65.	Smetana	kg	2
66.	Kefir, qatiq	1 l	2
67.	Yogurt	500 gr	2
68.	Suzma	kg	2
69.	Qurt	kg	2
70.	Tovuq tuxumlari	10 dona	1
71.	Paxta moyi	1 l	1
72.	Kungaboqar moyi	1 l	1
73.	Sariyog'	kg	2
74.	Margarin	kg	2
75.	Xom hayvon yog'lari, dumba yog'i va shu kabilar (shpikdan tashqari)	kg	2
76.	Bananlar	kg	2
77.	Limonlar	kg	2
78.	Mandarinlar	kg	2
79.	Apelsinlar	kg	2
80.	Olmalar	kg	1
81.	Noklar	kg	2
82.	Shaftolilar	kg	2
83.	Uzumlar	kg	2
84.	Yangi uzilgan tarvuzlar	kg	2
85.	Yangi uzilgan qovunlar	kg	2
86.	Anorlar	kg	2
87.	Xurma	kg	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
88.	Mayiz, kishmish	kg	2
89.	Bargak, turshak	kg	2
90.	Qurtilgan na'matak	kg	2
91.	Po'choqli yoki po'chog'i tozalangan yong'oqlar	kg	2
92.	Po'choqli yoki po'chog'i tozalangan pista	kg	2
93.	Po'choqli yoki po'chog'i tozalangan bodom	kg	2
94.	Po'choqli yoki po'chog'i tozalangan yeryong'oqlar	kg	2
95.	Tuzli o'rik danaklari	kg	2
96.	Qovurilgan kungaboqar urug'i	kg	2
97.	Konservalangan mevalar, kompot (murabbo va shu kabi mahsulotlardan tashqari)	l l	2
98.	Karam	kg	1
99.	Yangi uzilgan yoki sovutilgan ko'katlar (ukrop, petrushka, yashil kashnich va shu kabi)	kg	2
100.	Yangi uzilgan bodringlar	kg	1
101.	Yangi uzilgan pomidorlar	kg	1
102.	Baqlajonlar	kg	2
103.	Yangi uzilgan bulg'or qalampiri	kg	2
104.	Qovoq	kg	2
105.	Lavlagi	kg	2
106.	Sabzi	kg	1
107.	Sholg'om	kg	2
108.	Sarimsoq	kg	2
109.	Piyoz	kg	1
110.	Turp	kg	2
111.	Yangi uzilgan, sovutilgan va marinadlangan qo'ziqorinlar	kg	2
112.	Kartoshka	kg	1
113.	Loviya	kg	2
114.	No'xat	kg	2
115.	Mosh	kg	2
116.	Tuzlangan yoki marinadlangan bodringlar	kg	2
117.	Tuzlangan karam	kg	2
118.	Tuzlangan yoki marinadlangan pomidorlar	kg	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAP bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
119.	Pomidor pastasi	1 l	2
120.	Kartoshka chips	kg	2
121.	Konservalangan no'xat	400 gr	2
122.	Shakar	kg	1
123.	Oq qand	kg	2
124.	Novvot	kg	2
125.	Mevali murabbo, jem	1 l	2
126.	Marmelad	kg	2
127.	Asal	kg	2
128.	Kakao	kg	2
129.	Shokolad plitkasi	100 gr	2
130.	Shokoladli konfetlar, batonchiklar	kg	2
131.	Shokoladli krem	kg	2
132.	Muzqaymoq	kg	2
133.	Karamel konfetlar	kg	2
134.	Xolva, parvarda va shu kabi milliy shirinlik turlari	kg	2
135.	Zefir	kg	2
136.	Saqich	1 qadoq	2
137.	Tayyor oziq-ovqat taomlar	1 porsiya	2
138.	Bolalar ovqatlanishi uchun quruq sutli aralashmalar	kg	2
139.	Bolalar ovqatlanishi uchun bo'tqalar	kg	2
140.	Tuz	kg	2
141.	Mayonez	kg	2
142.	Uksus	250 gr	2
143.	Pomidor sousi, ketchup	kg	2
144.	Murch va qizil qalampir	100 gr	2
145.	Zira	100 gr	2
146.	Tayyor ziravorlar	100 gr	2
147.	Xamirturush	50 gr	2
148.	Ovqatga ishlatiladigan soda	kg	2
149.	Meva va sabzavotlardan tayyorlangan soklar	1l	2
150.	Kofe	kg	2
151.	Tabiiy kofe donalari	kg	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
152.	Qora choy	kg	2
153.	Ko'k choy	kg	2
154.	Kakao ichimliklari	1l	2
155.	Mineral, gazlangan suvlar	1l	2
156.	Koka-kola, limonad va shu kabi ichimliklar	1l	2
157.	Kvas	1l	2
158.	Mors	1l	2
159.	Choy ekstrakti asosidagi salqin ichimliklar	1l	2
160.	Energetik ichimliklar	1l	2
	Spirтли ichimliklar, tamaki mahsulotlari		
161.	Aroq	1l	2
162.	Konyak	1l	2
163.	Uzum vinosi	0,75 litr	2
164.	Pivo	1l	2
165.	Sigaretlar	1 quti	2
166.	Boshqa toifalarga kiritilmagan boshqa tamaki mahsulotlari	1 quti	2
	Kiyim va poyafzal		
167.	Kiyim tayyorlash uchun ip gazlamalar	metr	2
168.	Kiyim tayyorlash uchun jun gazlamalar	metr	2
169.	Kiyim tayyorlash uchun ipak gazlamalar	metr	2
170.	Kiyim tayyorlash uchun sun'iy gazlamalar	metr	2
171.	Erkaklar uchun qishki palto, kalta palto	dona	2
172.	Erkaklar uchun qishki kurtka	dona	2
173.	Erkaklar uchun yengil (demisezon) kurtka	dona	2
174.	Erkaklar uchun charm kurtka	dona	2
175.	O'g'il bolalar uchun qishki kurtka	dona	2
176.	O'g'il bolalar uchun yengil (demisezon) kurtka	dona	2
177.	O'g'il bolalar uchun charm kurtka	dona	2
178.	Erkaklar uchun plash	dona	2
179.	Erkaklar uchun choponlar, milliy ustki kamzullar, to'nlar	dona	2
180.	Erkaklar uchun kostyum	komplekt	2
181.	O'g'il bolalar uchun kostyum	komplekt	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
182.	Erkaklar uchun pidjaklar	dona	2
183.	O'g'il bolalar uchun pidjaklar	dona	2
184.	Erkaklar uchun sviterlar, jemperlari, puloverlar	dona	2
185.	O'g'il bolalar uchun sviterlar, jemperlari, puloverlar	dona	2
186.	Erkaklar uchun shimlar, djinsi shimlar	dona	2
187.	O'g'il bolalar uchun shimlar, djinsi shimlar	dona	2
188.	Erkaklar uchun ko'ylaklar	dona	2
189.	O'g'il bolalar uchun ko'ylaklar	dona	2
190.	Erkaklar uchun maykalar	dona	2
191.	Erkaklar uchun trusiklar	dona	2
192.	Erkaklar uchun shortik va shalvarlar	dona	2
193.	Erkaklar uchun futbolkalar	dona	2
194.	Erkaklar paypog'i	juft	2
195.	O'g'il bolalar uchun maykalar	dona	2
196.	O'g'il bolalar uchun trusiklar	dona	2
197.	O'g'il bolalar uchun futbolkalar	dona	2
198.	O'g'il bolalar uchun shortilar	dona	2
199.	O'g'il bolalar uchun paypoq, kolgotka, chulki-paypoq mahsulotlari	juft	2
200.	Erkaklar uchun sport kostyumi	komplekt	2
201.	O'g'il bolalar uchun sport kostyumi	komplekt	2
202.	Ayollar uchun qishki palto, kalta palto	dona	2
203.	Qiz bolalar uchun qishki palto, kalta palto	dona	2
204.	Ayollar uchun qishki kurtka	dona	2
205.	Ayollar uchun yengil (demisezon) kurtka	dona	2
206.	Ayollar uchun charm kurtka	dona	2
207.	Qiz bolalar uchun qishki kurtka	dona	2
208.	Qiz bolalar uchun yengil mavsumiy kurtka	dona	2
209.	Ayollar uchun plash	dona	2
210.	Qiz bolalar uchun plash	dona	2
211.	Ayollar uchun milliy ustki kamzullar, xalatlar	dona	2
212.	Ayollar uchun kostyum (yubka yoki shim bilan birga)	komplekt	2
213.	Ayollar uchun ko'ylaklar	dona	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
214.	Qiz bolalar uchun ko'ylaklar	dona	2
215.	Ayollar uchun pidjaklar	dona	2
216.	Ayollar uchun sviterlar, jemperlar, puloverlar	dona	2
217.	Qiz bolalar uchun sviterlar, jemperlar, puloverlar	dona	2
218.	Ayollar uchun shimlar, djinsi shimlar	dona	2
219.	Qiz bolalar uchun shimlar, djinsi shimlar	dona	2
220.	Ayollar uchun trikolar, gamashlar, losinalar	dona	2
221.	Qiz bolalar uchun trikolar, gamashlar, losinalar	dona	2
222.	Ayollar uchun yubkalar	dona	2
223.	Ayollar uchun sorochkalar, bluzkalar	dona	2
224.	Qiz bolalar uchun yubkalar	dona	2
225.	Qiz bolalar uchun sorochkalar, bluzkalar	dona	2
226.	Ayollar uchun xalatlar, pijamalar	dona	2
227.	Qiz bolalar uchun xalatlar, pijamalar	dona	2
228.	Ayollar uchun maykalar	dona	2
229.	Ayollar uchun trusiklar, pantolonlar	dona	2
230.	Ayollar uchun byustgalterlar	dona	2
231.	Ayollar uchun tungi ko'ylaklar	dona	2
232.	Ayollar uchun futbolkalar	dona	2
233.	Ayollar uchun kolgotkalar, chulki-paypoq mahsulotlari	dona	2
234.	Qiz bolalar uchun maykalar	dona	2
235.	Qiz bolalar uchun trusiklar, pantolonlar	dona	2
236.	Qiz bolalar futbolkalar	dona	2
237.	Qiz bolalar uchun paypoq, kolgotka, chulki-paypoq mahsulotlari	juft	2
238.	Ayollar uchun sport kostyumi	komplekt	2
239.	Qiz bolalar uchun sport kostyumi	komplekt	2
240.	Yo'rgaklar	dona	2
241.	Go'daklar uchun issiq kombinezonlar, kurtkalar	dona	2
242.	Go'daklar uchun ich kiyimlar, chulki-paypoq mahsulotlari	dona	2
243.	Shlyapalar, kepkalar, do'ppilar	dona	2
244.	Trikotaj shapkalar	dona	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
245.	Erkaklar uchun mo'ynali shapkalar	dona	2
246.	Sharflar, ro'mollar, sholro'mollar va shu kabi buyumlar	dona	2
247.	Qo'lqoplar, varejkalar	juft	2
248.	Kamarlar, belbog'lar	dona	2
249.	Galstuklar va kapalaknusxa galstuklar	dona	2
250.	Dastro'mollar	dona	2
251.	Iplar	g'altak	2
252.	Kimyoviy tozalash xizmatlari	1 xizmat	2
253.	Kiyim tikish	1 xizmat	2
254.	Kiyimlarni ta'mirlash	1 xizmat	2
255.	Kiyimlarni ijaraga berish	1 xizmat	2
256.	Erkaklar uchun issiq etiklar va botinkalar	juft	2
257.	Erkaklar uchun yengil (demisezon) etiklar va botinkalar	juft	2
258.	Erkaklar uchun tuflilar	juft	2
259.	Erkaklar uchun bosonojkalar, sandallar, sandaletlar	juft	2
260.	Erkaklar uchun krossovkalar va shu kabi poyafzallar	juft	2
261.	Erkaklar uchun uyda kiyiladigan poyafzal	juft	2
262.	Kalishlar	juft	2
263.	Ayollar uchun issiq etiklar va botinkalar	juft	2
264.	Ayollar uchun yengil (demisezon) etiklar va botinkalar	juft	2
265.	Ayollar uchun tuflilar	juft	2
266.	Ayollar uchun bosonojkalar, sandallar, sandaletlar	juft	2
267.	Ayollar uchun krossovkalar va shu kabi poyafzallar	juft	2
268.	Ayollar uchun uyda kiyiladigan poyafzal	juft	2
269.	O'g'il bolalar uchun etiklar, botinkalar	juft	2
270.	Qiz bolalar uchun etiklar, botinkalar	juft	2
271.	O'g'il bolalar uchun tuflilar	juft	2
272.	Qiz bolalar uchun tuflilar	juft	2
273.	O'g'il bolalar uchun bosonojkalar, sandallar, sandaletlar	juft	2
274.	Qiz bolalar uchun bosonojkalar, sandallar,	juft	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
	sandaletlar		
275.	Yosh bolalar uchun krossovkalar va shu kabi poyafzallar	juft	2
276.	Yosh bolalar uchun uyda kiyiladigan poyafzal	juft	2
277.	Poyafzal ta'mirlash	1 xizmat	2
	Turar joy xizmatlari, suv, elektr, gaz va boshqa yonilg'i turlari		
278.	Kvartirani ijaraga olgan shaxslar tomonidan asosiy turar joy uchun to'lanadigan amaldagi ijara haqi	1 oy uchun ijara to'lovi	2
279.	Sement	1 kg	2
280.	Qum	1 kg	2
281.	Metall quvurlar, otvodlar, sgonlar, muftalar	dona	2
282.	Plastmassadan yasalgan quvurlar, sgonlar, muftalar	dona	2
283.	Qurilish uchun quruq qorishmalar (Shpaklevka, alebastr)	kg	2
284.	Barcha turdagi bo'yoqlar	kg	2
285.	Barcha turdagi laklar	kg	2
286.	Suyultirgichlar, erituvchi suyuqlik	1 litr	2
287.	Barcha turdagi yelimlar	kg	2
288.	Gulgog'ozlar, devorlar uchun barcha turdagi plenkalalar	10 metr rulon	2
289.	Faner, DSP, press-karton, orgalit plitalar, mebel shchitlari, shpon	1m ²	2
290.	Reykalar, plintuslar, shtapiklar	metr	2
291.	Eshik va derazalar uchun ilgaklar, tutqichlar, naveslar, eshik va derazalar uchun qulflar, kalitlar va boshqa furnitura	dona	2
292.	Sirt qoplash uchun kafel, keramik plitkalar	1m ²	2
293.	Linoleum, plastik plitalar	1m ²	2
294.	Deraza oynasi	1m ²	2
295.	Jo'mraklar, aralashtirgichlar, ventillar va ularning detallari	dona	2
296.	Slesarlar va santexniklarning xizmatlari	1 xizmat	2
297.	Elektriklarning xizmatlari	1 xizmat	2
298.	Bo'yash ishlari	1 xizmat	2
299.	Sovuq suv va kanalizatsiya uchun haq to'lash	1m ³	2
300.	Maishiy chiqindi uchun haq to'lash	1 kishi uchun, oyiga	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
301.	Ko'p xonadonli uylarda ko'rsatilgan xizmatlarga haq to'lash	1m ²	2
302.	Elektr energiyasi uchun haq to'lash	kvt/soat	2
303.	Tarmoq gaz uchun haq to'lash	1m ³	2
304.	Suyultirilgan gaz uchun haq to'lash	kg	2
305.	Toshko'mir (davlat tariflari asosida)	1 tonna	2
306.	Toshko'mir (bozor narxlari)	1 tonna	2
307.	Yog'och yoqilg'isi (o'tin va g'o'zapoya)	1m ³	2
308.	Issiq suv ta'minoti uchun haq to'lash	1m ³	2
309.	Markaziy isitish uchun haq to'lash	1m ²	2
	Uy-ro'zg'or asboblari, maishiy texnika va turar joylarga kundalik xizmat ko'rsatish		
310.	Mehmonxona va yemakxonalar uchun mebellar to'plami	1 komplekt	2
311.	Yotoqxona uchun mebellar to'plami	1 komplekt	2
312.	Oshxona uchun mebellar to'plami	1 komplekt	2
313.	Yumshoq mebellar to'plami	1 komplekt	2
314.	Stenkalar, servantlar, gorkalar	1 komplekt	2
315.	Shkaflar	dona	2
316.	Stollar	dona	2
317.	Stullar	dona	2
318.	Krovatlar	dona	2
319.	Yoritish uskunolari	dona	2
320.	Jun va yarim jun gilamlar	1m ²	2
321.	Sintetik paloslar	1m ²	2
322.	Ko'zgular	dona	2
323.	Jalyuzalar	1m ²	2
324.	Mebellarni, uy-ro'zg'or asboblarini va tukli gilamlarni ta'mirlash va o'rnatish	1 xizmat	2
325.	Mebel, uy-ro'zg'or buyumlari va tukli gilamlar ijarasi	kunlik	2
326.	Ko'rpa-to'shak belyosi va shu kabilarni tikish uchun ip gazlamalar	Metr	2
327.	Tyul va gardinabop tyul mahsulotlari	Metr	2
328.	Ko'rpa-to'shak to'plami	komplekt	2
329.	Ko'rpacha (paxtali, junli, parli)	dona	2
330.	Dasturxonlar	dona	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
331.	Sochiqlar	dona	2
332.	Uy xo'jaliklarida ishlatiladigan to'qimachilik mahsulotlarini tikish bo'yicha xizmatlar	1 xizmat	2
333.	Yirik oshxona priborlari	dona	2
334.	Kir yuvish va quritish uchun yirik priborlar	dona	2
335.	Isitgichlar, konditsionerlar	dona	2
336.	Chang yutkichlar	dona	2
337.	Ovqat tayyorlash va oziq-ovqat mahsulotlariga ishlov berish uchun kichik elektr jihozlar	dona	2
338.	Ichimliklar tayyorlash uchun kichik priborlar	dona	2
339.	Kichik maishiy priborlar	dona	2
340.	Maishiy priborlarni ta'mirlash va o'rnatish	1 xizmat	2
341.	Shisha idishlar	dona	2
342.	Chinni va fayans idishlar	dona	2
343.	Zanglamaydigan po'latdan ishlangan ovqatlanish uchun priborlar	dona	2
344.	Kastryullar	dona	2
345.	Qozonlar	dona	2
346.	Tovalar	dona	2
347.	Choynak	dona	2
348.	Belkuraklar, ketmonlar, panshaxalar, xaskashlar	dona	2
349.	Bolg'alar, teshalar, boltalar, iskanalar	dona	2
350.	Otvyortkalar, ombirlar, qisqichlar va boshqalar	dona	2
351.	Karnizlar	metr	2
352.	Elektr lampochkalar	dona	2
353.	Elektr batareykalar	dona	2
354.	Poyafzal tozalash uchun kremlar va boshqa vositalar	Dona	2
355.	Xo'jalik sovuni	300 gr	2
356.	Kir yuvish kukuni yoki aralashmasi, oqartiruvchi modda va kir yuvish uchun boshqa vositalar	kg	2
357.	Idishlar va santexnika uchun abraziv yuvish vositasi	500 gr	2
358.	Idish yuvish uchun yog' parchalovchi	l	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
	vositalar		
359.	Dezinfektsiyalovchi vositalar	l	2
360.	Tozalash uchun buyumlar (supurgilar, cho'tkalar, lattalar, qo'lqoplar va shu kabilar)	dona	2
361.	Mixlar, shuruplar, boltlar, strubsinalar va shu kabi mayda-chuyda metall buyumlar	kg	2
362.	Yelimli chelak	dona	2
363.	Gugurt	1 quti	2
364.	Gilamlar va gilam mahsulotlarini yuvish va tozalash bo'yicha xizmatlar	1m ²	2
365.	Dezinfektsiyalash va zararkunandalarni yo'qotish bo'yicha xizmatlar	1m ²	2
	Sog'liqni saqlash		
366.	Vitaminlar	10 dona	2
367.	Antibiotiklar	10 dona	2
368.	Antigistamin preparatlar	10 dona	2
369.	Tomir kengaytiruvchi preparatlar	10 dona	2
370.	Shamollashga qarshi dori vositalari	10 dona	1
371.	Antiseptik dori vositalari	dona	2
372.	Tibbiyot diagnostika mahsulotlari	dona	2
373.	Shpitslar	dona	2
374.	Bintlar va shu kabi yara bog'lash materiallari	dona	2
375.	Ko'z uchun yordamchi mahsulotlar	dona	2
376.	Immunizatsiya bo'yicha xizmatlar	1 xizmat	2
377.	Davolovchi massaj	1 xizmat	2
378.	Stomatologik profilaktik xizmatlar	1 xizmat	2
379.	Ambulatoriyada davolash va reabilitatsiya xizmatlari	1 xizmat	2
380.	Statsionar davolash va reabilitatsiya xizmatlari	1 xizmat	2
381.	Tibbiyot laboratoriyalari xizmatlari	1 xizmat	2
382.	Diagnostika vizualizatsiyasi xizmatlari	1 xizmat	2
	Transport		
383.	Yangi yengil avtomobillar	dona	2
384.	Ilgari foydalanishda bo'lgan avtomobillar	Dona	2
385.	Velosipedlar	dona	2
386.	Shinalar	dona	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
387.	Shaxsiy transport vositalari uchun boshqa qismlar (akkumulyatorlar va b.q.)	dona	2
388.	Avtomobil va mototsikllar uchun g'illoflar	komplekt	2
389.	Benzin AI-92	1 l	1
390.	Benzin AI-95	1 l	1
391.	Benzin AI-98 va AI-100	1 l	1
392.	Shaxsiy transport vositalari uchun propan	1 l	1
393.	Shaxsiy transport vositalari uchun metan	kub.m.	1
394.	Shaxsiy transport vositalari uchun boshqa toifalarga kiritilmagan yonilg'i	1 kVt s	2
395.	Motor moylari, jumladan avtol	1 l	2
396.	Tormoz suyuqligi, ulovchi mexanizm uchun suyuqlik	1 l	2
397.	Sovituvchi suyuqliklar va qo'shimchalar	1 l	2
398.	Shaxsiy transport vositalarini yuvish bo'yicha xizmatlar	1 xizmat	2
399.	Shaxsiy transport vositalariga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash	1 xizmat	2
400.	Avtomobil to'xtash joylari xizmatlari	1 soat	2
401.	Haydovchilikka tayyorlash bo'yicha kurslar, Avtomobil boshqarish darslari, avtomobil boshqarish bo'yicha imtihonlar, haydovchilik guvohnomasini olish va yo'llarning yaroqliligini tekshirish	1 xizmat	2
402.	Shaxsiy transport vositalarini haydovchisiz ijaraga berish	1 xizmat	2
403.	Elektr samokatlar yoki elektr velosipedlar ijarasi (prokat)	1 minut	2
404.	Shahar atrofidagi poyezdda yo'l haqi	1 martalik qatnov	2
405.	Uzoq masofaga qatnaydigan poyezdda yo'l haqi	1 martalik qatnov	2
406.	Metroda yo'l haqi	1 martalik qatnov	2
407.	Tramvayda yo'l haqi	1 martalik qatnov	2
408.	Shaharlararo avtobusda yo'l haqi va shu kabi tashishlar	1 martalik qatnov	2
409.	Shahar avtobusida yo'l haqi	1 martalik qatnov	2
410.	Trolleybusda yo'l haqi	1 martalik qatnov	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
411.	Yo'nalishli taksida yo'l haqi	1 martalik qatnov	2
412.	Taksida yo'l haqi	1 martalik qatnov	2
413.	Ichki yo'lovchi havo transporti	1 martalik qatnov	2
414.	Xalqaro yo'lovchi havo transporti	1 martalik qatnov	2
415.	Kurerlik xizmatlari va posilkalarni eltib berish bo'yicha xizmatlar	1 xizmat	2
416.	Tashish (ko'chish) va saqlash bo'yicha xizmatlar	1 xizmat	2
417.	Tayyor ovqatlarni yetkazib berish xizmati	1 xizmat	2
Axborot va aloqa			
418.	Mobil telefon uskunalari	dona	2
419.	Noutbuk	dona	2
420.	Kompyuterlar va planshetlar	dona	2
421.	Periferik uskunalar va ularning sarflash komponentlari	dona	2
422.	Televizor	dona	2
423.	Boshqa ovoz va tasvirlarni qabul qilish, yozib olish va aks ettirish uchun uskunalar	dona	2
424.	Mustahkam o'rnatilgan (turg'un) aloqa xizmatlari uchun telefon abonent to'lovi	bir oy uchun	2
425.	Mobil aloqa xizmatlari	tarif reja	2
426.	Internet tarmog'idan foydalanish uchun abonent to'lovi (simli)	tarif reja	2
427.	Mobil internet uchun to'lov (oylik paketga kiritilganidan tashqari)	1 xizmat	2
428.	Kompleks telekommunikatsiya xizmatlari	bir oy uchun	2
429.	Axborot va kommunikatsiya uskunalarini ta'mirlash	1 xizmat	2
430.	Audiovizual tarkibiga obuna, audiovizual tarkibini uzluksiz uzatish va ijaraga berish bo'yicha xizmatlar	1 xizmat	2
431.	Boshqa toifalarga kiritilmagan, axborot va aloqa sohasidagi boshqa xizmatlar	1 xizmat	2
Dam olish, sport va madaniyat			
432.	Yumshoq o'yinchoqlar	dona	2
433.	Uch g'ildirakli velosipedlar, samokatlar	dona	2
434.	Bolalar uchun plastmassa o'yinchoqlar	dona	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
435.	Sport uchun jihozlar	dona	2
436.	Ryukzaklar	dona	2
437.	Gul tuvaklar	dona	2
438.	Tabiiy gullar	dona	2
439.	Video-fotosurat xizmatlari	1 xizmat	2
440.	Uy hayvonlari uchun veterinariya va boshqa xizmatlar	1 xizmat	2
441.	Madaniyat va istirohat bog'lari xizmatlari	1 chipta	2
442.	Akvaparklar xizmatlari	1 xizmat	2
443.	Sport tadbirlarini tashkil etish bo'yicha xizmatlar	bir oy uchun	2
444.	Kinoteatrlarning xizmatlari	1 chipta	2
445.	Teatrlarning xizmatlari	1 chipta	2
446.	Konsert zallarining xizmatlari	1 chipta	2
447.	Muzeylarning xizmatlari	1 chipta	2
448.	Hayvonot bog'larining xizmatlari	1 chipta	2
449.	Fotografiya (suratga olish) sohasidagi xizmatlar	1 xizmat	2
450.	Suratga olishni, musiqani, raqsni o'rgatish, artistlikni o'rgatish bo'yicha xizmatlar	bir oy uchun	2
451.	To'y va boshqa tadbirlarni o'tkazish uchun joy ijarasiga haq to'lash	1 kunlik ijara	2
452.	Taklifnomalar va otkritkalar chop etish xizmatlari	dona	2
453.	Kitoblar	dona	2
454.	Har hafta chiqadigan gazetalar (chakana sotuvda)	dona	2
455.	Maktab daftari	dona	2
456.	A4 formatdagi qog'oz	500 varaq	2
457.	Rasm daftari	dona	2
458.	Sharikli ruchka	dona	2
459.	Rangli qalamlar	dona	2
460.	Flomasterlar to'plami	to'plam	2
461.	Rassomlar uchun bo'yoqlar	to'plam	2
462.	Daftarlar, kitoblar, hujjatlar uchun muqova (jild)	dona	2
463.	Yelim	dona	2
464.	Turistik sayohat	1 kun	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
Ta'lim sohasidagi xizmatlar			
465.	Davlat maktabgacha ta'lim tashkiloti	bir oy uchun	2
466.	Nodavlat (xususiy) maktabgacha ta'lim tashkiloti	bir oy uchun	2
467.	O'rta ta'lim (nodavlat (xususiy) maktablarda ta'lim olish)	bir oyda 1 boladan	2
468.	Shartnoma asosida davlat OTM larida o'qish	semestr	2
469.	Shartnoma asosida nodavlat OTM larida o'qish	semestr	2
470.	Repetitorlik	1 soat uchun	2
471.	Chet tili kurslarida va shu kabi kurslarda mashg'ulot	1 soat uchun	2
Restoranlar va mehmonxonalar xizmatlari			
472.	Kafedagi tayyor taomlar	1 kishi uchun to'liq tushlik	2
473.	Oshxonadagi tayyor taomlar	1 kishi uchun to'liq tushlik	2
474.	Boshqa oshxonalar, kafeteriyalar va gazakxonalar	dona	2
475.	Otellar, motellar, mehmonxonalar va shu kabi mehmonxona xizmatlari	1 kun	2
476.	Dam olish markazlari, kempinglar, yoshlar yotoqxonalar va shu kabi mehmonxona xizmatlari	1 kun	2
Sug'urtalash va moliyaviy xizmatlar			
477.	Mikromoliyaviy tashkilotlar va lombardlar tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar	1 xizmat	2
478.	Shaxsiy transport vositalarini sug'urtalash	1 xizmat	2
479.	Banklar kreditlarini sug'urtalash	1 xizmat	2
480.	Bank muassasalari xizmatlari	1 xizmat	2
481.	Pul o'tkazmalari uchun haq to'lash	1 xizmat	2
482.	Boshqa toifalarga kiritilmagan boshqa moliyaviy xizmatlar (elektron to'lov tizimlari orqali pul vositalarini o'tkazish bo'yicha xizmatlar)	1 xizmat	2
Maishiy tovarlar va xizmatlar, ijtimoiy himoya va turli tovarlar va xizmatlar			
483.	Fenlar	dona	2
484.	Ustara, soqol olish uchun lezviya	dona	2
485.	Tish cho'tkalari	dona	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
486.	Tish pastalari	75 gr	2
487.	Tualet qog'ozi	dona	2
488.	Soch uchun shampunlar	250 ml	2
489.	Soch uchun bo'yoqlar	dona	2
490.	Atir sovun	150 gr	2
491.	Soqol olish uchun ko'pik, krem, gel	1 flakon	2
492.	Atir, pardozi suvi, odekolon	1 flakon	2
493.	Dezodorant	1 flakon	2
494.	Upa	dona	2
495.	Lab bo'yog'i	dona	2
496.	Ayollar prokladkalari va tamponlari	dona	2
497.	Bolalar uchun tagliklar	dona	2
498.	Qo'l va yuz uchun kremlar	1 tyubik	2
499.	Boshqa toifalarga kiritilmagan shaxsiy foydalanish uchun boshqa asboblari, buyumlar va tovarlar	1 qadoq	2
500.	Ayollar va qizlar uchun sartaroshxona xizmatlari	1 xizmat	2
501.	Erkaklar va o'g'il bolalar uchun sartaroshxonalar xizmatlari	1 xizmat	2
502.	Kosmetologlar xizmatlari	1 xizmat	2
503.	Hammom va dushxonalar xizmatlari	1 xizmat	2
504.	Qo'l soatlari, cho'ntak soatlari va sekundomerlar	dona	2
505.	Qimmatbaho metallardan yasalgan nikoh uzuklari	1 gramm	2
506.	Soatlarni ta'mirlash	1 xizmat	2
507.	Zargarlik xizmatlari	1 xizmat	2
508.	Ayollar sumkalari	dona	2
509.	O'quvchilar sumkalari, jumladan portfellar, ranetslar, ryukzaklar	dona	2
510.	Chemodanlar va yo'l sumkalari	dona	2
511.	Bolalar aravachalari	dona	2
512.	Quyoshdan saqlaydigan ko'zoynaklar	dona	2
513.	Yomg'irdan va quyoshdan saqlovchi soyabonlar	dona	2
514.	Diniy xizmatlar	1 xizmat	2
515.	Huquqiy tushdagi xizmatlar	1 xizmat	2

T/R	Tovarlar va xizmatlar nomi	O'lchov birligi	CAPI bo'yicha ma'lumotlarni yig'ish davriyligi belgisi (1 — haftada bir marta, 2 — oyda bir marta) ¹
516.	Xujjatlardan nusxa ko'chirish (kserokopiyalash) bo'yicha xizmatlar	1 xizmat	2
517.	Boshqa toifalarga kiritilmagan turli xil xizmatlar	1 xizmat	2

¹ Солиқ органлари базасидаги онлайн назорат-касса аппаратлари маълумотларига кўра, товарлар ва хизматлар нархлари бутун давр давомида ҳар куни қайд этиб борилади. web-scraping технологиясига асосланган нархлар эса махсус жадвал асосида тўпланади.

1-jadval

Iste’mol narxlari indeksini (INI) hisoblash va tarqatish mexanizmi

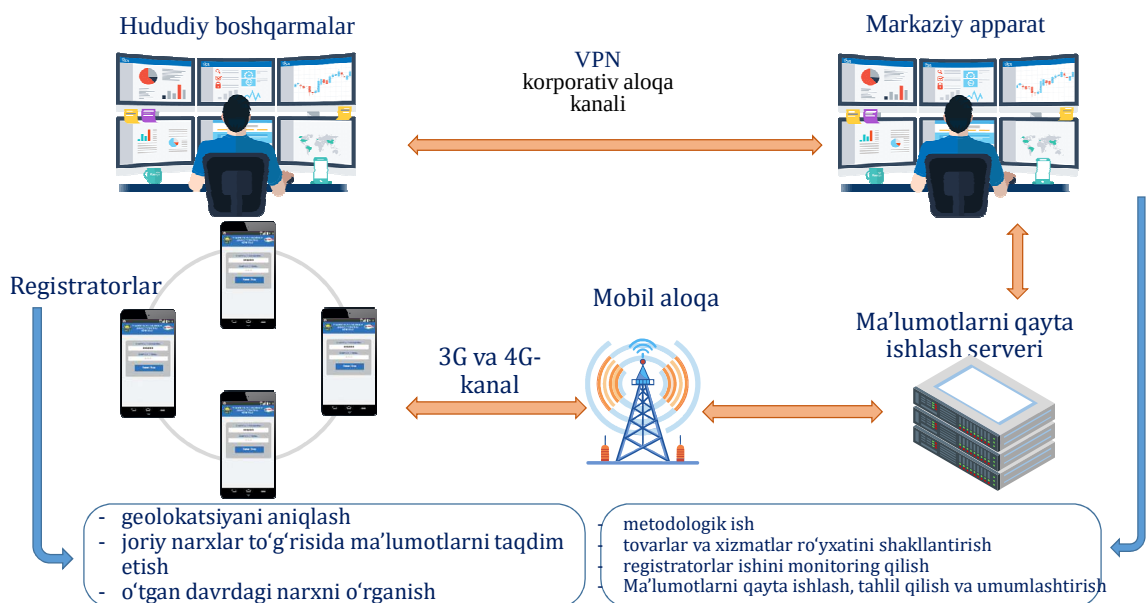
Bosqichlar	Tadbirning nomi	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Mas’ullar
I bosqich	Tovarlar va xizmatlar vaznlari tarkibini shakllantirish	1. Uy xo’jaliklari kuzatuvlari ma’lumotlari asosida vaznlar tarkibini shakllantirish uchun uy xo’jaliklarining iste’mol xarajatlari to’g’risidagi ma’lumotlarni tayyorlash; 2. Shakllantirilgan iste’mol xarajatlari to’g’risidagi ma’lumotlarni Narxlar statistikasi boshqarmasiga taqdim etish. 3. INI hisob-kitobida qo’llash uchun vaznlarni shakllantirish	Statistika dasturida belgilangan muddatlarda ma’lumotlar tayyorlangandan so’ng bir kun ichida yangi vaznlarga o’tish jadvaliga muvofiq	Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag’allikni baholash boshqarmasi Aholi turmush darajasi statistikasi va kambag’allikni baholash boshqarmasi Narxlar statistikasi boshqarmasi
II bosqich	Narxlarni kuzatish uchun savdo va xizmat ko’rsatish ob’ektlari tanlanmasi	1. Yangi yilda narxlarni kuzatish uchun savdo (xizmat ko’rsatish) ob’ektlari ro’yxatini har yili shakllantirish	O’tgan yilning oxirgi oyida bir marotaba (yangi yil davomida zaruratga ko’ra o’zgartirishlar kiritish)	Hududiy statistika bo’limlari Narxlar statistikasi boshqarmasi bilan birgalikda
III bosqich	INIni hisoblash uchun birlamchi ma’lumotlarni yig’ish	1. Savdo va xizmat ko’rsatish ob’ektlari tanlanmasi bo’yicha narxlarni kuzatish hamda ma’lumotlarni planshet qurilmalarida qayd etish; 2. Muqobil ma’lumot manbalaridan narxlar to’g’risidagi ma’lumotlarni yig’ish.	Tasdiqlangan jadvalga muvofiq	Hududiy statistika bo’limlari Narxlar statistikasi boshqarmasi
IV bosqich	INIni shakllantirish	1. Stata dasturida to’plangan ma’lumotlarni umumlashtirish, ularga ishlov berish va tahlil qilish; 2. INI bo’yicha yakuniy ma’lumotlarni shakllantirish va tarqatish.	Statistika dasturida belgilangan muddatlarda	Narxlar statistikasi boshqarmasi, Hududiy statistika boshqarmalari

Bosqichlar	Tadbirning nomi	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Mas'ullar
V bosqich	Yakuniy ma'lumotlarni foydalanuvchilarga tarqatish	1. INI to'g'risidagi press-revizni e'lon qilish; 2. SIAT axborot tizimida yakuniy jadvallarni joylashtirish orqali ma'lumotlarni foydalanuvchilarga tarqatish; 3. INI to'g'risidagi ma'lumotlarni Milliy statistika qo'mitasining ichki foydalanuvchilariga taqdim etish.	Statistika dasturida belgilangan muddatlarda belgilangan jadval asosida	Narxlar statistikasi boshqarmasi

1-rasm

Narx ma’lumotlarini to’plash uchun CAPI texnologiyasini qo’llash

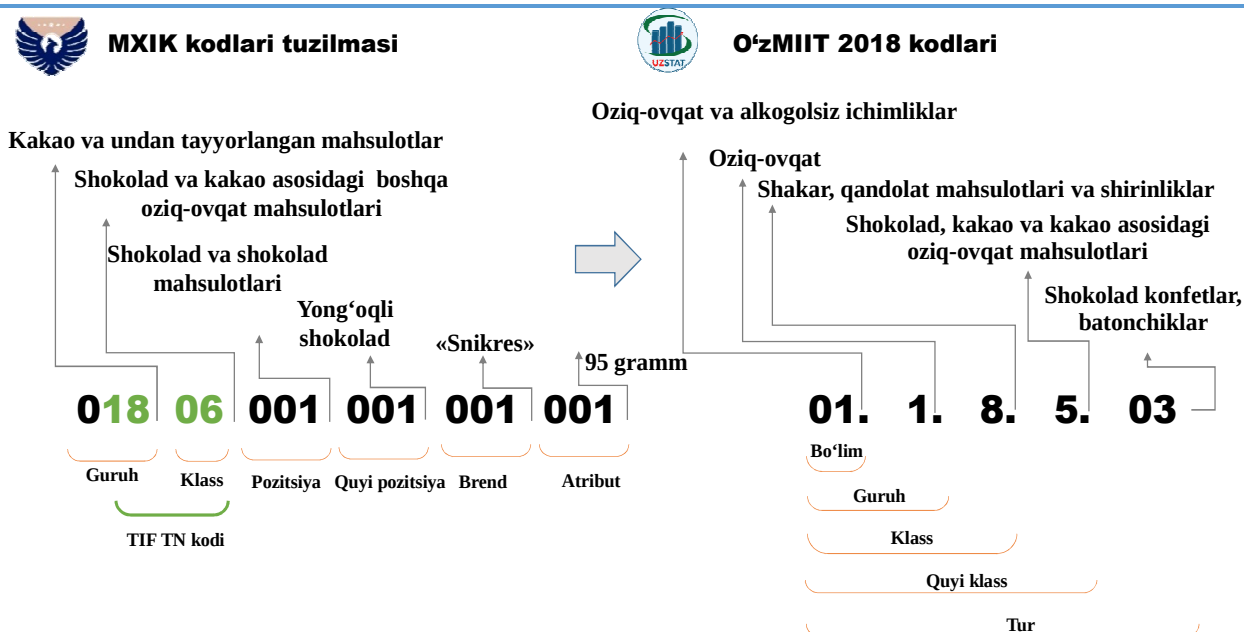
Planshet qurilmalaridan foydalangan holda CAPI texnologiyasi

2-rasm

O’zR MIIT-2018 va MXIK kodlari tuzilmasi bilan solishtirish

Soliq va statistika organlari kodlarining tuzilmasi

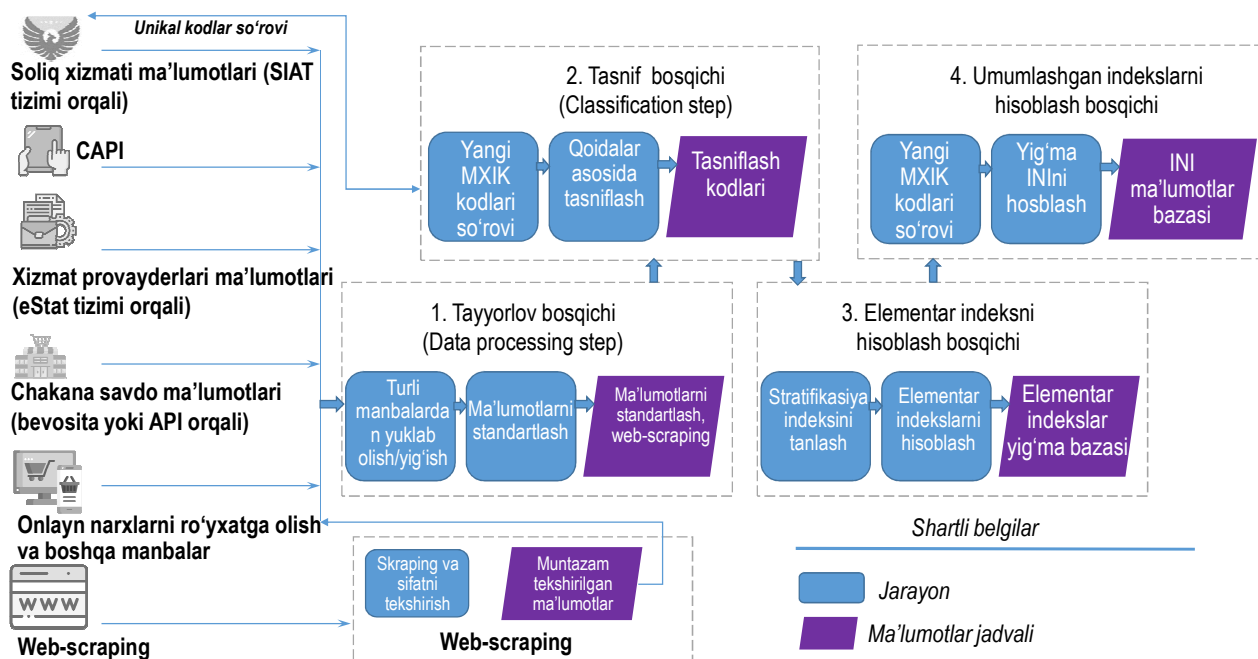
Tovar tavsifiga misol: "Snickers" yong’oqli shokoladi, batonchik 95 g.

Narxlar haqidagi ma'lumotlarni to'plash uchun web-scraping texnologiyasini qo'llash

Iste'mol narxlari statistikasida web-scrapingni qo'llash

Turli xil ma'lumotlar manbalari asosida INI uchun ma'lumotlar bazasini shakllantirish sxemasi

“Iste’mol narxlari indeksini hisoblash
bo’yicha uslubiy nizom”ga
7-ilova

1-jadval

“Salmoq vaznlar matritsasi”ning shartli misoli

O’zR MIIT–2018	Nomi	7 belgi	5 belgi	4 belgi	3 belgi	2 belgi
13	MAISHIY TOVARLAR VA XIZMATLAR, IJTIMOY HIMOY VA TURLI TOVARLAR VA XIZMATLAR					0,047140
13.1	MAISHIY TOVARLAR VA XIZMATLAR				0,701421	
13.1.1	Shaxsiy foydalanish uchun elektr uskunalar (SD)			0,005777		
13.1.1.1	Shaxsiy foydalanish uchun elektr uskunalar (SD)		1,000000			
13.1.1.1.01	Fenlar	1,000000				
13.1.2	Shaxsiy foydalanish uchun boshqa asboblari, buyumlar va tovarlar (ND)			0,685287		
13.1.2.0	Shaxsiy foydalanish uchun boshqa asboblari, buyumlar va tovarlar (ND)		1,000000			
13.1.2.0.02	Ustara, soqol olish pichoqlari	0,036630				
13.1.2.0.03	Tish cho’tkalari	0,045633				
13.1.2.0.04	Tish pastalari, poroshoklari	0,103005				
13.1.2.0.07	Tualet qog’ozi	0,093561				
13.1.2.0.08	Soch uchun shampunlar	0,181870				
13.1.2.0.10	Soch uchun bo’yoqlar	0,037071				
13.1.2.0.12	Atir sovun	0,087338				
13.1.2.0.14	Soqol olish uchun ko’pik, krem, gel	0,020433				
13.1.2.0.15	Atir, pardoz suvi, odekolon	0,107904				
13.1.2.0.16	Dezodorant	0,076217				
13.1.2.0.18	Upa	0,025244				
13.1.2.0.20	Lab bo’yog’i	0,018536				
13.1.2.0.22	Bolalar uchun tagliklar	0,134560				
13.1.2.0.99	Boshqa toifalarga kiritilmagan shaxsiy foydalanish uchun boshqa asboblari, buyumlar va tovarlar	0,031998				
13.1.3	Sartaroshxonalar va shaxsiy xizmatlar korxonalari xizmatlari (S)			0,308936		
13.1.3.1	Sartaroshxonalar xizmatlari (S)		0,765443			
13.1.3.1.01	Ayollar va qizlar uchun sartaroshxona xizmatlari	0,459522				
13.1.3.1.02	Erkaklar va o’g’il bolalar uchun sartaroshxonalar xizmatlari	0,540478				

O'zR MIIT–2018	Nomi	7 belgi	5 belgi	4 belgi	3 belgi	2 belgi
13.1.3.2	Shaxsiy xizmatlar korxonalari xizmatlari		0,234557			
13.1.3.2.01	Kosmetologlar xizmatlari	0,578464				
13.1.3.2.02	Xammom va dushxonalar xizmatlari	0,421536				
13.2	ShAXSIY FOYDALANISH UChUN BOSHQA PRYeDMYeTLAR				0,218456	
13.2.1	Zargarlik buyumlari, qo'l soatlari va shu kabi soatlar (D)			0,566809		
13.2.1.1	Zargarlik buyumlari, qo'l soatlari va shu kabi soatlar (D)		0,771801			
13.2.1.1.01	Qo'l soatlari, cho'ntak soatlari va sekundermerlar	0,097447				
13.2.1.1.03	Qimmatbaho metallardan yasalgan nikoh uzuklari	0,902553				
13.2.1.2	Zargarlik buyumlarini, qo'l, cho'ntak va boshqa soatlarni ta'mirlash va ijaraga berish (S)		0,228199			
13.2.1.2.01	Soatlarni ta'mirlash	0,331081				
13.2.1.2.02	Zargarlik buyumlarini ta'mirlash, jumladan qayta ishlash	0,668919				
13.2.9	Boshqa toifalarga kiritilmagan boshqa shaxsiy buyumlar (SD)			0,433191		
13.2.9.1	Boshqa toifalarga kiritilmagan yo'lda ishlatiladigan buyumlar va yosh bolalar uchun buyumlar, boshqa shaxsiy buyumlar (SD)		1,000000			
13.2.9.1.01	Ayollar sumkalari	0,235822				
13.2.9.1.02	O'quvchilar sumkalari, jumladan portfellar, ranetslar, ryukzaklar	0,213405				
13.2.9.1.03	Chemodanlar va yo'l sumkalari	0,108048				
13.2.9.1.05	Bolalar aravachalari	0,202869				
13.2.9.1.09	Quyoshdan saqlaydigan ko'zoynaklar	0,148621				
13.2.9.1.10	Yomg'irdan va quyoshdan saqlovchi soyabonlar	0,091235				
13.9	BOSHQA XIZMATLAR				0,080123	
13.9.0	Boshqa xizmatlar (S)			1,000000		
13.9.0.2	Diniy xizmatlar (S)		0,425735			
13.9.0.2.00	Diniy xizmatlar	1,000000				
13.9.0.9	Boshqa toifalarga kiritilmagan xizmatlar (S)		0,574265			
13.9.0.9.01	Huquqiy tusdagi xizmatlar	0,896727				
13.9.0.9.02	Hujjatlardan nusxa ko'chirish bo'yicha xizmatlar	0,103273				

**O'zbekiston Respublikasi bo'yicha INIni hisoblashda hududlar kesimidagi
salmoqlar (ulushlar) ning shartli namunasi**

O'zR MIIT–2018 13.1.1.1.01 “Fenlar” tovar pozitsiyasi uchun

	Salmoq vazn (ulush)
Barcha hududlar bo'yicha jami	1,000000
Qoraqalpog'iston Respublikasi	0,036649
Andijon viloyati	0,047120
Buxoro viloyati	0,068063
Jizzax viloyati	0,026178
Qashqadaryo viloyati	0,047120
Navoiy viloyati	0,020942
Namangan viloyati	0,047120
Samarqand viloyati	0,083770
Surxondaryo viloyati	0,047120
Sirdaryo viloyati	0,026178
Toshkent viloyati	0,083770
Farg'ona viloyati	0,099476
Xorazm viloyati	0,068063
Toshkent shahri	0,298431